



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

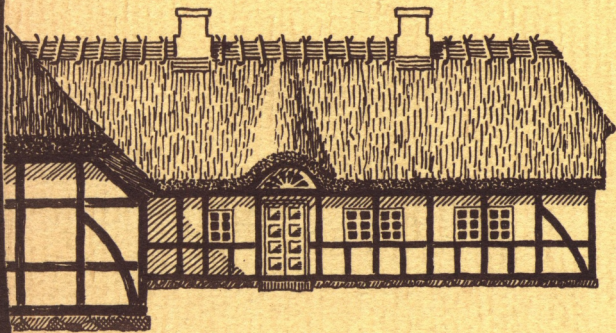
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægten

O.C. JØRGENSEN

En Gren
af den
gamle fynske
Blæsbjergslægt



Slægten

Omslag tegnet af Christian Blæsbjerg

Tryk: Morsø Folkeblad

1970



O. C. JØRGENSEN

Slægten

☆

En gren af den
gamle fynske
Blæsbjergslægt

I Sognet

Mors slægt har, så langt den kan spores tilbage, boet i Vigerslev sogn. Dette sogn er beliggende i Skovby herred, hvis nordlige del hører til den flade nordfynske slette, hvorfor denne del også kaldes »Sletten«. Denne er skovfattig og meget ensformig med store velhavende landsbyer på de frodige jorder. Først i den sydlige del af Skovby herred bliver terrænet mere kuperet og hæver sig i Vigerslev sogn til 217 fod samtidig med, at udstrakte skove gør egnen smuk og afvekslende. Endnu er næsten en trediedel af Vigerslev sogns areal dækket af skov, men dette er kun en ringe rest af fortidens sammenhængende bælte af uigennemtrængelige skove, der endnu afspejler sig i stednavnene og i de talrige tørvemoser. »Sletten« har været nemt tilgængelig og let at opdyrke, og man træffer en række stednavne af de ældste typer, så man kan regne med, at den gamle bebyggelse er standset ved Haarslev, Gamby, Veflinge, Kosterlev, Kelleby, Vigerslev og Vedby. Derfra har man senere udvidet sig mod syd, hvor der over store strækninger kun findes yngre navneformer, og blandt disse viser et påfaldende stort antal hen på fortidens skove og på det af nybyggerne foretagne rydningsarbejde. Om dette sidste vidner navnene Sasserod og Skaderod i Veflinge sogn, og Rue, Tokkerud, Morud, Elverud, Taagerud og Ryds Mølle i Vigerslev sogn og syd derfor Brønserud, Ubberud og Troelse (Troelsrud). Direkte mindelser om skoven har vi i Hovedskov, Skovsgaarde og måske Tværskov. Den pågældende egns mangel på oldtidsminder og de yderst sparsomme fund af oldsager peger også på den sene bebyggelse, ligesom den påfaldende mangel på gamle kirker. I en omkreds af en mil fra Veflinge er der inden for den nordlige halvcirkel ikke mindre end 8 kirker, medens der i den sydlige halvkreds ikke har været en eneste kirke, før i den nyere tid opførelsen af Langesø Kapel og Padesø kirke afhjalp denne mangel.

Lidt efter lidt er nybyggerne trængt ind i skoven, der dog har vist sin modstandskraft derved, at de fleste landsbyer kun er små, og at bebyggelsen er meget spredt og endnu den dag i dag afbrudt af de mange skovpartier.

H. V. Clausen siger i sin beskrivelse af Fyn om Vigerslev sogn — og det må vel i særlig grad gælde den sydlige del af sognet:

Samlede landsbyer findes ikke, det er enestegårde, der som sådanne nævnes helt tilbage til 14. århundrede. Det hænger sammen med, at vi her ikke har særlig gammelt kulturland, men sen opdyrkning, mest vel først fra Middelalderen.

Oplysninger om udskiftning i henhold til forordning af 1781 er for visse områder vest for Odense, blandt andet Vigerslev sogn, ret sparsomme, og det har utvivlsomt sin forklaring i, at fællesskabet ikke var så almindeligt i denne egn, som hvor der fandtes samlede landsbyer med flere gårde, idet dette område har haft mange gårde udenfor fællesskabet, de såkaldte enestegårde, hvor udskiftning ikke var påkrævet. Hvor der imidlertid foreligger oplysninger, hvilket dog i nogen grad er tilfældet i Vigerslev sogn, går adskillige af disse ud på, at gårdene f.eks. er udskiftet fra »Arilds tid», eller at de fra »gammel tid har været for sig selv indhegnet», - altså enestegårde.

Netop dette er karakteristisk for den egn inden for Vigerslev sogn, hvor mors slægt har boet, nemlig den sydligste, hvor bebyggelsen er spredt, og ejendommene små og adskilte ved skovpartier, der gør landskabet skønt og afvekslende med dets små slyngede veje, der snart går gennem skov og snart forbi de mindre, men velholdte, dog ikke særlig frodige ejendomme, da jordens bonitet i denne egn ikke er tilnærmelsesvis så god som længere nordpå, hvor jorden fra de ældste tider har været under kultur, og hvor muldlaget er tykt og givtigt.

Vi vil, inden vi går videre, rette blikket tilbage mod de ældre tider og berette, hvad man kender af historiske oplysninger om Vigerslev sogn.

En vigtig kilde at hente oplysning fra på dette område er historikeren, Herren til Elvedgaard, Vedel Simonsen's værk »Rugaards historie», hvor forfatteren giver en hel del interessante oplysninger om Skovby herred og således også om Vigerslev sogn, og det er fra dette værk, hovedparten af de efterfølgende oplysninger fra de ældre tider om dette sogn er hentet.

I Skovby herred har i de ældre tider betydelig større dele været under vand, end tilfældet er i nutiden. Hvad der i dag er mindre åer, enge og moser, har dengang været sammenhængende vandarealer, som man har kunnet sejle på. Således har det nuværende terræn omkring Staveds Å lige fra Vigerslev til Odense fjord været en vig, og deraf — mener Vedel Simonsen — kommer navnet Vigerslev dvs. arvegodsset ved vigen, og den nærmest liggende landsby Vedby har oprindeligt heddet Vikber, dvs. byen ved vigen, ligesom herregården Margaard kan have sit navn af mar, der var den gamle benævnelse for havet. Vedel Simonsen mener, at denne forklaring kan være ligeså berettiget, som at navnet skulle komme af martørv, margræs el. lign.

Til styrkelse af denne antagelse om en vig har man mellem Allesø og Næsbyhoved-Brobjy opgravet et skibssanker, med hvis jern sidstnævntes kirkedør er beslæet. Endvidere har den tradition stadig holdt sig, at derved Tværskov Mølle i Vigerslev sogn har været et slags toldsted for transport-skeibe eller færger i ældre tider, og Vedel Simonsen mener, at der kan være ligeså god grund til at formode, at navnet kan have været skrevet Thverskuggur dvs. en båd, hvormed man sætter tværs over fra det ene land til det andet, som at navnet har været skrevet Tverskogr. (skove) — som er den almindelige antagelse i vore dage. Man kan således antage, at overfarten

på dette sted i gamle dage var sket ved en færge, og at det altså var denne færgeløn, at sognet har anført som en told.

Med hensyn til forklaring af stednavnes oprindelse skal man dog være forsigtig. Erfaringen viser, at man kan komme slemgt galt afsted ved formodninger, og kun hvor et stednavns stavemåde fra de ældste tider kan dokumenteres, kan man med sikkerhed udtale sig om, hvor et navn stammer fra, og selv da kan det være vanskeligt, fordi stavemåden af det samme navn i forskellige dokumenter kan være forskellig. Man kan dog i dette tilfælde med Tværskov måske sige — til fordel for Vedel Simonsens antagelse — at ordet kuggr. (båd) har en naturligere forbindelse med Tvers, end Skogr i og for sig har. Dog, den ene antagelse er ikke bedre end den anden. Noget sikkert kan man altså ikke sige om oprindelsen af dette navn, men jeg tror, at stednavnevidenskaben i nutiden hælder til den antagelse, at navnet har tilknytning til de store skove, som denne egn tidligere var opfyldt af.

Utvivlsomt er det dog i hvert fald, at vandarealerne i denne egn i de ældste tider har været betydelig større, end tilfældet er i dag.

I årene omkring 1235 blev Stige strand ved Odense inddæmnet, og dette havde til følge, at stranden nu ikke mere som før kunne gå op i Staveds å, der ved at tabe sin forhenværende åbne forbindelse med havet tillige tabte sin forrige sejlbarehed, og således gjorde beboerne i de pågældende sogne (altså også Vigerslev sogn) mere trygge mod fjendtlige besøg af sørovere, der forhen havde benyttet sig af denne sejlbare vej for at hjemsoge de langt fra stranden liggende skjulte steder i landets indre. De befæstningsanlæg, som tidligere havde været nødvendige langs dette vand af hensyn til søroverne, blev nu overflødige og kunne nedlægges. Denne dæmning ved Odense fjord fik yderligere betydning derved, at den beskyttede beboerne i de pågældende egne mod de hyppige oversvømmelser, der tidligere kunne ske ved ethvert højvande, og samtidig bevirkede, at moserne langs åen efterhånden forvandlede til enge og agre.

Dog kunne Staveds å stadigvæk godt svulme op om efteråret og vinteren og give oversvømmelser. Således fortæller Vedel Simonsen i 1843, at 80 år tidligere var hele strækningen langs Staveds å visse tider om vinteren oversvømmet i en så betydelig bredde, at skolens disciple fra Odense ofte i hele karavaner løb på skøjter lige ud til Vigerslev by.

Angående herregården Margaard må man i denne forbindelse nævne, at dens første bekendte ejer er Timme Lauridsen omkring 1314, men gården er vistnok meget ældre. Den er antagelig oprindelig anlagt som et vagttårn eller en borg for at beskytte det bagved liggende Vigerslev mod de vendiske sørovere, der som forannævnt i det 12. århundrede langs landets strandvige og sejlbare åer hjemsogte dets indre, og den blev først til en herregård, da inddæmningen ved Stige gjorde en befæstning på dette sted overflødig.

I 1239 udsteder ridderen Ostrid Thygesen Gris et skøde til Sct. Knuds Kloster i Odense på Vigerslev skov (formodentlig den såkaldte Blæsbjerg

skov) og hans ejendom i Haugsted i Skovby herred (altså ligeledes i Vigerslev sogn) med mølle (formodentlig Ryds Mølle) og fiskevand, ager og eng, skov og mark. Vedel Simonsen bemærker, at det er underligt nok, at denne adelsmand hed Ostrid Gris, så at disse grise ret i hin tidsalder synes at have mæsket de Odense munke med deres fedme. Det vigtigste ved denne oplysning er dog at få konstateret, at der allerede da var en landsbymølle (nemlig Ryds Mølle) ved Stavedsåen, og dette var antagelig en følge af inddæmningen 1235, da der vel næppe har været møller ved denne å, så længe stranden stemmede vandet op. Ellers anser man først Valdemar den 4. 1356 for at have gjort mølleanlæggene på landet almindelige.

Man erfarer ligeledes ved denne lejlighed, at munkene allerede da fik ejendomme her i herredet, hvorved dette blev delagtigt i de mange velgerninger, som munkene virkelig bragte med til den egn, de beboede.

I året 1251 overlader kong Abel sit fynske arvegods, Svendborg, Arreskov m.m. til Henrik Æmeltorp, hvorved denne adelsmand fik fast fod her i landet, og han har uden tvivl bygget sig en borg her, som han opkaldte efter sit navn, og man mener, at det skulle være Himmelstrup slot i den sydlige ende af Vigerslev sogn, hvor der endnu på den såkaldte slotsbanke findes tydelige spor af grave og volde, skønt slottet allerede blev ødelagt 1276 og 1288. Formodentlig er det den udbrudte broderkrig mellem kong Erik Plovpenning og hertug Abel samt den senere påfulgte borgerkrig, der er anledningen til, at denne befæstede borg er bleven anlagt, og der er det ejendommelige ved den, at den er anlagt inde i landet og ikke ved stranden, som var det almindelige. Himmelstruphus eller -slot har nærmest været at betragte som en røverborg i lighed med andre i landet byggede borge i de tider. Besætningen plyndrede, hvad der af det fjendtlige parti kom i dets nærhed, og det forklarer den gunstige beliggenhed i dette tilfælde med let adgang til to landeveje.

År 1529 gjorde Thomas Hansen, herredsfoged i Skovby herred, og velbyrdige mand Jørgen Henningsen (Qvitzov), landsdommer i Fyn, vitterligt: at samme år var skikket for dem på Skovbyherreds ting ærlig og velbyrdig svend Iver Bryske på Dallund, som havde nogle dannemænd med sig, der vidnede, at de var udi Rue udi Vigerslev sogn og beså lejligheden til den gård, som Jørgen Hansen udi bor, og kunne ikke andet forfare, end at fornævnte Iver Bryske og hans søskende bør have lod og del i fornævnte Rue gade og moser til fornævnte gård med de andre, som lod og del have i fornævnte åsteder, item vidnede også fornævnte mænd, at dersom Vigerslev bys mænd ville have lod og del i Rue bys gade, så bør og Rue bys mænd have del i Vigerslev gade igen.

Herom skriver Vedel Simonsen:

Et sligt fællesskab lader sig ikke anderledes forklare, end at bemeldte Rue by er på den måde opstået, at de Vigerslev mænd havde opryddet og

bebygget den plads, hvorpå den lå, hvorfor den også i ældre dage stedse kaldtes Wigerslefruthe eller Vigerslev bys ryddeland, og derfor ansås som et appendix til eller torp (udflytterby) fra denne.

I sin beretning om forholdene i Vigerslev sogn under Svenskekrigen 1658-1660 fortæller Vedel Simonsen følgende (i året 1844):

I Vigerslev sogn udbredte de svenskes hårde medfart ved deres første fremtrængen en sådan skræk, at mange beboere i Morud, Taagerud og andre steder i nærheden forlod deres boliger og med levnedsmidler og deres bedste sager skjulte sig dybt inde i de i den tid meget tykke og tætte skove ved Traun og Himmelstrup, hvor de byggede sig jordhytter og udgjorde en slags koloni for sig selv, så længe svensken dominerede her i landet, og endnu påstår gamle folk at have hørt af deres forældre, at der endnu i deres barndom fandtes spor af disse hytter i skoven. I en dam ved Morud skov kaldet Karpedammen har man ved at oprense denne fundet ben af flere mennesker, stående og tildels hængende i en tykning af trærødder og rør, hvor man mente, at også disse skulle være levninger af folk, som havde skjult sig i det uføre, der formodentlig har været der på den tid og så er omkomne der af sult og kulde.

Mange kister er kommen frem senere, der i denne krigstid har været nedgravet i skove og andre steder med værdisager, bl. a. en kiste fra Vigerslev præstegaard, der under krigen var nedsat i skjul i Vigerslev kirkes åbne begravelse indeholdende præstens sølv og guld og øvrige værdifulde sager. Omkring år 1814 blev der på Vigerslev kirkegaard opgravet en gammel potte fuld af penge, der var så gamle, at de antagelig stammede fra denne krigstid. At præstegården iøvrigt blev plyndret ved denne lejlighed, kan man slutte deraf, at det i præsteindberetningen af 1690 hedder, at kaldets dokumenter var bortkommen i ufredstider. I et hus i Rue stak en svensker sin bajonet i et barn og svingede den således spiddede glut omkring i luften, ja undertiden skulle disse rå mennesker endog have drevet deres barbari så vidt, at de drev stove bagfra igennem små børn og satte dem således spiddede op i et gærde.

I Morud mølle havde man juleaften ikke andet at spise end et par håndfulde rugmel. Disse levninger benyttede man til på denne helligaften at lave sig en slags melvælling af, men da den stod på ilden og var næsten færdig, kom nogle svenske til møllen, og den første, der kom ind, sparkede af kådhed til potten, så al vællingen spildtes i ilden. Da de derpå havde set sig om og intet fundet, gik de deres vej igen uden at anrette videre skade, men møllerens familie havde nu intet til sin helligaftensnadver og måtte således holde en jul i faste.

Også til at tvinge danske mænd ind i svensk krigstjeneste var de svenske slemme. En mand, som boede i Vigerslev by, var således med sin voksne søn i Morud skov for at kløve brænde, da svenskerne kom marcherende forbi.

Den gamle gemte sig, såsnart han så dem, men den unge var nysgerrig og ville betragte dem nøjere, hvorved han blev omringet af svenskerne, og da de ikke fandt noget at tage fra ham, så tog de ham selv og iførte ham den blå kjortel, og han havde således fra den tid af den ære at tjene under Carl Gustavs sejrige fane og at tumle omkring med sine nye kammerater, indtil endelig et dristigt indfald i lejren ved Nyborg omsider reddede ham. Ved en gammel kønes hjælp fik han sig nemlig af fire skjorter syet en dragt i form af en messesærk, og med den over sin uniform gik han helt gravetisk midt om dagen gennem den svenske lejr, hvor alle hans fordums kammerater antog ham for en virkelig præst og uanfægtet lod ham passere, og da han således i denne forklædning lykkelig havde overskredet forpostlinien, løb han over til den lige overfor stående danske lejr, og hans uniform og øvrige armatur var siden i lang tid opbevaret i familien og blev først ved 1800-tallet solgt af familien (meddelt af hans descendant i 5. led, en boelsmand i Elved).

Ågårde i Vigerslev sogn lå i den tid så tæt omgivet af skov, at man aldeles ikke kunne se den. Da beboerne derfor mærkede de svenskes ankomst, satte de blot lænkehunden ind i ovnen, for at den ikke skulle røbe gården ved sin gøen, og de svenske drog også første gang forbi uden at opdage noget, uagtet man inde i gården tydeligt kunne høre, at svenskerne marcherede gennem vandløbet på vejen fra Farstrup til Sletten, hvor der nu er en bro, men som på den tid var et åbent vadeded. Længere hen i tiden fandt svenskerne naturligvis også denne gård, som de fjendtlige officerer tilegnede sig, og ejeren og hans folk måtte nu tjene disse ny herrer, gøre hvad de befalede dem og nøjes med, hvad de undte dem, og da svenskerne endelig måtte rømme landet, og således også forlade denne gård, gjorde de endnu den skade, de kunne overkomme. De slæbte blandt andet sengeklæderne uden for porten, skar dem op, rystede fyldet ud og brugte vårene til poser og sække for deri at transportere, hvad de havde røvet i gården.

På herregården Margaard havde et par svenske officerer tilegnet sig alt af værdi, men da det daværende herskab (Albret Friis?) købte nogle folk til at fordrive dem, trængte disse ind i huset og ihjelslog dem med buløkser.

I Ryds Mølle blev også flere svenske dræbt af den derboende store og stærke møller, når lejlighed gaves, og der ikke kom for mange på een gang, thi i dette tilfælde skjulte han sig.

I en gård i Rue har opholdt sig en svensker, der var bleven her i landet efter krigen, ved navn Svend. Han havde haft to koner og ville i sin høje alderdom have den tredie. Man frarådede ham dette skridt og udsatte forskelligt på alle dem, han bragte i forslag, en var luset, en anden var skabet, og den tredie var snottet. Da tabte han omsider tålmodigheden og udbrød i harme: Har jeg nu taget to horer og gjort dannekvinder af, så kan jeg vel også gøre en sådan af den tredie, og derfor siger man endnu som et ordsprog: Han tager ligefrem, ligesom gamle Svend tog til hustru. Forresten var han, skønt han tilsyneladende ernærede sig af at slå stubbe

op, ja stundom endog gik ud at tigge, i grunden rig, hvorfor også hans søn fik den gård, hvor han selv under krigen havde siddet til huse, men samtidig var han så gerrig, at når sønnen undertiden ville have penge af faderen, sagde denne stadig: Du må vare dig og ernære dig selv, og kan du ikke på anden måde, så må du tage posen på nakken, ligesom jeg har gjort.

Vedel Simonsen fortæller i »Elvedgaards Historie«, at i 1769 hægede en voldsom kvægsyge Vigerslev sogn — og vel hele landet. — Alt Margaards kvæg døde på 2 nær, og på Amagergård mistede de 12 af 16 stykker kvæg. De der havde gennemgået sygdommen, blev mærket med brændemærke af øvrigheden, og herredsfoged Jacobsen sad således en hel dag i Vigerslev smedie for at påbrænde mærker.

Angående herredsfoged Jacobsen fortælles, at da sognepræsten i Særslev, Peder Jacob Aabye, som var en meget særpræget mand — en stor original — om hvem der fortælles et utal af historier, i 1762 fik sin datter Barbara Cathrine døbt, kaldte præsten herredsfogedens kone, som var med ved dåbshøjtideligheden, for »Madame de Jacobsen«.

Af større ejendomme i Vigerslev sogn er der Bryskernes to gamle herregårde Langesø og Margaard, hvor navnlig Langesø, med dens store skove og naturskønne beliggenhed og ikke mindst dens gennem mange generationer fint kultiverede og for befolkningen og dens tarv forstående og interesserede ejere, baronerne Holsten (senere Berner Schilden Holsten), har betydet meget for egnen.

Den første af slægten Holsten, der ejede Langesø, var Adolph Hans Holsten til Gelskov, der i 1684 blev ejer af Langesø. Han var meget berejst, blev råd- og hofmester ved det fyrstelige hof på Nordborg og senere amtmand i Tønder, Åbenrå og Løgumkloster. Han blev justitsråd og døde på Langesø 1694, hvorefter gården overtoges af hans enke, der døde 1700. Efter hendes død kastedes der lod om Langesø, som tilfaldt sønnen Godske Ditlev Holsten, der var militær og endte som oberst og ejer af Findstrup, som han oprettede til stamhuset Holstenshus, der i 1747 iflg. hans testamente forøgedes med Langesø. Obersten døde i 1745 og efterfulgtes af sin søn Adam Christopher Holsten, der blev baron, geheimeråd, ridder af det hvide bånd og amtmand over Nyborg og Tranekær amter, og som var en overordentlig dygtig og anset mand, der gik i spidsen ved gennemførelsen af landboreformerne. I 1779 opnåede han stamhusets ophøjelse til baroni. A. C. Holsten opførte en ny og statelig hovedbygning, der over hoveddøren er mærket med årstallet 1775 og det uegennyttige motto: For efterkommerne og ikke for mig. Baron A. C. Holsten døde 1801 og efterfulgtes af sin søn baron Ditlev Holsten, der var barnløs og ved hvis død i 1825 baroniet tiltrådtes af dennes broder, baron Hans Holsten, der var

søofficer og kommanderede fregatten »Elven» i Slaget på Reden, hvor han gjorde sig fortjent til at modtage en guldmedaille. Senere forfremmedes han til virkelig admiral og første deputeret i admiralitetskollegiet, foruden at han blev Ridder af Elefantordenen. Han døde i en høj alder 1849. Da han både ved uddannelse og interesser var knyttet til søværnet og måtte bo i København for at varetage sine embeder, overdrog han administrationen af sine godser til sin søn og efterfølger, baron Adam Christopher Holsten, der som ung havde været legationssekretær i Stockholm og Berlin, og som var gift med Augusta Magdalene født v. Schilden (død 1846).

Baron A. C. Holsten blev senere geheimeråd og Storkors af Dannebrog og antog navnet Holsten Carisius, da han overtog det carisiske fideikommiss. Ved hans død i 1879 overtoges baroniet af den ældste af hans tre døtre, Sophie Magdalene, der allerede i 1859 havde overtaget fideikommissgodset Clausholm i Jylland, og sammen med sin mand, kammerherre, ritmester Gustav Alexander Berner antog navnet Berner Schilden Holsten. De flyttede fra Clausholm til Langesø 1885, hvor baronen døde 1889, medens baronessen overlevede ham til 1906 og gjorde sig meget afholdt af alle på egnen ved sin store godgørelse.

Foruden de to herregårde kender vi navnene fra de ældre tider på flere ejendomme i sognet bl.a. Tværskov gamle vandmølle, som 1498 ejedes af Tønne Bryske og senere af broderen Ejler Bryske og af Antonius Bryske, samt Amagergaard, Haugaard og Pølsgaard, af hvilke de to sidstnævnte i perioder har været beboet af sognets præster og kapellaner. Vigerslev kirke er en korskirke med to klokker, hvor der på den ene står Tønne Bryske og Carl Bryske 1597. I 1610-11 blev den mindre kirkeklokke skænket kirken.

Her i denne kirke har slægten, så langt som den kan spores tilbage, haft sin kirkegang, og her er den samlet ved alle de store begivenheder i dens liv, ved barnedåb, konfirmation, bryllup og begravelse. Her har den ene generation efter den anden markeret deres livsløbs store dage for til sidst at blive sænket i en grav på Vigerslev kirkegaard.

Skiftende præster har været kirkens tjenere gennem tiderne, og vi kender navnene på dem helt tilbage til Reformationens indførelse.

For den periode i sognets liv, der her er skildret, kan nævnes:

Jacob Olufsen Dyrhoff indtil 1688
Christen Andersen Holm 1688-1713
Anders Chr. Holm 1713-1742
Provst Westergaard 1742-1775
Rasmus Østrup 1775-1785
Ludvig Boesen 1785-1788
Jens Fr. Boesen 1788-1839
Kaspar Lund 1839-1864
Henrik Roth 1864-1886

Rasmus Balslev	1886-1907
Pastor Eyermann	1907-1909
H.H. Ebbesen	1909-1929
H. Rasmussen	1929-1964
J.J. Juul	1964-

Vigerslev og Veflinge var indtil 1840 eet pastorat. Først i dette år blev sognet delt i to pastorater, og en søn af provst Boesen Vigerslev blev den første præst i Veflinge. Til ham købte Vedel Simonsen, Elvedgaard, en bondegård i Veflinge og lod den ombygge til præstegård.

Om flere af præsterne i Vigerslev har eftertiden bevaret en del historier og oplysninger, og selv om det vil føre noget vidt, finder jeg, at man ikke kan undlade at tage disse med i slægtens beskrivelse, idet disse præster hver især har været med i slægtens liv, og det kan have sin store interesse at stifte bekendtskab med dem i det omfang, det nu engang er muligt.

Jeg vil begynde med den ældste, jeg ved noget om, nemlig hr. Jacob Olufsen Dyrhoff, der døde 1688, og om hvis enke Karen man ved, at hun senere blev kvalt i «et lammeøj».

Om efterfølgeren i embedet hr. Christen Andersen Holm ved man en hel del, idet der, ifølge Vedel Simonsen, Elvedgaard, foreligger en biografi, «der i flere henseender breder lys over egnens historie».

Han er født i Svendborg den 11. oktober 1662. Faderen Anders Christensen Holm var kapellan ved Frue menighed. Han blev 1681 dimitteret fra Odense skole og tog 1683 attestats samt holdt dimisprædiken. Vendte derpå tilbage til Svendborg, hvor han prædikede med så megen bifald, at hans stædfader, Jesper Kildgaard, kapellan ved vor Frue, engang i den anledning begyndte sin prædiken med de ord: Nye koste fejer altid bedst, men de gamle må dog ruppe snavset af.

1684 blev han hører ved 1. klasse i Odense skole, 1686 ditto for 3. lektie, hvorpå han 1688 blev kaldet af Langesø's ejer justitsråd Adolf Hans v. Holsten til sognepræst for Vigerslev og Veflinge, og endskønt det på de tider var skik, at der på den dag, præsten sang sin første messe, blev indbudne naboer og andre fornemme fremmede til et gæstebud (i præstegården), det de igen, som ved bryllupper, vederlagde ved hæderlig skænk og gave, så ville han dog ikke iagttage denne skik, på det ingen skulle beskyldte ham for gerrighed.

Samme år ægtede han landstingshører Peter Meier af Odenses enke Karen Andersdatter Broholm, hvis fader, hr. Anders Henningsen Broholm, var herredsfoged over Odense og Skovby herreder, men ejede tillige Broholm i Brylle sogn, da han tillige var foged hos en af de Lassener (formodentlig Jens Lassen til Dalum), der i stedet for løn havde givet ham denne gård kvit og frit for livstid.

Den sal. mand, hr. Christen Holm, anvendte al sin tid på sit embede og sine bøger, og når han købte sig nye bøger, da tog han bogbinderen til sig i huset, for at ingen skulle vide, hvad slags bøger han købte sig.

Hans hustru forestod derimod avlingen og indkomsterne, hvortil hun også var mere bekvem end han, thi han var kun lidet talende, uden for embeds- pligt. Han var gerne tavs i selskab, hvorfor, da en af adelen (melle[m 1688 og 99] gjorde et bryllup for to af sine folk og indbød herredspræsterne dertil, og der udkom en »nidvise« derover, fordi det var gået for knapt til, det også hedder om ham i samme :

Hr. Christen med sin lange klud

Han drev slet ingen med sladder ud.

Og derimod om mag. Jørgen Karstens i Haarslev (som sad i dette kald fra 1688-99):

Mester Jørgen var så from og god,

Han lod sig nøje med en hønsefod.

Der mødte ellers hr. Holm en stor ubehagelighed i hans embede, thi 1702 første advents søndag kom en standsperson af hans tilhørere, der samme dag havde gået til Guds bord, og forlangte dagen derpå at blive viet til en person, som også var af menigheden, men da der var omstændigheder, der gjorde, at hr. Holm vel kunne ønske sig nogen frist for derom at rådføre sig med andre, så undskyldte han sig med, at tiden var for knap, men vedkommende tålte ingen indvendinger, enten skulle han svare ja eller nej. Mandag morgen ville de møde i kirken, og da stod det til ham, om han ville forrette sit embede eller ej, thi man ville ikke, at det måtte ordnes, før det var forbi. Dog allerede mandag morgen skete der mundtligt forbud hos præsten, og det med den trussel af en lovkyndig, at det skulle koste hans kjortel, hvis han ikke forhalede det, sålænge indtil forbuddet kunne videre følges, men næppe var de, som havde gjort forbuddet, kommen ud af gården, før der kom bud fra dem, der ville vies, at de allerede ventede i kirken. Da han nu forkyndte dem forbuddet, svor de, at når han ikke ville, så ville de tage vidner på, at han nægtede at forrette sit embede. Kort, de snakkede sålænge for ham, at han, som troede, at de ville tage ud af landet og tage hele skylden på sig samt, at den person, hovedposten i forbuddet angik, ville nægte samme, tilsidst opfyldte deres begæring. Men da blev der et almindeligt lande-ry, at vedkommende ikke ville hvile, før han havde mistet sit embede. Dog blev han aldrig siden ved mindste beskikkelse erindret om denne begivenhed, hvorimod personen, der havde ladet forbuddet gøre, siden da brudgommen døde, førte proces med enken, som dog ved højesteret udfaldt til hendes fordel (skade, at man ikke ved, hvem disse standspersoner i menigheden var).

Imidlertid fik den gode mand ved denne lejlighed en rørelse i sin venstre side, som dog siden tabte sig noget, så at han ikke alene kunne forrette sit embede, men endogså 1705 blev viceprovst og 1707 virkelig provst, hvortil

allerede biskop Kingo 4 år forud (altså 1703) havde udnævnt ham efter mag. Anders Cheldorf i Bogense, men som mag. Jacob Hjorth i Guldbjerg og Sandager, der var ældre, havde lyst til, så fik Holm det således maget, at han virkelig blev det.

Da imidlertid hans kone 1711 den 31. juli døde, tog hans forrige tilfælde igen således overhånd, at han 1712 blev sengeliggende og ganske målløs, vel kom han sig noget igen, men da svagheden ikke ganske ville forlade ham, så overdrog han embedet 1714 til sin søn, hr. Anders Holm, der havde ventebrev på samme, og flyttede selv til en bondegård der i sognet, kaldet Haugaard, som lå nærmere ved Annex-kirken, i den tanke at hvis han nogenlunde kom sig, ville han i annexet forrette embedet og derimod overlade hovedsognet til sønnen, men kort efter at han var flyttet, døde han i juni måned 1714 på Haugaard og blev den 20. juni begravet. Man havde bestilt ligvogn og studenter (skoledisciple) til at følge ham bort, men sognemændene ville endelig bære ham fra gården til (Vigerslev) kirke, skønt vejen var over 1/4 mil.

Hr. Christens 5 sønner fulgte ham til jorden. Den sal. mand havde købt Haugaard til et enkesæde for sin kone og haft den omsorg for hende, at han, for at hun ingen af de tilvante bekvemmeligheder skulle savne, havde ladet den ombygge aldeles i samme form som Vigerslev præstegaard havde. Denne gård blev nu efter hans død af arvingerne solgt til oberst Finecke, som boede der, indtil han fik Dallund (som han ifølge sagnet skal have vundet i kortenspil), og solgte den til oberst Brüggemann, der boede der, imens han ombyggede Elved, og er det derhos med hensyn til sidstnævnte ejer mærkværdigt at erfare, at til hans tid en træhest var et så aldeles nødvendigt rekvisit ved en herremands bolig, at han endogså for det par år, han opholdt sig på Haugaard, lod et sådant marter-instrument uden for dets port oprette, hvorefter almuen endnu påstår, at Haugaard i gamle dage må have været en herregård, og det på ingen anden grund end, fordi der har stået en træhest uden for porten af samme.

Vedel Simonsen fortæller i Elvedgaards historie en del historier om præsterne der på egnen, hvoraf en del kom som gæster på Elvedgaard. Han fortæller bl.a. om sognepræsten, hvis navn han ikke nævner, men jeg mener, at der ikke kan være tale om andre end pastor Rasmus Østrup, der ved provst Westergaards død var bleven sognepræst i Vigerslev-Veflinge (1775-85).

Pastor Østrup døde 22. august 1785 af en forgiftning, idet hans husbestyrerinde ved en fejltagelse havde brugt rottekrudt i maden i stedet for cremor tartari, og han efterlod sig 8 umyndige børn.

Vedel Simonsen fortæller om denne sognepræst, at han udfoldede en overgiven munterhed og uafladelig spasmeri, der gjorde ham til sjælen i ethvert blot nogenlunde tvangfrit selskab. Denne mands lange og smalle ben

og hans øvrige smækre og smidige figur gjorde ham dernæst også højt skikket til allehånde legemsøvelser, hvori han, formodentlig fra skoleårene af, besad en udmærket færdighed, f.eks. til at stå på hovedet og drikke et glas vand ud, svinge et fyldt glas vand i et tøndebånd over hovedet uden at spilde osv., men som også, da han tillige med andre kunstfærdigheder kunne knæbre som en stork, foranledigede, at en spøgefugl engang sagde til ham, at når han tog en sort kjole, hvide underklæder og røde strømper på samt en stang lak i munden og derhos stillede sig på gavlspidsen af et hus, så kunne ingen stork, langt mindre noget menneske, skelne ham fra en virkelig stork. Forresten var han en stor elsker af fugle og havde anlagt sig en voliére på sit kvistkammer og lært en ravn så skuffende at tale, at endog folk tog hatten af for ham, når raven tilråbte dem med sit goddag.

Om kapellanen i Vigerslev-Veflinge hr. Ditlev Aabye (en brodersøn af præsten i Særslev Jakob Aabye), der fra 1773 boede til leje i Haugaard og senere i Pølsgaard, fordi han ikke ville sætte den forfaldne kapellanbolig i stand, fortæller Vedel Simonsen, at han var i besiddelse af en uendelig nysgerrighed og sladderagtighed, og han betroede med hemmelighedsfuldhed sine indsamlede nyheder hviskende snart i øret på den ene og snart på den anden, indtil han tilsidst fortalte det hele selskab dem. Egnens spøgefugle fortalte om ham, at han i de tre første år af sin embedstid havde opskrevet alle sine prædikener, dem han havde stående i en fjerding i sit sovekammer, og at han, så snart den 3-årige periode var omme, vendte sin fjerding og begyndte påny det samme kursus som før, hvorved det var mærkeligt, at han desuagtet stedse græd over sine egne prædikener, hvilket derimod med hans tilhørere ingenlunde skal have været tilfældet.

Efter pastor Østrups død i 1785 blev Ludvig Boesen sognepræst i Vigerslev-Veflinge. Pastor Boesen havde i 20 år været præst i Rynkeby-Revninge, hvor han havde arbejdet »med ufortrødent troskab i sin herres tjeneste, blev og snart kendt som en af egnens bedste prædikanter og ivrige sjælesørger».

Hans virksomhed i Vigerslev blev dog kun kortvarig. Søndag efter påske 1788, som var den sædvanlige konfirmationssøndag, døde han pludselig foran alteret i Vigerslev kirke i en stor del af menighedens påsyn. Han var under eksaminationen kommen til den fjerde af konfirmanderne og havde spurgt denne: »Hvad er retfærdiggørelse?» men uden at oppebie svar sagde han selv med lydelig røst: »at en synder formedelst troen på Jesu fortjeneste af nåde anses af Gud, som han ikke havde syndet». Og næppe var disse ord udtalt, før han vaklende søgte op til alteret og sank her død ned. Til denne gribende afslutning på Ludvig Boesens præstelig liv var også sønnen Jens Frederik øjen- og ørevidne, han der nu, skønt han knap nok var 23 år gammel, blev faderens eftermand i embedet.

Jens Frederik Boesen var præst i Vigerslev fra 1788-1839. Han stod i et nært forhold til Brødremenigheden både ved tradition fra hans hjem og gennem hans hustru Cathrine, født Ewald, som var vokset op i et hernhutisksindet præstehjem i Hviding ved Ribe.

Mange udensofns af de gammeldags troende, som ikke kunne tilfredsstilles af den rationalistiske forkyndelse kom til Vigerslev kirke. Der fortælles om Boesen, at hans cathekisationer om søndageftermiddagene besøftes af mangfoldige i flere miles omkreds.

Rasmus Balslev var præst i Vigerslev fra 1886-1907. Han var gift med Maja Søltøft fra herregården Tyrrestrup. Pastor Balslev var en anset præst i sognet. Han var en smuk og værdig præstesikkelse, der altid gik i diplomat og hvidt slips samt sort silkealot. Sammen med sin hustru dannede de et smukt og kultiveret præstehjem.

Min onkel i Vigerslev var forpagter af præstegårdsjorden, og der bestod et venskabeligt og godt forhold mellem præstefamilien og min onkels familie, bl.a. deltog mine to yngste kusiner i undervisningen i præstegården sammen med præstens to yngste, idet præsten holdt privat lærerinde i præstegården.

Pastor Balslev havde 8 børn, 4 sønner, hvoraf de to blev præster, 1 officer og 1 læge, og 4 døtre, hvoraf de to ældste blev gift med de to brødre Ammundsen, hvoraf den ene, Valdemar Ammundsen, blev professor og senere biskop i Haderslev, og den anden, John Ammundsen, blev biskop over Lolland-Falster.

Med al den ungdom, der var i Vigerslev præstegård i en årrække, fulgte liv og fornøjelighed, f.eks. husker jeg, når der om sommeren blev arrangeret skovture. Så blev der hos forpagteren rekvireret en lang høstvogn med høstharver og halmknipper på tværs til siddepladser, og med dette køretøj fuld af glad ungdom startede turen.

Vi børn så med megen ærefrygt op til præstefamilien, og vi syntes, at Vigerslev præstegård var idealet af en præstegaard.

II Slægten

I 1710 blev Hendrik Jørgensen gift med Anna Sophie Olufsdatter den 15/9 i Haarslev kirke. De var begge fra Gamby. (Se slægtstavlen)

Hendrik Jørgensen er født i Etterup (Rørup sogn), og den 1/5-1722 fæster han et hus i Gamby (efter Jacob Møller).

5/5-1730 blev Hendrik Jørgensens søn døbt i Haarslev kirke og kaldtes Hans (Hans Henriksen).

I 1760 afstår Hendrik Jørgensen huset i Gamby til sin svigersøn, som er gift med datteren Kirsten. Hverken Hendrik Jørgensens eller Anna Sophie Olufsdatters død er anført i Haarslev sogns kirkebog.

Hans Henriksen er således døbt 5/5 (Alm. Bededag) 1730 i Haarslev kirke. Han har haft en ejendom i Rue i fæste indtil 1768, hvor fæstemålet overgik til hans broder Jørgen. Hvor han har været, indtil han i 1776 får fæstebrev fra Langesø gods på Blæsbjærgstedet, matr. nr. 4 af Blæsbjerg m.v. ejerlav, kan ikke ses. Om hans fæstebrevs årstal falder sammen med det år, han flyttede til Blæsbjærg, kan ikke afgøres, idet der til tider kan ligge år imellem en ejendoms overtagelse og fæstebrevets udstedelse. Derfor er der uvished om, hvor han opholdt sig 1768, hvor han flyttede fra Rue, og til 1776. I en gammel slægtstavle er anført, at han først har boet i Rue, derefter Sværup og derefter Blæsbjerg. Angivelsen om Sværup kan ikke dokumenteres, men udelukket er det ikke, at han i nogle år har boet på dette sted. Imidlertid må vi angive 1776 som det år, vi med sikkerhed ved, at slægten kom til Blæsbjerg.

Ved folketællingerne 1787 og 1801 angives Hans Henriksens alder til henholdsvis 60 år og 76 år, altså i nogen uoverensstemmelse med kirkebogen, men det er en erfaringssag, at aldersangivelser i folketællingerne ikke er helt til at stole på, og vi må fastslå, at Hans Henriksen er født 1730 i henhold til kirkebogen var gift tre gange:

1). ca. 1774 med Anna Margrethe Vincentsdatter, født 1738, død i Blæsbjerg 1795.

Med hende havde han 2 sønner:

a) Poul, født ca. 1774, som fik Lille Sølykkehus på Trøstrup Mark, Korup Sogn. Her boede han ved faderens død 1802 og havde broderen hos sig.

b) Henrik, født ca. 1778. Boede ved faderens død 1802 hos broderen i Lille Sølykkehus.

2) 18/11 1795 i Frue Kirke, Odense, med Johanne Hjæresdatter født 1774, død 1800 i Blæsbjerg.

Med hende havde Hans Henriksen 2 døtre.

a) Anne Margrethe Hansdatter, født 1796, død 30/6 1871, gift 4/5 1814 med Hans Andersen fra Munkehus, i Vigerslev K.

b) Christiane Louise født 1798, død 16/6 1830, gift 30/10 1818 med Jørgen Andersen, Munkehus, i Vigerslev K.

Efter Johanne Hjæresdatter var der skifte 2/9 1800, og her var gmd. Jørgen Rasmussen, Biskorup, der var gift med Johanne Hjæresdatters søster, Maren Hjæresdatter, værge for de to piger.

3) med Anne Cathrine Jørgensdatter, død 13/3 1831. Efter Hans Henriksens død 1802 gifter hun sig med Hans Jespersen fra Veflinge, der fæster Blæsbjærg (fæstebrev 1805), død 10/1 1814 51 år.

Angående Johanne Hjæresdatters hjem og slægt se slægtstavlen og efterfølgende oplysninger om Skræppegaard og Rødegaard.

Når man går tilbage i den gamle slægtstavle til slægterne, der, i hvert fald helt tilbage til 1650, har boet i Skræpegården og Rødegård, der ligger i det nuværende Sc. Jørgensgade nr. 18 og nr. 14-16 i Odense, så er det interessant at se, at det antagelig er disse to gamle gårdes stuehuse, der endnu (1968) ligger på dette sted, og selv om de bærer præg af den alder, de har, så ses det dog tydeligt, at disse to bygninger har været rummelige og ret præsentable stuehuse, der har hørt til gårde, der dengang har ligget uden for Odense bys grænse. Den gamle Skræppegaard ligger i umiddelbar nærhed af den nuværende Ridehusgade, som i gamle dage hed Skræppestræde, men om det nu er gården, der er opkaldt efter strædet, eller strædet, der har været opkaldt efter gården, kan ikke siges.

I ca. 1780 er Skræpegården som landejendom flyttet ud til Gillested led – den nuværende Gillestedgaard.

En datter fra Rødegaard Anne Marie Markusdatter blev 6/11 1769 gift med en søn fra Skræpegården, Hjære Andersen Skræp, og disse to fik i 1774 en datter, Johanne Hjæresdatter, som i 1795 blev gift med Hans Henriksen i Blæsbjerg (viet i Frue Kirke i Odense) og dermed blev stammoder til den videre Blæsbjærgslægt, idet hendes datter Anne Margrethe Hansdatter i 1814 blev gift med min oldefar Hans Andersen fra Munkehus i Vigerslev sogn, og mor til min bedstefar, Anders Hansen (Blæsbjærg), født 2/12 1820. (Se stamtavlen).

Hans Henriksen og Johanne Hjæresdatter havde, som foran nævnt, foruden datteren Anne Margrete også en yngre datter Christiane Louise, født 1798 og gift 1818 med Jørgen Andersen, Munkehus, (broder til Hans Andersen, hvorved der blev dobbelt svogerskab). Christiane Louise døde 1830.

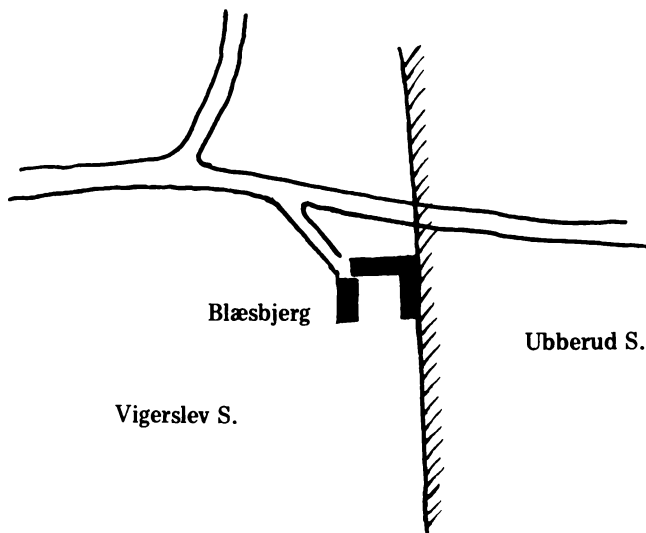
Johanne Hjæresdatter døde allerede i 1800 som 26-årig, og hendes mand Hans Henriksen døde 1802, så døtrene Anne Margrete og Christiane Louise mistede som små både deres moder og fader.

Faderen Hans Henriksen havde imidlertid giftet sig igen efter Johanne Hjæresdatters død 1800 med Anne Cathrine Jørgensdatter. Dette ægteskab har dog været meget kort, da Hans Henriksen allerede døde 2 år efter, nemlig 1802.

Anne Margrethe og hendes søster har således været opdraget af deres stedmoder, Anne Cathrine Jørgensdatter, der giftede sig igen i 1803 med Hans Jespersen fra Veflinge, som fik fæstebrev på Blæsbjergstedet i 1805, men som døde 10/1 1814. Anne Cathrine Jørgensdatter døde som 70-årig 1831.

Anne Margrete Hansdatter giftede sig som 18-årig den 4/5 1814 i Vigerslev kirke med oldefar Hans Andersen, der var søn fra Munkehus. Hans Andersen fik i dette år fæstebrev på Blæsbjærgstedet.

BLÆSBJERGSTEDET
EFTER
KORT 1810



Oplysninger vedrørende »Blæsbjærg«

»Blæsbjærg« må være en meget gammel ejendom, idet den eksisterede allerede i 1610, da den nævnes i Odensegaards lensregnskaber.

Da kronen som følge af Svenskekrigen 1657 – 1660 var kommen i stor gæld til sine kreditorer, og disse, da fredeligere forhold vendte tilbage, forlangte de ydede lån tilbagebetalt, måtte kronen, som ikke havde penge ved hånden, overlade kreditorerne det gods, de havde i pant for de stillede lån. Blandt kreditorerne var administrationsråd, senere landsdommer, Jens Lassen, der i krigens tid havde forstrakt kronen med store lån, hvorfor han havde fået meget gods i pant, og på dette gods fik Jens Lassen skøde den 27. juli 1664, og blandt godsset var »Blæsbjærg«.

Efter nogle års forløb kom han i restance med skatter, og det var måske det, der gav stødet til, at kronen ville se, hvorledes dens forhold til Jens Lassen i virkeligheden var, om han ikke havde været lovlig grådig, da kronen var i betryk. Den foretagne revision kom til det resultat, at han skyldte kronen mange penge, og denne gæld betalte han ved, at kronen inddrog meget af det jordegods, han havde fået ved skødet af 1664, og derved kom »Blæsbjærg« atter under kronen og blev henlagt under ryttergodset.

Ved matriklen af 1664 blev hartkornet på »Blæsbjærg« ansat til 3 tdr. 2 fdk. 2 alb. og denne ansættelse blev ved matriklen af 1688 ændret til 3 tdr. 1 skp. 3 fdk. og 1 alb. og skovskyld 3 skp. 1 fdk. 1 alb.

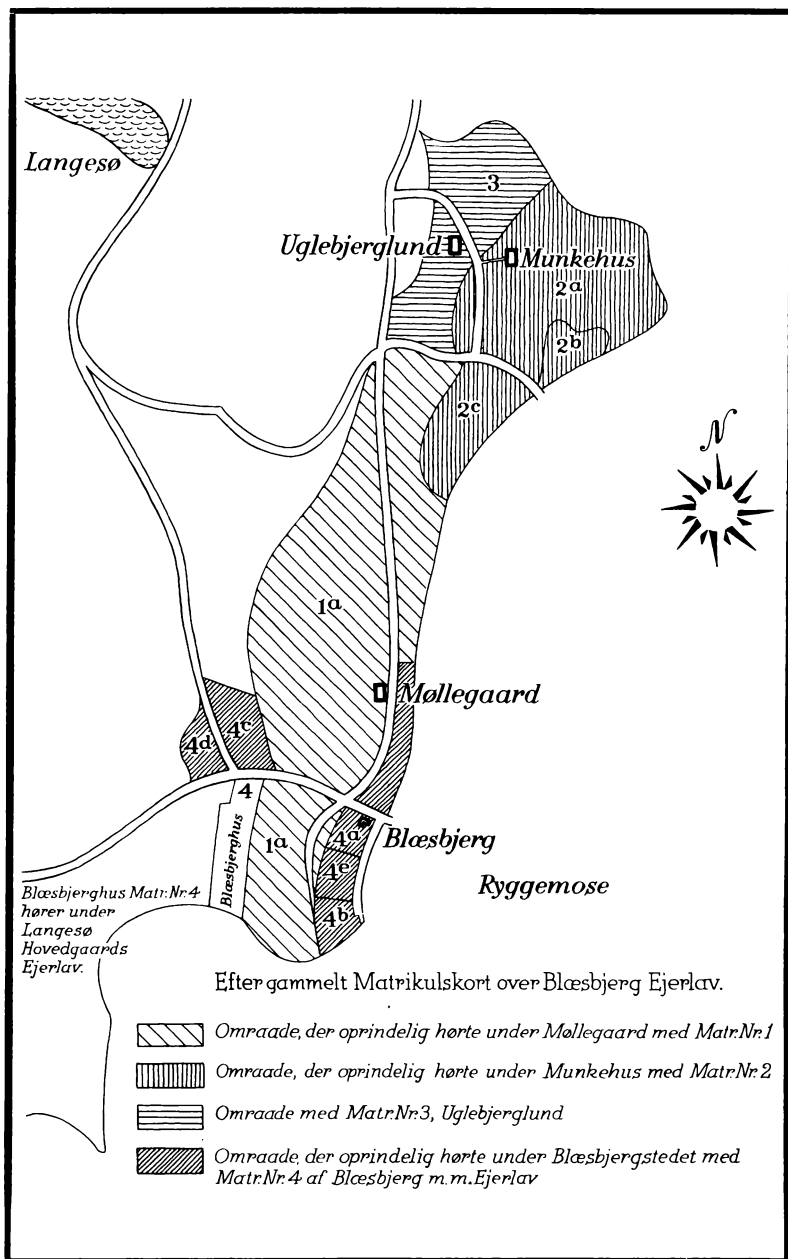
I 1664 angives fæsterens navn som Christopher Nielsen, der til Sct. Knuds Kloster (Odense Hospital) skulle svare en landgilde på 1 fjerding smør og 4 skilling af et stykke jord.

Hvor længe Christopher Nielsen besad gården, kan ikke oplyses. Men i 1680, da målematriklen blev udarbejdet, var Jørgen Jørgensen kommet i hans sted. I ryttergodsets arkiv nr. 18 findes en jordebog af 1696, og den oplyser vedrørende »Blæsbjærg« følgende: Fæsteren hed Jørgen Jørgensen. Hartkornet var det nys nævnte. Besætningen skulle være 4 bæster, 3 køer, 1 ungnød og 6 får.

Fæsteren har græs og hør.

Bygningerne var disse: Nordre længe (nok stuehus) 15 fag, østre længe 10 fag, søndre længe 10 fag, vestre længe 11 fag, i alt 46 fag.

I 1706 døde Jørgen Jørgensen og blev efterfulgt af Jørgen Pedersen, der også fulgte ham i ægteskabet, idet han 30/5 s.å. ægtede enken Abelone Madsdatter, der bragte en voksen datter med i ægteskabet, men med hvem han ingen børn fik.



Jørgen Pedersen døde allerede 1717, og den 6. september s.å. blev der holdt skifte efter ham med det triste resultat, at boet var insolvent.

Enken overlevede ham i godt 4 år og blev begravet den 29. januar 1722, 69 år gammel.

Den 21/12 1717 fik Peder Jacobsen fæstebrev på »Blæsbjærg«. Med sin kone Maren Pedersdatter fik han ingen børn.

Ryttergodsets inkvisitionsprotokol for 1727-28 oplyser om »Blæsbjærg» følgende:

Fæsteren er død, 46 år gammel, men hans enke er endnu ved stedet.

Hartkornet er (ligesom i 1696) 3-1-3-1, skovskyld 0-3-1-1.

Besætningen var 4 bæster, 4 køer, 3 ungnød, 3 får og 5 svin.

Af redskaber fandtes 2 vogne, 1 plov, 1 harve. Om bygningerne siges: Stuehus (i nord) 13 fag, østre længe 13 fag, søndre længe 15 fag, og vestre længe 11 fag, hvilke længer var i temmelig god stand.

Fæsteren siges at være i god stand (økonomisk). Ejendommen har en god humle- og frugthave. Der er 4 bistader.

Enken Maren Pedersdatter besad nu ejendommen til foråret 1732, da Hans Hansen den 16. april fik fæstebrev på gården. Den 7/6 1733 blev han viet i Vigerslev kirke til Marie Gregersdatter. Heller ikke de fik børn. Hun blev begravet den 12/11 1755. Da hendes arvinger var spredt langt omkring, trak det ud med skiftet, så det først blev holdt 16/11 1756.

Hans Hansen ægtede nu Cathrine Andersdatter, Anders Madsens og Maren Rasmusdatters datter i Ravnebjerg. Ej heller med hende havde han børn.

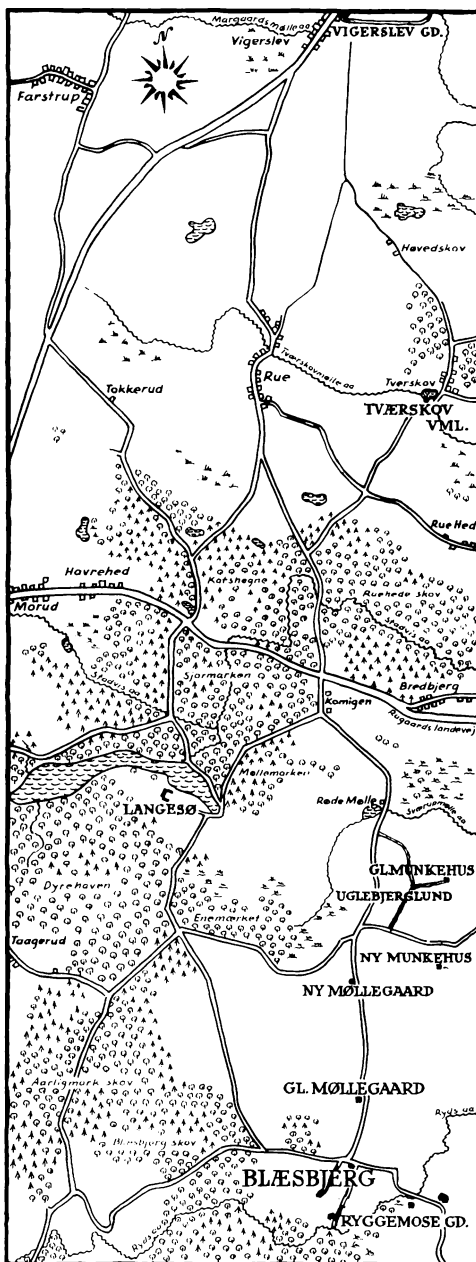
Da kronen var kommen i pengebesværligheder formedelst en stærk oprustning i anledning af, at gottorperen Karl Peter Ulrik, der var blevet russisk kejser som Peter III, truede Danmark med krig, var midlerne hertil — ligesom 100 år før — skabt til veje gennem lån. Faren trak imidlertid over, da Peter III hurtigt blev styrtet af sin gemalinde Catharina (II), og hun nærrede ingen fjendtlige hensigter mod Danmark. Tilbage stod imidlertid de store lån, kronen havde pådraget sig, og disse lån ønskede kreditorerne indfriet. For at skaffe penge så kronen sig da nødsaget til at sælge af sine aktiver, og her måtte det fynske ryttergods holde for. Den 14. november 1764 blev der i Odense holdt auktion over det, og her købte ejeren af Langesø, friherre Adam Christopher von Holsten, en del af godset, hvoriblandt »Blæsbjærg» lå, og dermed blev Hans Hansen fæster under Langesø. Hans Hansen var blevet sognefoged, så han må have indtaget en fremskudt position i sognet. Hans kone Cathrine Andersdatter døde først på året 1767, hvorefter der den 25/4 s.å. blev holdt skifte. Derefter forsvinder Hans Hansen. I Vigerslev kirkebog, som omkring 1770 har en lakune, nævnes hans død ikke.

Der er nogen uklarhed om besidderforholdene vedrørende »Blæsbjærg» i tiden 1770-80, idet den synes at være blevet delt, så der blev oprettet et »Blæsbjærgshus», hvor Niels Andersen boede. Hvem der besad hovedparten

af gården, før Hans Henriksen trådte til 1777, oplyser fæstebro-protokollen intet om. I hans fæstebrev af 8/10 s.å. siges, at han kun fik hartkornet 1-0-2-1 1/3 og skovskyld 0-1-0-1 1/3. Det var altså ikke engang halvdelen af det oprindelige tilliggende.

Jævnside med ham var der en Rasmus Rasmussen, der havde i fæste en part af »Blæsbjærg« lig Hans Henriksens, men hvis eksistens først kommer for dagen, da hans part blev fæstet af Mads Nielsen d. 2. april 1780.

I løbet af 3-4 år fra trådte Mads Nielsen sin i fæste havende part, idet Hans Henriksen den 8/10 1783 fik fæstebrev på knap hele »Blæsbjærg«s tilliggende af hartkorn 3-0-1-1 og skovskyld 0-3-1-1, medens Mads Nielsen samme år fæstede Lille Haugsted.



Oplysninger vedrørende Skræppegården uden Sct. Jørgens Port

Den tidligst påtrufne fæster af denne gård, hvis hartkorn var 14 td. 1 skp. 1 fdk. 2 alb., hed Jens Pedersen Skræp, hans søn Hjære Jensen Skræp, fik den 17/4 1703 fæstebrev på denne gård.

Formedelst sine slette økonomiske omstændigheder afstod han gården til sin tilkommende svigersøn, Anders Hansen, fra Ejby, der fik fæstebrev på den den 29/5 1726.

Da Anders Hansen (Skræp) var død 1769, fik hans søn, Hjære Andersen Skræp, fæstebrev på gården. Han døde 1777, og samme år ægtede hans enke Rasmus Ibsen.

1780 blev gården flyttet uden for byen og fik navnet Gillestedgaard.

Rasmus Ibsen døde 1788, 40 år gl., hvorefter enken ægtede Volrath Bernhard Henriksen, som døde 1797, og året efter 1798, solgte hospitalet gården.

Oplysninger vedrørende Rødegaard uden Sct. Jørgens Port

1698 fæstede Niels Knudsens søn, Peder Nielsen af Rødegaard — det nuværende Kragstbjerg — en Odense hospital ejende gård af hartkorn 12 td., 7 skp. 1 fdk. 1 alb. uden for Odense Sct. Jørgens Port.

Efter Peder Nielsens fødegård fik denne gård navnet Rødegaard, og da Peder Nielsen i 1729 afstod den halve gård for Jørgen Hansen, og 1745 den anden halve gård for samme, fulgte navnet i den grad med, at sidstnævnte fæsters efterfølger Marcus Pedersen (fra 1747) og dennes søn Jørgen Marcussen skrev sig Rødegaard som efternavn.

Efter Jørgen Marcussens død 1800 solgte hospitalet denne gård til Rasmus Nielsen, som fik skøde den 10/10 1801.

Omkring ved dette tidspunkt blev gården flyttet uden for byen og fik navnet Hunderuplund.

Oplysninger vedrørende Munkehus

Hans Andersen blev født 1785 på gården Munkehus i Vigerslev sogn.

Om denne gård kan oplyses følgende:

Omkring 1481 skødede, ifølge Chr. Pouelsens registrat over Sct. Knuds Breve, Guardianen i Gråbrødre Kloster, Laurids Brandsen, Munkeskoven (i Vigerslev sogn) med alt sit tilliggende til Sct. Knuds Kloster i Odense, og derpå blev siden bygget en gård, som kaldtes Munkehus (et navn, den endnu bærer), og som siden igen, såvel gård som ejendom, blev solgt til Henning Jørgensen Qvitzov til Sandager, der ejede denne gård fra 1544-1569.

For året 1605 anfører Vedel Simonsen i sin bog »Rugaards Historie«, at han har tilkøbt sig en særdeles pragtfuld glastrude — mærket årstal (1605) samt navnet Anders Gregersen — fra Munkehus i Vigerslev sogn, og som forestiller en ridder til hest, der bydes afskedsbægeret af en dame.

Man vil påstå, at disse maledede ruder — sædvanligvis med giverens navn og årstal på — blev skænket som brudegave til nygifte folk eller også — og måske rettere — ved rejsegilder for nyopførte huse.

I Hans de Hofmans »Samlinger af Publique og Private Stiftelser, Fondationer og Gavebreve« af 1760 er anført, at:

Fru Sophie Kaas — salig Frederich Pasbjergs — (af Vognserup) har i 1657 givet skøde til Odense Hospital på en del ejendomme i Vigerslev sogn bl.a. en halv gård kaldet Munchehuus, og i samme bog »Designation på Odense Hospital (tidligere Gråbrødre Kloster) tilhørende Jordegods i Fyns Land« af 1760 er blandt andet under Vigerslev sogn gården Munchehuus med hartkorn 6 tdr. 5 skp. 2 fdk og 2 alb. anført.

Ved matriklen af 1688 angives fæsteren at være Niels Hansen, og gårdens hartkorn var som ovenfor angivet.

Efter Niels Hansens død fik Laurs Madsen af Brylle fæstebrev på gården den 2/3 1692. Da hans kone Maren Madsdatter døde sidst i året 1722, efterlod hun foruden manden en søn, Niels, der antog navnet Munk og boede i Skovshøjrup, Brenderup sogn. Fra ham stammer den slægt Munk, der har medlemmer i Brenderup-egnen. Laurs Madsen, der var nær de 70 år, afstod gården til Anders Rasmussen, som fik fæstebrev på den den 15/7 1728. Laurs Madsen levede endnu en række år og blev begravet på Vigerslev kirkegård den 28/9 1739, 78 år gammel.

Den 2/9 1728 blev Anders Rasmussen, og Maren Andersdatter af Munkehus viet i Vigerslev kirke, men allerede den 12/2 1729 blev Anders Rasmussen begravet på Vigerslev kirkegård, 31 år gammel.

Den 3/5 1729 var der skifte efter Anders Rasmussen, hvor arvingerne var: Enken Maren Andersdatter, (lavvæрге Simon Pedersen i Trøstrup), datteren Maren Andersdatter, 10 uger gammel (altså født efter faderens død), hvis væрге var farbroderen Jørgen Rasmussen i Røde Mølle.

16/7 1729 fik Søren Larsen fra Trøstrup fæstebrev på Munkehus efter Anders Rasmussen, hvis enke han ægter. Søren Larsen og Maren Andersdatter fik ingen børn. Han dør barnløs 1773, 68 år gammel. I Munkehus findes den dag i dag en egebjælke, hvori er indhugget indskriften LS - MAD - Anno 1736. Man kunne fristes til at tro, at der oprindeligt har stået SLS - MAD - Anno 1736, som må betyde: Søren Larsen - Maren Andersdatter - Anno 1736, men selv uden S som første bogstav må indskriften angive navnene på den daværende ejer (fæster) Søren Larsen og hans kone.

Denne indskrift kunne tyde på, at gården på det tidspunkt er undergået en større istandsættelse eller ombygning.

Ejendommen, der på det tidspunkt må have været underlagt Ryttergodset, blev ligesom andre lignende gårde med visse mellemrum besigtiget af en kommission. Ved en sådan besigtigelse i 1728-29 hedder det i inkvisitionsprotokollen:

Fæster: før Laurs Madsen 60 år, nu Anders Rasmussen.

Hartkorn: 6 tdr. 5 skp. 2 fdk. 2 alb.

Besætning: 6 bæster, 7 køer, 4 ungvæ, 12 får, 3 svin.

Redskaber: Vogne 3, 1 plog, 1 harve.

Bygninger: Stuehus (i nord) 15 fag

østen længde 9 fag

sønden længde 18 fag

vesten længde 18 fag

} i mådelig stand

Bonden i god stand (altså økonomisk) skal reparere gården, fornemmelig på den vesten længde.

Da ovennævnte farbroder Jørgen Rasmussen døde 1761, blev der den 13/3 og 12/6 s.a. holdt skifte efter ham. Han var barnløs. Det blev så hans søskende og deres børn, der arvede, idet hans kone var død 4 år før. Blandt de søskende var afdøde Anders Rasmussen (i Munkehus), hvis datter Maren Andersdatter var gift med Hans Larsen, gmd. i Højbjærg i Ubberud sogn.

25/7 1755 fæstede Hans Larsen en gård i Højbjærg efter Christen Hansen og hustru. Han blev gift med Maren Andersdatter, men når eller hvor, det er sket, kan ikke oplyses.

29/8 1756 blev Hans Larsens barn døbt og kaldet Margrethe, (hun var altså en datterdatter af Søren Larsens kone, Maren Andersdatter) i Ubberud kirke.

Ifølge Gråbrødre Hospitals fæsteprotokol fik Anders Larsen, født i Møllegaard, (matr. nr. 1 af Blæsbjærg m.v. ejerlav), fæstebrev på Munkehus den

15/9 1773 efter Søren Larsens enke, hvis datterdatter fra Højbjerg han ægter. De blev viet i Ubberud kirke den 19/12 1773.

Ved en auktion, som Odense hospital i 1792 lod afholde over en del af sit jordegods, blev Munkehus tilstået fæsteren Anders Larsen for 1005 rd., en sum der kunne tyde på, at der har været kamp om at få det sidste bud. Han fik skøde på gården den 31/12 1792, og det blev tinglyst i Lunde — Skam herreders ret den 17/1 1793.

Anders Larsen blev fader til oldefar Hans Andersen

Ved folketællingen 1/7 1787 angives som boende i Munkehus:

Anders Larsen	37 år
Margrethe Hansdatter	29 år
Lars Andersen	13 år
Johanne Andersdatter	8 år
Maren Andersdatter	5 år
Hans Andersen	2 år
(min oldefar)	

Efter Anders Larsens død i 1816 blev der holdt skifte, — som dog først blev sluttet i 1819 — hvor der foruden enken Margrethe Hansdatter kun var 3 børn, nemlig Jørgen, 28 år, Anders 18 år, og Karen 24 år, til at arve. De fire børn, der er anført ved folketællingen 1787, er altså ikke med til at arve, for de to sønners vedkommende vel nok fordi, de allerede var »i vej» og derfor har fået deres arvelod på forskud. De to døtres skæbne er ukendt.

Enken Margrethe Hansdatter fik halvdelen af boet eller 1218 rd. 67 1/2 sk., medens de to sønner fik hver en broderlod = 485 rd. 5 2/5 sk., og datteren en søsterlod = 242 rd. 49 1/5 sk. På den halvdel, der tilfaldt børnene, var der større arveafgift end på moderens, og derfor blev summen til udbetaling mindre.

Enken, der nu fik ejendommen, overdrog den til svigersønnen Rasmus Henriksen, der den 23/3 1819 blev viet til datteren Karen Andersdatter, og som 8/6 1819 fik tinglyst sin vielsesattest som adkomst på gården.

Sønnen Jørgen Andersen boede som indesidder i Munkehus sammen med sin kone Christiane Louise Hansdatter, der var datter af Hans Henriksen og Johanne Hjæresdatter i Blæsbjærg (altså en søster til min oldemor Anne Margrethe Hansdatter), og til hvem han blev viet den 30/10 1818 i Vigerslev kirke. Men det at have to unge koner og en ældre boende under samme tag, kan måske nok have voldt noget besvær, og det kan måske have været det, der har givet stødet til, at Rasmus Henriksen solgte en del af jorden til svogeren, således at han selv beholdt den største part af hartkornet, nemlig 4-6-2-0 med påstående bygninger, og denne ejendom fik navnet Gammel

Munkehus, medens Jørgen Andersen fik resten af hartkornet 1-7-0-2 formedelst 600 rd., og denne ejendom fik navnet Ny Munkehus.

Jørgen Andersens skøde er udstedt 28/6 1820 og 4/7 s.a.

Ved matriklen af 1844 fik Gl. Munkehus matr. nr. 2a, og dens hartkorn blev ændret til 2-5-2-2 3/4. Rasmus Henriksen og Karen Andersdatter fik i hvert fald 2 børn, Anne og Anders Henrik, som ved folketællingen 1845 opholdt sig i hjemmet og var henholdsvis 19 og 16 år.

Rasmus Henriksen døde 22/5 1861, 75 år gammel, og hans kone Karen Andersdatter overlevede ham, idet hun døde 5/2 1863, 70 år gammel.

Jørgen Andersen og Christiane Louise Hansdatter fik vist kun en datter, Anne Marie, født 1827, som blev voksen.

Christiane Louise døde 16/6 1830, kun 33 år gammel. Derefter ægtede Jørgen Andersen Maren Christensdatter fra Veflinge, med hvem han havde i hvert fald et barn, Christian, der opholdt sig tillige med den nævnte halvsøster i hjemmet i 1845. Ved matriklen af 1844 fik Ny Munkehus matr. nr. 2 c, og dets hartkorn blev ændret til 1-1-3-1. Jørgen Andersen døde den 23/4 1868 som aftægtsmand i Ny Munkehus 75 år. Hans enke Maren Christensdatter døde 24/3 1875, 71 år gl.

Oplysninger om Møllegaard og Uglebjerglund i Vigerslev sogn

Om Møllegaard vides, at den i lighed med Munkehus af fru Sophie Kaas — salig Frederich Pasbjærchs — af Vognserup er tilskødet Odense Hospital (Gråbrødre Kloster) i 1657, men at den ifølge Hans de Hofmans »Samlinger af Foundationer og Gavebreve for Fyns Stift« af 1760 i syttenhundredetallet var inddraget under hans majestæts rytterdistrikt, dog således, at gårdens landgilde blev betalt til Odense Hospital. En sådan ordning gjaldt antagelig også for Munkehus.

Møllegaard havde ifølge matriklen 1688 13 td. 3 skp. 1 fdk. 2 alb. hartkorn og skovskyld 1 skp. 1 fdk. 1 alb. Fæsterens navn angives som Anders Nielsen.

Senere nævnes en fæster Niels Rasmussen, som er død før 12/6 1716, da Anders Rasmussen, født i Villestofte, får fæstebrev på gården. Anders Rasmussen døde allerede i 1725, da han blev begravet den 12/5 kun 35 år gammel.

Vedel Simonsen skriver i sin bog »Elvedgaards Historie«, at i 1708 afskaffedes kroholdet på tinghuset for Odense og Skovby herred (nemlig på Møllegaard i Vigerslev sogn), og herredsfogeden fik en irettesættelse for brugte uanstændige ord.

Den 7/9 1725 fik Lars Larsen fra Emmelev fæstebrev på Møllegård og blev samme år den 18/11 viet til Anders Rasmussens enke, Karen Sørensdatte. I Ryttergodsets arkiv findes en inkvisitionsprotokol for 1727-28, der indeholder en del oplysninger om, hvad inkvisitionen har fundet.

Fæsteren er Lars Larsen, hvis alder angives til 33 år. Hartkornet er 13 td. 3 skp. 1 fdk. 2 alb. skovskyld 1 skp. 1 fdk. 1 alb.

Besætningen bestod af 14 bæster, 12 køer, 11 ungvæg, 9 får og 5 svin.

Af redskaber fandtes 7 vogne, 1 plov, 1 harve. Om bygningerne siges, at de var i god stand og bestod af: Stuehus i nord 19 fag, østre længe 21 fag, søndre længe 19 fag og vestre længe 8 fag. Bonden siges at være i god stand (økonomisk). Han skal forbedre bygningerne.

Lars Larsens kone døde i 1732. 45 år gl., hvorefter han ægtede Hans Jørgensens datter Johanne i Troelse. Forinden sin død i 1774 havde han afstået den halve gård til fordel for sin tredje ældste søn, Hans Larsen, som 1767 fik fæstebrev herpå, og efter faderens død fik han fæstebrev på den anden halve gård.

I 1776 blev han i Vigerslev kirke viet til Abelone Jørgensdatter, med hvem han var gift i 19 år.

Odense Hospital besluttede at afhænde noget af sit jordegods ved auktion, og blandt det var Møllegaard, som blev tilstået Hans Larsen for 7150 rd. Auktionsskødet herpå fik han den 30/12 1792.

Hans Larsen døde 1799, hvorefter der blev holdt skifte. Af hans efterladte sønner fik hans ældste søn Lars, 25 år gl. arveudlægsskøde på Møllegaard den 17/1 1801. Skødet blev lyst i Lunde-Skam herreders ret d. 19/3 s.a. Inden et halvt år var gået, begyndte Lars Hansen at sælge bort af sine jorder.

Den 16/6 1801 udstedte han til skrædder Lars Hansen af Nellemose – vistnok et hus der i nærheden, skøde på en parcel af hartkorn 0-3-1-0 og skovskyld 1 alb. for 470 rd.

Skrædderen solgte denne lod til Niels Findsen af Mosenlundhuset for 400 rd. ved skøde af 30/7 1843. Et par dage før skrædderen fik sit skøde udstedte Lars Hansen et andet til Christopher Hansen (se nedenfor).

I en alder af kun 32 år blev Lars Hansen begravet den 24/2 1809 på Vigerslev kirkegaard.

Hans enke Anne Margrethe Nielsdatter var hurtig i vendingen og blev allerede den 12/5 s.a. viet til Rasmus Jørgensen fra Allesø.

Han fik sin vielsesattest tinglyst den 16/6 1810 som adkomst på gården.

Også Rasmus Jørgensen solgte bort af jorden, idet han den 11/6 1811 udstedte til skytten på Langesø, Niels Rasmussen Lund, skøde på en parcel af hartkorn 3-2-0-1, skovskyld 2 alb. for 2000 rd. Når prisen var så forholdsvis høj, må det ses i sammenhæng med den inflation, der var i udvikling, og som førte til statsbankerotten i 1813.

Denne jordlod blev til Uglebjærglund (se nedenfor).

Den 16/6 1837 døde Rasmus Jørgensens kone, Anne Margrethe Nielsdatter, 60 år gl. Men forinden havde han truffen en selvejerdisposition, ifølge hvilken han delte gården mellem sine to sønner Hans og Lars. Hans fik den 15.5 1837 skøde på hartkornet 4-7-1-1 1/4 og skovskyld 2 fdk. 2 alb. Det var det, der fik navnet Gammel Møllegaard.

Ved matriklen 1844 blev hartkornet ændret til 4-1-3-3/4, og gården fik matrikelnumre 1a og 1d.

Allerede den 19/9 1849 døde Hans Rasmussen, 32 år gl.

Lars fik først den 19/11 1840 skøde på sin parcel af hartkorn 4-4-1-2 3/4. Skovskyld 1 fdk., 1 alb. Ved matriklen af 1844 blev hartkornet ændret til 3-1-2-1 1/2, og parcellen fik matrikelnumre 1 b og 1 c. Ejendommen fik navnet Ny Møllegaard. Lars Rasmussen døde den 25/5 1867, 53 år gl.

Som foran nævnt solgte Lars Hansen en parcel af sin jord til Christopher Hansen af Bechhuset, hartkornet var 0-2-1-0, skovskyld 1 alb. og købesummen 450 rd.

Skødet blev udstedt den 13/6 1801 og lyst i Lunde-Skam herreders ret den 22/12 1803.

Den 17/4 1822 udstedte Christopher Hansen skøde på denne lod til sin søn Niels Christophersen. Skødet blev tinglyst i Lunde-Skam Herreders Ret den 24-4 1827. Ved matriklen af 1844 fik denne ejendom matr. nr. 13.

Den ejendom, som skytten Niels Rasmussen Lund købte af Rasmus Jørgensen i 1811, videresolgte han til Christian Johansen ved skøde af 23/1 1814 for 5400 rd., utvivlsomt sedler, da summen var så høj. Skødet blev lyst den 8/2 1814 ved Lunde-Skam Herreders ret.

Få år efter lod Christian Johansen og hans kreditorer hans bo stille til auktion, og ved denne fik Peder Andersen fra Bolbro (min mormors far) hammerslag for 2110 rd., og den 18/12 1819 fik han skøde udstedt på Uglebjærglund.

Skødet blev lyst den 18/6 1820.

Ved matriklen af 1844 fik denne ejendom matr. nr. 3.

(Om Peder Andersen se hans datter Karens anetavle).

Som nævnt tidligere boede Hans Andersen — min oldefar — i Blæsbjerg. Han var blevet viet 4/5 1814 til Anne Margrethe Hansdatter. Forlovere var forvaltrene Janzen og Faaborg på Langesø, men han var født og vokset op i Munkehus. —

Ifølge oplysninger fra hærens arkiv (se skrivelse fra hærens arkiv af 13/6 1968) angiver hans militære stambog, at han er indrulleret ved Fyenske Regiment lette dragoner den 19/12 1805 og født 1785. Han er 64'' høj, brune øjne og sort hår. Lutheraner og afgået fra tjenesten 1/4 1814.

Han var med i det hjælpekorps, som Frederik 6. i 1813 sendte til Holsten og Nordtyskland til hjælp for Napoleon. Ifølge stambogen har han haft nr. 119 af 1. eskadron af Fyenske Regiment lette dragoner og som dragon deltaget i kampene dette år.

Det vil føre for vidt at berette om alle de slag, de fynske lette dragoner deltog i. (Oplysninger herom findes i Meddelelser fra Krigsarkiverne Bind VII og VIII), og jeg har derfor indskrænket mig til at berette dels om forholdene ved Fyenske Regiment lette dragoner og dels om det berømteste slag i denne periode, nemlig slaget ved Sehested, der belyser datidens forhold under kamp, og i hvilket slag det danske korps i særlig grad gjorde en berømmelig indsats, både hvad angår føringen og mandskabets holdning under kampen.

Vi vil prøve at følge oldefar, Hans Andersen, i de store begivenheder, han var med i, og prøve at danne os et billede af de personer, der fik særlig betydning i disse begivenheder.

Selv om vi ikke direkte kan følge Hans Andersen som dragon ved de fynske lette dragoner, da vi desværre mangler enhver form for dagbog eller breve — noget sådant gav oldefar sig ikke af med — så får vi dog ved en kortfattet beretning om en enkelt af de historiske begivenheder, han var med i, og en historisk omtale af de personer, der fik særlig betydning i disse begivenheder, samt gennem den digteriske behandling af emnet (E Bindstouw af Blicher), et ganske godt indtryk af de forhold, han har levet under i det bevægede år 1813.

Derfor må vi i denne slægtsberetning på dette sted gøre rede for lidt historie, hvad der jo heller aldrig kan være nogen skade til.

Fyenske Regiment lette dragoner og Slaget ved Sebested den 10.-12. 1813

(Efter Bokkenheuser: Blade af 16. bataillons historie samt meddelelser fra krigsarkiverne (udg. af generalstaben) bind 8).

Frederik VI havde siden 1807 stået trofast ved Napoleons side, og han var nu, da hele Europa havde sluttet sig sammen mod Napoleon dennes sidste forbundsfælle. Kampene 1813 blev sidste gang, hvor holstenske og danske tropper stred side om side for samme sag.

Den danske troppestyrke, der var samlet i Holsten under kommando af general prins Frederik af Hessen, indgik under navn af Auxilierkorpset i det 13. franske armekorps. Dette førtes af marskal Davout, en af Napoleons berømteste marskaller.

Det danske korps led af forskellige mangler, hvoraf den største del havde sin rod i Danmarks yderst slette økonomiske forhold. Man savnede forskelligt materiel, og uniformerne var dårlige. Kun de færreste af mandskabet havde kapper, og skoene var elendige.

En del af disse mangler blev dog afhjulpne, inden operationerne begyndte, men andre foranstaltninger, som f.eks. anskaffelse af kapper, måtte vente til det faldt i med koldt vejr, og det stundede mod et vinterfelttog. Det var derfor intet under, at sygeligheden til tider var meget stor – den opgaves således den 15. september til 15 % og den 30. november til 27 %.

Ånden i korpset var derimod fortræffelig, trods alle manglerne, og skønt mandskabet i lange tider måtte bivakere nat efter nat og ofte led ligefrem sult.

Den danske soldat modtog gang på gang anerkendelse for sin dygtighed og gode holdning.

Det har således næppe været høflighed alene, når marskal Davout, som havde deltaget i næsten alle Napoleons slag og ansås for den mest hårde og krævende af hans marskaller, over for en dansk officer udtalte, at han lige så gerne ville rykke i marken med danske som med gamle franske soldater.

Man skylder dog sandheden at sige, at i felttogets begyndelse var disciplinen og føringen i Fyenske Regiment lette dragoner ikke så god som i det øvrige danske korps. Medens Jydske Regiment lette dragoner havde været et elitekorps lige fra felttogets begyndelse, stod det på det tids-

punkt dårligt til i det fynske regiment lette dragoner på grund af dårlig kommandoføring, men selv om der forefaldt et enkelt tilfælde af groft mytteri (i september måned), hvor en dragon af 1. eskadron ifølge prinsen af Hessens rapport til kongen ved en standret blev dømt fra livet, men benådedes af prinsen til 2 dages spidsrodsstraf og bortførelse til slaveriet, viste det sig senere, at det ikke var mandskabet, der var noget i vejen med, men de uduelige befalingsmænd.

Prinsen, der gentagne gange tidligere havde haft lejlighed til at antyde for kongen, at Fynske Regiment lette dragoner gennemgående var dårligt kommanderet, fremhævede, at det, dette regiment særlig trængte til, var en rask premiermajor f.eks. Høegh Guldberg af Jydske lette dragoner, »der har kraft» til at afløse major Fabritius de Tengnagel, der ikke havde gaver til denne post og selv erkendte det, idet han ved sin udnævnelse gentagne gange havde bedt sig fritaget for at overtage den.

Kongen tog med stor beredvillighed hensyn til denne indstilling, og i løbet af oktober måned kom de fleste vigtigere befalingsmandsposter ved regimentet på andre og duelige hænder.

Midt i oktober måned fandt den bebudede, og som rimeligt var, i Auxiliærkorpset stærkt omdebatterede udrensning sted af kommandoposterne i Fynske Regiment lette dragoner. Den var radikal og viste klart de enkelte skeptikere i korpset, at den »blide» Frederik af Hessen ikke skyede noget ansvar, når det gjordes nødvendigt, og at han ikke ville finde sig i slap og løs kommandoføring. Med undtagelse af den kun midlertidigt fungerende regimentskommandør, oberst Hedemann, og regimentets næstkommenderende, oberstløjtnant Bibow, som prinsen skønnede det hensigtsmæssigt foreløbig at lade blive stående, blev de fleste ældre officerer i regimentet fjernede nemlig premiermajor Fabritius de Tengnagel, major P.U. Bruun, sekondritmestrene Mandix og Hegelund samt premierløjtnant Fabritius de Tengnagel, som blev afskedigede, medens sekondritmester J.O. Cappeln blev forsat til Jydske Regiment lette dragoner.

Til premiermajor ved regimentet valgte kongen helten fra Rosengarten, »den», som prinsen udtrykte sig »meget duelige og netop til regimentets ophjælpning brugbare, tapre major Høegh Guldberg»: Endvidere indtrådte i regimentet sekondritmestrene F. Greve Moltke af livregiment ryttere, og P. Bardenfleth, adjutant hos prins Christian af Hessen, begge som eskadronchefer, samt H. Sonnichsen af livregiment lette dragoner, der hidtil under felttoget på glimrende måde havde gjort tjeneste ved holstenske husarafdeling. Endelig blev sekondløjtnant af jydske lette C. T. Wiggers, der nylig havde udmærket sig så meget, forsat til regimentet. Med den officersbesætning var fynske Regiment lette dragoner fortrinlig hjulpet, og det varede heller ikke længe, før regimentet såvel på, som

udenfor kamppladsen viste sig som sin berømte jyske kollegas værdige medbejler.



Fynske regiment lette dragoner var blevet oprettet 1670. Bestræbelserne for at gøre det danske rytteri mere bevægeligt havde medført, at dragonregimenterne efterhånden var bleven omdannet til såkaldte lette dragoner, der havde fået lettere heste, husarisk opsadling og lettere våben. Det fynske regiment lette dragoner havde ved sin omdannelse 1796 anlagt den for lette dragoner reglementerede Casque (hjelme), der havde regimentets navn præget i metalbåndet over skyggen. I stedet for knæbukser og høje støvler skulle de lette dragoner bære lysegule pantalon'er og husarstøvler. Til daglig tjeneste og i felten havde hele rytterietsiden 1797 haft mørkeblå overbukser, som siden 1810 efterhånden var bleven erstattet af mørkegrå, fordi blåt farvestof på grund af krigssituationen havde vist sig umuligt at fremskaffe.

Fjeren på Casquen afskaffedes 1813.



Den fjendtlige hær bestod på dette tidspunkt for størstedelen af svenske tropper og førtes af Sveriges kronprins Carl Johan, den tidligere franske marskal Bernadotte.

Medens hovedhæren endnu var langt tilbage, var et af russiske, tyske, engelske og svenske afdelinger sammensat korps under den tidligere østrigske, nu russiske general Wallmoden, skudt frem imod nord. Dens avantgarde passerede Elben den 9. december. Det var dette korps, der kom til at kæmpe med Auxilierkorpsset ved Sehested.

Medens Marskal Davout med de franske tropper havde trukket sig ind i Hamborg, var den danske styrke gået fra Lybæk mod nord. Den nåede Kiel den 8. december, fortsatte den næste dag mod nordvest og gik derpå nord for Ejderen imod Rendsborg.



Uniform for Fynske Regiment lette Dragoner Menig 1813

Den 10. december om morgenen nåede de forreste dele af kolonnen landsbyen Holtsee, og her trængte Auxiliærkorpset sig ind imellem den fjendtlige avantgarde og hovedstyrke. Medens avantgardens bageste dele besatte terrainet nord for den lille å, der syd for Haby løber imod sydvest, havde de forreste dele af hovedstyrken lige nået Sehested.

Prinsen af Hessen besluttede nu at anvende en mindre styrke til at sikre sig imod den fjendtlige avantgarde og med sine hovedkræfter at angribe hovedstyrken og slå den, således at han selv uforstyrret kunne føre sine tropper og sit train videre ad vejen over Sehested imod vest til Rendsborg.

Den styrke, der skulle sikre mod den fjendtlige avantgarde, drev fjenden tilbage til skoven nordvest for Haby og besatte selv denne by. General Schulenburg førte den styrke, der angreb fjenden ved Sehested.

De tropper, fjenden fra begyndelsen havde haft i Sehested, og som bestod af rytteri, var bleven forstærket med fodfolk, og mod dem førte nu general Schulenburg sit angreb frem langs vejen fra Holtsee til Sehested. Det lette fodfolk, jægere og skarpskytter, gik foran udviklede i skyttekæde, og bagved fulgte de andre afdelinger på linie og i kolonne. Fjendens kugler gjorde lyst i de danskes rækker, men folkene lod sig ikke standse. Under jubel og hurraråb gik det videre. Fjenden blev løbet over ende, og i et eneste tag trængte de danske tropper ind og helt igennem den langstrakte landsby, drivende fjendens fodfolk og artillerister foran sig.

Sehested var taget.

De lette tropper havde fulgt fremrykningen, og den sydlige udkant af byen blev nu besat med det oldenburgske regiment i midten og holstenske skarpskytter og slesvigske jægere på fløjen.

I de næste timer bølger kampen frem og tilbage i terrainet mellem Sehested og Osterrade. Fjenden angriber med fodfolk, og det oldenburgske regiment må gå tilbage fra byens udkant, men så bliver 2. 3. og 4. eskadron af det fynske regiment lette dragoner sat ind, og i en glimrende attake kaster det fjenden tilbage og skaffer luft for eget fodfolk.

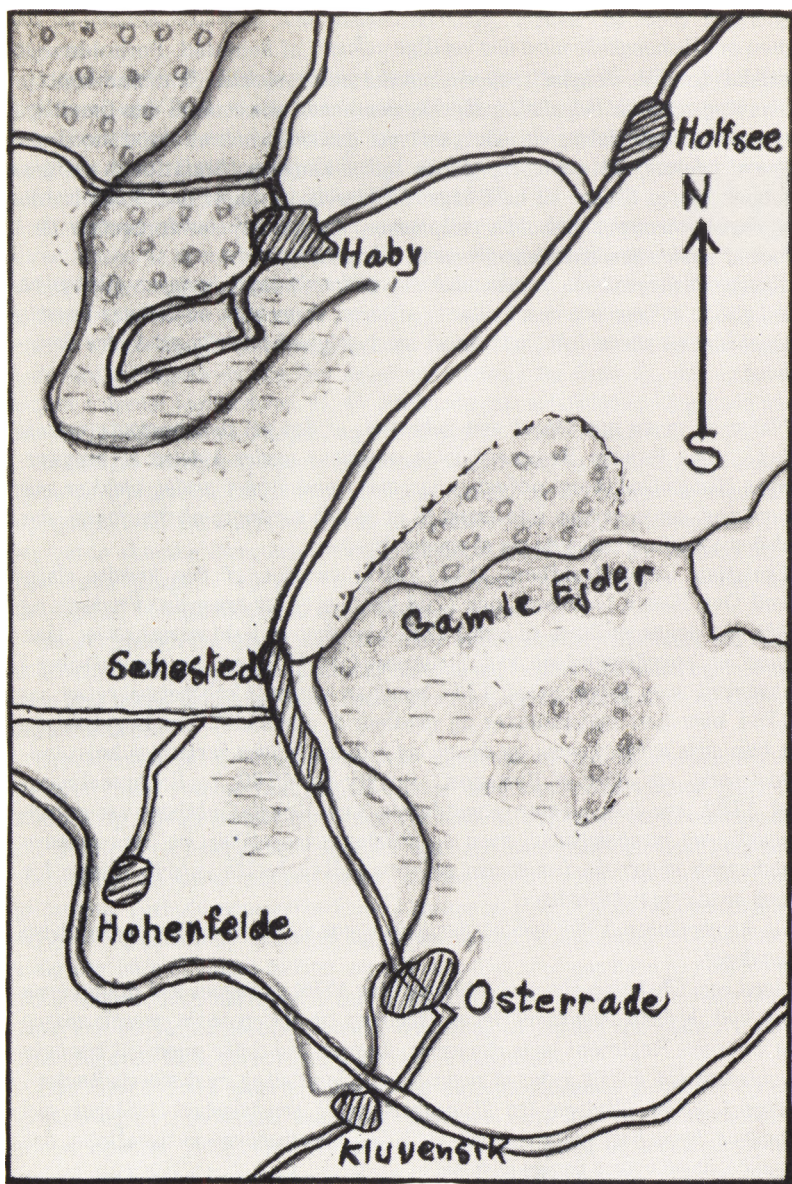
1. eskadron af det fynske dragonregiment, under ledelse af ritmester Cederfeld de Simonsen, en udmærket officer, der stedse viste fortræffeligt mod, var afgivet til sikring for arriergarden med sit store tros af køretøjer, og om eskadronens forhold ved løsningen af denne opgave meddeles der kun lidt i generalstabens »Meddelelser fra Krigsarkiverne» udover en enkelt udmærkelse for udvist mod, der kunne tyde på, at eskadronen har løst sin opgave på en god måde. Imidlertid tilfalder æren for det berømmelige rytterangreb 2., 3. og 4. eskadron, og et uddrag af »Meddelelser fra Krigsarkiverne» herom medtager jeg, idet det på en glim-

rende måde skildrer en sådan rytterattake, og man kan vel gå ud fra, at havde 1. eskadron deltaget, ville den have løst sin opgave på en ligeså beundringsværdig måde som de øvrige eskadroner:

General Schulenburg havde beordret det fynske dragonregiment frem. Da Høegh Guldberg modtog befalingen, spændte han kasken fastere under hagen, iførte sig et par uhyre stridshandsker, trak sablen og råbte med en stemme, der kunne høres over hele regimentet: »Når jeg rider frem, så følg mig, når jeg viger, så skyd mig«. Majoren, Poul Bardenfleth, grev Moltke og Schultz, løjtnanterne Wind og Top satte sig i spidsen for kolonnen, der med 3. eskadron i teten galopperede ned mod Osterradebroen. Da den fjendtlige bataillon så de danske ryttere i de lange røde kapper under vilde hurraråb storme ud af byen, blev den som ramt af lynet, og chefen, der red i spidsen af kolonnen, tabte aldeles hovedet. De to forreste kompagnier søgte ud i koblerne til begge sider af vejen, men de bageste, der ikke engang havde set dragonerne, blev redne over ende, inden der blev tid til at løse et skud. Medens Bardenfleths eskadron efterfulgt af en del af Moltkes dragoner, fortsatte riddet ned ad vejen gennem den fuldstændig sprængte bataillon, bøjede resten af sidstnævnte eskadron af til venstre samtidig med at Høegh Guldbergs opmarcherede til højre. Som katte kravlede hestene over de stejle hegn, satte over grøfterne, splittede den fjendtlige linie, der havde søgt dækning bag gærderne og fortsatte den vilde fart næsten til Ejderbroen. Wierings kanoner blev tagne af ritmester, grev Moltke, løjtnanterne Wind og Top med nogle få dragoner (bl.a. Hans Andersen fra Hindevad).

Den fjendtlige general Wallmoden kom i personlig fare og måtte ilsomt flygte til Osterrade, og flere personer af hans stab blev mærkede af de danske dragoners klinger. Skønt mange russiske og tyske soldater, enkeltvis og i større eller mindre hobe satte sig til modværge, og skønt flere officerer viste glimrende prøver på mod og åndsnærværelse, led den 5. bataillon dog et totalt nederlag, ja selv de nærmest følgende tropper, 6. bataillon og bataillononen Anhalt, blev revne med på flugten, og dele af den indhentede af de fynske dragoner, der førte deres glimrende chok til bunds. Til sidst blev dog kræfterne udtømt. De udmattede dragoner, som ved angrebets begyndelse næppe talte 150 sabler, måtte vende om og søge tilbage til deres tidligere standplads. Under tilbagetoget blev de beskudt ikke blot i fronten, men også i flanken af Natzmers batailloner, der befandt sig på markerne vest for Sehested.

Igen angriber fjenden, denne gang med rytteri og igen bliver han slået tilbage. Nu sender han fodfolk frem, og endnu en gang må vort rytteri, major Späths husareskadron, attackere. I galop gik husarerne frem efterfulgt af de fynske dragoner, der sluttede sig til eskadronen, da denne kom forbi. De fjendtlige infanterister blev redet over ende og fuldstændig adspillettet. Atter må fjendens rytteri gå frem, og atter bliver resultatet et



Kort over slagmarken ved Sehested.

nederlag, men så sætter general Wallmoden et fodfolksangreb an fra egnen om Hohengelde mod den vestlige udkant af Sehested. Forholdene er kritiske for de danske tropper, men i rette øjeblik kommer kaptajn Rømeling med en del af den styrke, der havde sikret mod den fjendtlige avantgarde ved Haby, og som nu ved dennes afmarch mod nord var bleven frigjort, til stede og griber ind i kampen. Situationen reddes. Fjendes kastes tilbage til helt bagved Ejderen, og nu er hans kraft brudt. De danske tropper beholder valpladsen, og uforstyrret fortsætter de i løbet af natten marchen imod vest til Rendsborg.

Kongen udtrykte sin anerkendelse over for de tapre tropper. »Det er en sand glæde at læse om den brillante affære«, skrev han, og han gav Dannebrogssordenen til de folk, hvis mod og dygtighed i særlig grad blev fremhævet.

Når man læser om Slaget ved Sehested, er det vel den berømte rytter-attake, som Fynske Regiment lette dragoner under ledelse af premiermajor Høegh-Guldberg udførte, der mere end noget andet vækker vor beundring, og man kan føle trang til at se lidt nærmere på den mand, der ved den lejlighed indlagde sig så megen hæder.

Christian Høegh-Guldberg (1777-1867) var søn af den kendte statsmand Ove Høegh Guldberg, der 1764 blev lærer for arveprins Frederik og beklædte denne stilling, til han i 1771 blev dennes kabinetssekretær. Han var en af hovedmændene ved Struensens fald 1772 og den omvæltning i statsstyret, som fulgte heraf. 1774 blev han kongens kabinetssekretær, og i 1784 blev han statsminister og medlem af statsrådet. Fra begyndelsen var han som arveprinsens og dronning Juliane Maries fortrolige højst indflydelsesrig, og efter at Bernstorff var styrtet 1780, og Schimmelmann død 1782, var han næsten enerådende. Ove Høegh-Guldberg var grundhæderlig og kundskabsrig, men en stuelærd teoretiker, og hans massive statsbegreb spærrede for større reformer. Han havde en dyb følelse for dansk sprog og nationalitet.

Da kronprinsen 1784 ved et statskup tog magten, blev Høegh-Guldberg afskediget.

Hans søn Christian Høegh-Guldberg blev 1799 ritmester ved dragonerne først ved Jydske Regiment lette dragoner og senere som premiermajor ved Fynske Regiment lette dragoner, da man ved dette regiment trængte til en særdeles duelig leder af regimentet. Han deltog med største hæder i felttoget 1813 (Helten fra Rosengarten), i særdeleshed i Slaget ved Sehested, hvor han førte regimentet i den berømmelige rytterattake, der afgjorde slagets gang for en stor del.

Senere var han oberst i Odense, hvor han boede i Nedergade i nuværende nr. 25. I årene i Odense tog han sig på en særdeles forstående og smuk måde af digteren H.C. Andersen i dennes unge trængselsår. Han var

vel den mand i Odense, der mere end nogen anden tog sig af den unge digter.

Allerede i H. C. Andersens barndomsår havde Høegh-Guldberg vist ham interesse, og i de år, hvor han studerede i Slagelse og Helsingør under den lidet forstående rektor Meisling, var Høegh-Guldberg utrættelig i sin omsorg for ham. Han tog sig faderligt af ham, og han lod ham bo hos sig under opholdene i byen i 1823, 1825 og 1832.

At dette venskab har betydet meget for den følsomme unge mand i disse svære år er utvivlsomt, og det viser Høegh-Guldbergs store menneskelige egenskaber i modsætning til som nævnt rektor Meisling samt stiftsprovst Tetens, Odense.

Især synes Høegh-Guldberg at have været H. C. Andersen en god støtte i de drøje Slagelse-år, og der er et enkelt brev fra disse år, der er interessant i denne forbindelse. H. C. Andersen har selvfølgelig klaget sin nød for sin faderlige ven i Odense, og denne svarer i et brev den 4/9 1824:

Skulle De forresten, kjære Andersen, ønske nogen forandring f.eks. at blive forflyttet fra Slagelse til Odense Skole, og De derved – med fuld oprigtighed til Dem selv – troede at forbedre Deres tilstand og vilkår, vil jeg gerne skænke Dem min bistand til dette skridt, når De forlods ud – for Guds ansigt – vil love mig flid og mod, men, og kun under den betingelse, vil jeg arbejde til dette mål for Dem.

Oberst Høegh-Guldberg tilbyder med andre ord at ville være sin unge ven behjælpelig, og dermed mener han vel sagtens at lade ham bo hos sig, hvis han måtte ønske at blive forflyttet fra Slagelse Latinskole til Odense Katedralskole.

Brevet med H. C. Andersens svar på dette tilbud er desværre ikke bevaret, men i hvert fald tog han ikke mod oberstens tilbud, men tilbuddet og Høegh-Guldbergs øvrige forhold til den unge på det tidspunkt ret modløse og lidet påagtede digter taler smukt om Høegh-Guldberg som menneske og disse karaktertræk sammenholdt med Høegh-Guldbergs glimrende forhold som rytterfører i kampene i 1813 afslører en storslået, frygtløs og samtidig menneskelig personlighed af høj karat. At han samtidig har haft et noget heftigt og selvstændigt sind gør ham jo i og for sig ikke ringere. Han har i hvert fald haft hjertet på rette sted. Høegh-Guldberg var en varmtførende patriot, der bl.a. til fordel for staten i 1808 tilintetgjorde flere gavebreve, der var givet familien.

Han blev i 1848 generalløjtnant og kommanderende general i Nørrejylland og Fyn og skulle som sådan nærmest have haft overkommandoen under oprøret 1848, men frygten for hans heftighed og selvstændighed, og vel også hans fremrykkede alder (71 år), bevirkede, at Hedemann blev overgeneral med Læssøe som stabschef. Høegh-Guldberg organiserede under krigen de forskellige reservekorps og afskedigedes 1850. Han døde 1867 som 90-årig.

Om Slaget ved Sehested skrives i generalstabens »Meddelelser fra krigsarkiverne» 8. bind:

I sammenligning med Napoleonstidens store slag er kampen ved Sehested kun en ubetydelig affære. Modstandernes styrke var tilsammen ikke 20.000 mand, og de sårede og faldnes antal nåede ikke op til 1000, men i den danske hærs årbøger bør kampen stå opført som en våbendåd af høj rang, der tjener til ære både for feltherren og for hans tropper.

Rytteriet og artilleriet understøttede fodfolket på en mønsterværdig måde. Rytterangrebene udførtes med »karakteristisk forvovenhed», og de to første af dem gjorde glimrende virkning. Danske og holstenere kappedes i tapperhed. Det var sidste gang, at tropper af de to folkestammer optrådte på samme valplads, kæmpende for samme sag.

På nationen gjorde sejren ikke så stærkt et indtryk, som man kunne have ventet. Folk og hær var endnu ikke smeltet sammen til en enhed. Hovedstaden, hvor næsten hele det åndelige liv var koncentreret, lå fjernt fra kamppladsen og havde ingen berøringspunkter med armeen.

Påfaldende er det, at den smukke våbendåd har sat så få spor i dansk kunst og skønlitteratur. Det var en langt senere tid forbeholdt at fremstille »den tapre landsoldat» i malm og karakterisere ham i ord og toner. Selv fra autoriteternes side vistes der ringe pietet for minderne fra den 10. december 1813. Det skyldtes kun prinsen af Hessens energiske optræden, at de fynske dragoners trofæ, de erobrede hannoveranske kanoner, ikke kom under auktionshammeren.

Prinsen skrev herom i et brev til Fynske regiment lette dragoner af 12/6 1814:

Med samme harme som det brave Fynske Regiment lette dragoner erfarer jeg, at der var givet befaling ved offentlig opbud at sælge dem med så megen hæder for de danske våben ved Sehested tagne trofæer. Overbevist om, at denne befaling ikke var i overensstemmelse med vor allernådigste konges vilje, der så ofte var opmuntrende hæder for den brave danske kriger, forbød jeg salget af kanonerne, meldte det og fik H.M. allerh. bifald med det gjorte forbud samt tilladelse at måtte opbevare disse hæderstegn under mit opsyn på Tøjhuset i Rendsburg.

Til evig erindring om det brave regiment, som den danske arme kan takke disse hæderstegn for, har jeg besluttet at lade indgravere på en plade de hædersmænds navne, som have taget kanonerne og vedhængt samme.

Disse kanoner blev i året 1848 af den provisoriske regering skænket Kongen af Hannover som et »Symbol på Tysklands enighed», men på prinsen af Augustenborgs og forhenværende major Schutz' indstændige bøn, gav kongen dem straks tilbage. Under felttoget 1850 blev kanonerne udborede til dansk kaliber og indlemmet i det slesvig-holstenske feltartilleri.

Efter krigen blev de afleveret til Tøjhuset i Rendsborg, og 1852 tilgik de Københavns Tøjhus i hvis historiske våbensamling, de nu findes.

Dette foranciterede brev taler på en smuk måde om prins Frederik af Hessens ædle karakter. Herom skrives endvidere i »Danske Studier 1919« i en afhandling af Th. Roust: Ved freden i Kiel 1814 blev Danmark — mod at afstå Norge — optaget i koalitionen mod Napoleon. Danmark skulle stille en hjælpehær på 15.000 mand, som dog ikke aktivt kom til at deltage i fjendtlighederne. Denne hær, som i slutningen af 1815 formindskedes til 5.000 mand, kommanderedes af prins Frederik af Hessen og fik til opgave — sammen med andre tropper — at holde dele af Frankrig besat, for de danskes vedkommende egnen omkring Valenciennes nær den nuværende belgiske grænse. I knap tre år måtte de danske soldater blive på denne post, som næppe har bragt dem synderlig afveksling eller stået for dem som særlig nødvendig. Imidlertid har de danske tropper efterladt sig det smukkeste minde om deres ufrivillige ophold i Frankrig. De har stået sig godt med befolkningen, og Wellington regnede dem til sin elite. Begge dele skyldtes især prins Frederiks faste vilje og udmærkede evne til at varetage sine soldaters tarv. Af danske hærførere er han en af dem, der med størst ret har fået et uplettet eftermæle.

Prins Frederik af Hessen hører til den kreds af datidens mænd, der nok havde deres nationale rod i tysk kultur, men hvis kosmopolitiske præg var fremtrædende. Gennem slægtsarv, alsidig opdragelse og udvikling havde han modtaget impulser fra flere lande og følt sig beriget derved. Prins Frederiks far var af tysk-engelsk, hans mor af dansk-engelsk byrd. Selv havde han — som sin far — i flere af sine bedste manddomsåre været i Norge, først som kommanderende general, siden som vicestatholder, hvilken stilling han 1813 måtte afgive til den danske tronarving, den senere Kristian den Ottende. Under omtale heraf skriver en af prinsens biografer følgende:

Den forekommenhed og velvilje, hvormed den hidtilværende statholder Prins Frederik af Hessen, modtog Prinsen og søgte at sætte ham ind i hans nye stilling, lader sig ikke beskrive. Der skal måske i historien ikke findes andet eksempel på, hvorledes den højeste embedsmand, der mod sin vilje skal aftræde sin post til en anden, med så megen omhu søger at vinde folket for dets nye foresatte, som her den hjertensgode prins Frederik af Hessen. Man ser, at ikke alene som hærfører har prinsen af Hessen fået et uplettet eftermæle, men også på andre områder står han som en af danmarkshistoriens ædle skikkelser.

Det betydningsfulde resultat af Slaget ved Sehested var, som nævnt, at den danske hær kunne rykke ind i fæstningen Rendsborg, som imidlertid indesluttedes. Den 15. december blev der afsluttet en våbenhvile, hvorved Rendsborg sikredes endog således, at der daglig måtte ske de fornødne

tilførsler af forsyninger til besætningen, der talte over en halv snes tusind mand. Det var dog kun visse ting, fæstningen blev forsynet med, medens der var mangel på andre ting bl.a. foder til rytteriets heste, som sultede.

At forholdene i Rendsborg ikke har været de bedste, får man et indtryk af ved Hans Andersens fortælling om, at han juleaften har stået »bag rumpen af sin hest» på åben mark og skiftet sin skjorte.

Først 15. januar 1814 afsluttedes den bitre fred i Kiel, hvorved Danmark måtte afstå Norge.

Som nævnt, afgik oldefader af tjenesten 1/4 1814, og samme år giftede han sig og kom til at bo i Blæsbjærg, hvor han boede resten af sit liv.

I 1857 indstiftede den franske kejser Napoleon III Sankt Helena medaillen, og i 1858 har Hans Andersen søgt den og fået den (se hærens arkivs skrivelse af 13/6 1968). Hærarkivet har været så venlig at tilsende mig en lyskopi af denne ansøgning, som er påtegnet og anbefalet af oberstlojtnant kammerherre Chr. Schøller, Margaard, der selv har gjort tjeneste ved Fynske Regiment lette dragoner 1. eskadron i 1813 og selv fik tildelt Sankt Helena medaillen. Han skrev, at Hans Andersen stadig under felttoget har vist sig som »en brav og ærekær soldat».

Jeg har som ung set denne medaille i oldefaders dattersøn kontorchef Lauritz Nielsens hjem i København. Om den stadig findes hos efterkommere af denne gren af familien, ved jeg ikke.

Angående Sankt Helena medaillen har jeg indhentet en del oplysninger i Militære Tidsskrift 1929, skrevet af daværende kaptajn H. E. E. Koch, og hvoraf jeg har taget følgende uddrag:

Ved dekret af 12. august 1857 bestemte kejser Napoleon III, idet han ønskede »ved et særligt udmærkelsestegn at hædre de militære, der havde kæmpet under Frankrigs faner i de store krige fra 1792 til 1815», følgende:

»En erindringsmedaille skal gives til alle de militære, franske og udenlandske, af hære og flåder, som har kæmpet under vore faner fra 1792 til 1815.

Denne medaille skal være i bronze og bære på den ene side keiserens billede, på den anden som indskrift: Felttogene fra 1792 til 1815. — Til hans fæller i hæderen — hans sidste tanke, 5. maj 1821».

Ved en kejserlig instruktion af 27. s. md. kundgjort for de franske divisionsgeneraler den 31. fik medaillen navnet »Sankt Helena-medailen».

Dette dekret fik foreløbig ingen betydning for den danske hær. Veteranererne fra Auxilierkorpsset, der i 1813 havde kæmpet under Davout og l'Allemand, var efter dekretets ordlyd ikke berettigede, de havde steds kæmpet under danske faner. I slutningen af november skete der imidlertid en udvidelse af adgangen til at søge medaillen, idet det meddeltes:

»Det danske udenrigsministerium bekendtgør under 26. november: I forbindelse med sin tidligere bekendtgørelse om den af hs. majestæt de franskes kejser indstiftede St. Helena-medaille finder udenrigsministeriet sig foranlediget til herved at bringe til offentlig kundskab, at ifølge de nærmere efterretninger, man har erholdt om betingelserne for berettigelsen til at erholde bemeldte medaille, er det til at begrunde denne berettigelse tilstrækkeligt, at vedkommende i tidsrummet fra 1792 til 1815 har tjent ved tropper, som have forholdt sig til de franske armeer, som allierede eller som Auxiliærtropper. De kongelige undersætter, som i henhold hertil måtte anse sig for berettigede til at erholde Sct. Helena-medailen, ville bidrage til sagens hurtige ordning for alle andre berettigede, ved snarest muligt at henvende sig enten til udenrigsministeriet eller, forsåvidt deres krav støttes på tilstedeværende officielle dokumenter, umiddelbart til det kejserlige franske gesandtskab i København.»

Ansøgningerne skulle være indgivet senest den 16/11 1858. De danske myndigheder syntes imidlertid ikke at have været interesseret i sagen. I hvert fald har de ikke grebet sagen synderlig praktisk an. Bekendtgørelsen fremkom sparsomt og lidet iøjnefaldende i dagspressen, men det publikum, den henvendte sig til, var på det tidspunkt kun undtagelsesvis avislæsende. Bekendtgørelsen burde på foranledning af myndighederne have været forkyndt ved kirkestævne.

Det skal dog siges til sognepræsternes ros, at de i stort antal udførte et omfattende arbejde for at skaffe disse gamle mennesker denne anerkendelse på deres livsaften. Medens så godt som alle befalingsmændene har skrevet deres ansøgning selv, gælder dette forståeligt nok de færreste af de menige. Det overvejende antal har meddelt deres beretninger om deres deltagelse i krigen til den skrivende, som så har formet ansøgningen, som de så selv har underskrevet — nogle »med ført pen». Endelig skriver et ikke ringe antal pr. fuldmægtig — oftest sognepræsten.

Der indkom ialt 679 begæringer om medailen og 534 ansøgere blev kendt berettigede.

Det spørgsmål trænger sig uvilkårligt på, om Napoleon den Store selv på Sankt Helena har beskæftiget sig med tanken om at indstifte en sådan erindringsmedaille. Man må dog vist sige, efter hvad der foreligger, at bag indstiftelsen af denne medaille, ligger der kun een vilje, nemlig Napoleon den III's. Man kan næsten med absolut sikkerhed slutte, at han handlede på eget initiativ uden at ledes af en hensigt — som han ikke ville have undladt at omtale — hos sit dynastis grundlægger.

Man kan dog med fuld ret sige, at Napoleon III handlede i Napoleon I's — sin farbroders — ånd ved uddelingen af denne medaille, idet den store Napoleons tanker i årene på Sankt Helena kredsede om de soldaters skæbne, som havde kæmpet fra 1792 til 1815 for den franske nations ære og uafhængighed, såvel udlændinge som franskmænd.

Sct. Helena-medailen

Af nordisk numismatisk unions medlemsblad oktober 1941 (af Chr. Funck Rasmussen):

De franske kejser Napoleon III indstiftede 12. august 1857 en mindemedaille for veteraner fra hans onkel Napoleon den Stores krige fra 1792 til 1815. På forsiden ses Napoleons portræt med overskrift: Napoleon I empereur, og på bagsiden i cirklen udvendig: Campagnes de 1792 a 1815. I midten står: A/ses/compagnons/de gloire/sa derniere/pensee/Sct. Helene/5' maj/1821.

Medailen, der således betegner sig som en sidste hilsen til hans våbenbrødre fra dødslejet på Sct. Helena, uddeltes kun i bronze i een størrelse, den er omgivet af en kronet laurbærkrans og blev båret i et grønt bånd med røde striber. Med medailen fulgte et certifikat med afbildning af denne og med Frankrigs rigsvåben samt med modtagerens navn fra det franske ordenskancelli. Medailen uddeltes med tilladelse til at bære den og som modtagerens ejendom.

Mange af dem, der modtog medailen, havde gjort tjeneste indtil 11 år, og arrede ansigter efter sabelhug og manglende lemmer viste, at det var gået varmt til ved Stralsund, Bornhoved, Sehested osv.

I de lange vinteraftener er der spunden mangan en ende om de gamle soldaters oplevelser i krigen — vi kender jo alle Wolle Vistisens og Rasmus Owstrups fortællinger om den jenarmet sældeat og om Messingiens og ikke mindst hosekræmmer Jens Jensens strålende fortælling om »Piiv mæ laang Rør» i Blichers E Bindstouw.

Når jeg i mine bemærkninger om krigen 1813 — den krig, hvori oldefar Hans Andersen deltog — også drager Steen Steensen Blichers E Bindstouw med ind, så er det fordi, vi desværre ikke har oldefars personlige fortællinger om sine oplevelser, men kun andres om de samme begivenheder, som han har været med i. Vi har sagkundskabens beretning om krigen i »Meddelelser fra Krigsarkiverne» af generalstaben, men de fortæller kun lidt om den enkelte menige mands oplevelser og syn på begivenhederne. Her må vi ty til Blicher fremfor nogen, som i sine evig friske fortællinger lader den menige mand berette. Derfor kommer vi ikke udenom E Bindstouw, og deri særlig hosekræmmer Jens Jensens fortællinger fra krigen, hvor han selv var med. Det er selvfølgelig ikke historie i tør og videnskabelig forstand. Det giver Blicher sig sjældent af med, men det er situationerne, som de menneskelig set har taget sig ud fra en brav jydsk dragons synspunkt, og nedfældet i en blændende digterisk form, som Blicher var en mester i.

Forbilledet for hosekræmmeren Jens Jensen menes at være gårdejer og politiker Jens Christensen fra Voldum, den eneste bonde, der blev

kongevalgt medlem af den grundlovgivende forsamling 1848. Jens Christensen er udskrevet til soldat i Randers amt og indrulleret 1810 i Fyenske Regiment lette dragoner, og man antager, at det var hans fortællinger fra den tid, som har ydet Steen Steensen Blicher stof til Jens Jensens berømte fortælling i E Bindstouw. Nu ved jeg vel, at der er nogen diskussion om, hvorvidt Jens Christensen har hørt til de fynske lette dragoner eller til Holstenste regiment ryttere (husarer) (se Danske Studier 1921, O. Bauditz: Blicherske soldaterhistorier), men det behøver jeg ikke at komme nærmere ind på her. Hovedsagen er hans fortælling om de begivenheder, han har været med i, og jeg føler lyst til at uddybe en lille bemærkning heri, fordi historien herom er for god til, som Steen Blichers fader, pastor Niels Blicher siger, »at kyles ned i Lethe Floden».

Alverden kender udtrykket i Jens Jensens fortælling: Slaar Do Ras Rask, saa skal Dællen regjæ Dæ! Og denne bemærkning har sin historie. Den er meddelt i Niels Blichers »Iris og Hebe» 1803, og sønnen Steen Steensen Blicher har taget den og dramatisk sat den ind i Jens Jensens fortælling. Historien er bl.a. fortalt af konferentsråd Hans de Hofman og gået videre til Niels Blicher, men vi lader Hofman optræde som fortælleren: »Jeg var» — fortæller konferentsråden — som ungt menneske med en dansk herre, der havde et hverv til Ludvig den Femtende, i Paris. Vi mødte på slottet en kur-dag og anmeldte os hos den tjenstgørende kammerherre. Aldrig så snart havde vi nævnt vore navne og hjemstavn, før den franske kavaler udbrød på ram jydsk: »Aa, Dævlen skal regjer Jer». Men næppe var dette gode danske ønske ude af hans mund, før han smilende og bukkende fremførte denne undskyldning på godt fransk: »Tilgiv mig mine herrer» Disse ord, som de nu hørte, er de eneste danske, jeg kender, men jeg ved rigtignok ikke, hvad de betyder. Sagtens er det ikke noget godt, thi jeg lærte dem ved følgende lejlighed: I Slaget ved Malplaquet (11. september 1709) blev det regiment, ved hvilket jeg stod som cornet, angrebet af de danske hjælpetropper. De var os overlegne og huggede os sønder og sammen. Min hest blev straks skudt, jeg selv fik et hug i hovedet, som for en tid bedøvede mig. Da jeg kom til mig selv igen, lå den døde hest således på mit ene ben, at jeg ikke kunne rejse mig, om jeg endog havde villet. I den tilstand lå jeg og hørte og så på myrderierne omkring mig, og af de danske ryttere idelig de nysnævnte ord, som gerne ledsagedes af frygtelige sabelhug. Deraf kom den vane, at så snart jeg ser en dansk, må jeg imod min vilje udkræmme hele min kundskab i dette sprog».

Denne anekdote randt mig siden ofte i tanker, men mindst kunne jeg tænke på, at jeg oppe i Thy skulle erholde et såre oplysende tillæg til samme.

På en rejse deroppe — fortsatte Hofman — traf jeg engang i Klitmøller en mand, der vakte min opmærksomhed, hvorfor jeg gav mig i snak med ham og fulgte ham hen til hans våning, der lå et stykke inden for klit-



SANCT HELENA-MEDAILLEN

terne. Det traf sig så, at et par kalve var sprunget over i en lille kålhøve ved huset, og at manden jog dem ud med den almindelige formular: »Aa, dævlén skal regjere jer». Uvilkårligt gentog jeg den småleende, manden vendte sig og så noget mistroisk og hartad fornærmet på mig. Jeg gjorde ham da rede for min opførsel ved at fortælle ham min oplevelse med den franske kammerherre. — Da smilede den gamle og sagde: »Nu skal jeg fortælle ham, hvorfor vore folk var bleven så arrige på franskmændene, for min fader har fortalt mig det, og han var selv med.

Hvad stedet nu hed, hvor de røg sammen med de her fransoser, det kan jeg ikke huske, men det var en engelskmand, der havde hele kommandoen, og ham kaldte de Malbrok. (Det må dreje sig om Slaget ved Höchstädt (Blenheim) 1704, hvor feltherren var hertugen af Marlborough). Min faders regiment havde en general, de kaldte Ranzau. Som de nu holdt lige over for de franske ryttere, inden de kom til at slås — for der var en dyb dal imellem, som de siden red udenom — så boltrede de her franskmænd på, og jog en grusom hoben af sig, men det kunne nu vore folk ikke forstå. Så spørger da nogle af dem Ranzau ad: »Hvad var det, de sagde derovre». »De siger», sagde han, »at når vi kommer sammen, vil de hugge eders knebelsbarter af og tørre deres ... med». Det var måske ikke andet end noget, generalen selv fandt på for at ærgre vore folk. Men de tog det for alvor og råbte i munden på hverandre: »Så skull aa djævlén regjere dem, vil de gøre sådan ved os». Og se, så kan det også gerne være, at de har bandet ligesådan, da de siden kom til at daske på hverandre». Som man ser: den erfarne rytterhøvding havde opnået sin hensigt og fået — om man så må sige — varmet sine folk tilpas op, inden det gik løs.

Medens baggrunden for Jens Jensens fortælling som sagt menes at være Jens Christensens selvoplevelser, stiller det sig anderledes med historien om Messingjens, idet det ifølge Jeppe Aakjærs oplysning i »Steen Steensens Blichers livstragedie II, side 207, er en andenhåndsberetning. Aakjær fortæller, at historien om Messingjens hviler på solide kendsgerninger — derom har vi Blichers egne ord.

Den Wattrup, der nævnes i fortællingen som Messingjens første rytter, var gårdejer Claus Nielsen Vattrup, der boede i den østlige del af Tørring sogn på Vattrupgaard, nabogården til Kjærsholm. Han skildres som en velstående men hidsig og stridig mand. Han døde 24/2 1861 77 3/4 år gammel. Hans datter, enke efter Jens Nipgaard, har fortalt, at Blicher kom i besiddelse af historien om Messingjens på den måde, at en tække-mand, der lagde tag på præstegårdsladen i Torning, fortalte Blicher det hele, mens denne gik nedenfor og langede tag og lyng op til tække-manden. Da meddeleren senere så sine kroniker på prent, skal han dog være bleven »mærkelig» og have sagt: »Der er han nu altid så nysgerrig og sidder og hører En ud og går så straks hen og laver en fortælling af det, det er jeg ikke fornøjet med».

Både vi i vor generation og ældre slægtled har i al almindelighed i sørgelig grad forsyndet os ved ikke at interessere os så meget for de gamles oplevelser, at vi har kunnet give dem videre til eftertiden, men vi må være taknemmelig for, at vi har haft en Steen Steensen Blicher, der på digterisk vis har fået bevaret disse gamle ting.

Der er jo ikke tvivl om, at også oldefader i sit fynske sprog har kunnet fortælle ligesom Jens Christensen fra Voldum. Men vi har manglet en, der kunne og ville skrive det ned, så at man i eftertiden har kunnet glæde sig derover. Derfor må vi for at kunne se oldefader Hans Andersen i det perspektiv, som begivenhederne, han oplevede, gav, ty til andre berettere, men vi får dog derved et ret fyldigt billede af den danske dragon i sin røde kappe og blå benklæder, om hvem den preussiske general Quistorp i sin bog: »Geschichte der Nord-Armee 1813» skriver:

Den danske rytter på sin stærke jydsk hest, som han elskede og plejede som sig selv, med sin uovertræffelige færdighed i sablens brug og i ridning på sluttede geledder, bøjle ved bøjle, var fra første færd af en opsigtsvækkende fremtoning i felttoget, og da den første ubehjælpssomhed med at færdes i terrainet på egen hånd havde fortaget sig og snart var bleven afløst af dristig selvtillid, var hans overlegenhed i venners som i fjenders rækker sikret og anerkendt.

Har eftertiden således kun få af de gamle soldaters personlige oplevelser, er der dog ingen tvivl om, at mens de levede, har de hver især været optaget af og fortalt om den begivenhedsrige tid, og der er heller ingen tvivl om, at den smukke tanke, som kejser Napoleon III fik med at give de gamle veteraner et synligt minde om krigen har været til glæde for dem, og de har sikkert med stolthed båret denne mindemedaille.

Om dragon Hans Andersens mindemedaille oplyser Hærens Arkiv i nedenstående brev:

Til hr. major O. C. Jørgensen, Barløsegaard, Sandager, Fyn.

Emne: Dragon Hans Andersen.

Ref.: Deres brev af 6/6 1968.

Ved ref. har De givet en ny oplysning, idet De oplyser, at Deres dragon Hans Andersen var indehaver af Sct. Helena medaillen.

Det var herved muligt at finde hans ansøgning af 18/10 1858 om denne medaille. Ansøgningen, der er stilet til udenrigsministeriet, er påtegnet d. 20/10 1858 af oberstløjtnant Chr. Schøller, Margaard, som i 1813 gjorde tjeneste ved Fyenske reg. lette dragoners 1. eskadron, ved hvilken H. A. tjente.

Det var herefter sikkert, at han i 1813 var i nr. ved 1. eskadron, og da der er flere med navnet H. A., men H. A. i ansøgningen nævner sig som husmand i Munkebohus, var det herefter muligt at finde ham som nr. 119 ved 1. eskadron. Stambogen oplyser om H. A.: Indrulleret 19/12 1805 fra lægd 3, lb. nr. 2, født 1785, 64" høj, brune øjne og sort hår, lutheraner og afgået af tjenesten 1/4 1814. Stamrullen har ham altså indskrevet som født i 1785, men det er den samme, som De søger, idet han er den eneste H. A. fra dette regiment, der har fået Sct. Helena medaillen (ved kundgørelse for armeen nr. 4 af 24/1 1859).

I den nævnte ansøgning er ikke givet oplysninger om hans tjeneste udover, at oberstløjtnant Schøller oplyser, at eskadronen var under prinsen af »Eckmühls« kommando, og at H.A. stedse har vist sig som en brav og ærekær soldat.

Med venlig hilsen

A. Mygind

Oberst. Hærarkivar.

NB: I »Mil. Tidsskrift«, årgang 1929 findes et tillægshæfte, der giver gode oplysninger om Sct. Helena-medailen.

(Besvaret af oberstløjtn. S. A. Larsen).

Fyenske Regiment lette dragoner (Pr. Fr. Ferdinands dragoner), senere 3. dragonregiment. Indgik 1932 i Jydske Dragonregiment.

Hans Andersens ansøgning om at få tildelt Sct. Helena-ordenen er affattet med gotisk skrift. Hærens arkiv ligger inde med den originale ansøgning, der har følgende ordlyd:

Til Udenrigsministeriet.

Da jeg som dragon ved det fyenske regiment lette dragoner har deltaget i felttoget i året 1813 og tjent under fransk kommando, så vover jeg underdanigst at ansøge det høje ministerium om dets gunstigste anbefaling til, at jeg nådigst måtte forundes den af de franskes kejser allernådigst skænkede Sct. Helena medaille til danske krigere. Årsagen, hvorfor jeg først nu fremkommer med denne min underdanige ansøgning, hidrører fra, at jeg som husmand bor på landet og meget sjældent kommer til en købstad, hvorfor jeg aldeles ikke har vidst førend nu, at denne medaille kunne ansøges af danske krigere, som havde stået under fransk kommando i året 1813. Jeg tør derfor nådigst forvente, at det høje ministerium i betragtning af de anførte grunde nådigst vil bidrage til denne min bøns opfyldelse.

Odense den 18. oktober 1858.

Underdanigst
Hans Andersen, Munkebohus
Odense Amt.

På den søgendes forlangende bevidnes herved, at han har tjent ved det fynske regiment lette dragoners 1. eskadron, ved hvilken eskadron jeg også gjorde felttoget med under prinsen af Eckmühls kommando, og at han stedse har vist sig som en brav og ærekær soldat.

Margaard, ved Odense, den 20. oktober 1858.

Chr. Schøller
oberstløjtnant

Man har altid angivet Blæsbjærg som stedet, hvor morfar og oldefar har boet, og det er også rigtigt, men oldefar underskriver sig i sin ansøgning om Sankt Helena Medaillen som Hans Andersen, Munkebohus. Der er næppe tvivl om, at han i denne ansøgning har underskrevet sig med sin militære stambogsbetegnelse, som var almindeligt navn og fødested. I regelen var det dog fødesognet, man benyttede, og det skulle i dette tilfælde have været Vigerslev, men der er intet til hinder for, at han er indskrevet med selve fødestedet, som i stambogen er kaldt Munkebohus, men som ifølge kirkebogen skal være Munkehus (anført ved hans død som 90-årig den 16/7 1874).

Munkehus er beliggende i Blæsbjærg ejerlav, og må være identisk med den ejendom, der på Geodætisk Instituts kort 1967 er benævnt Gl. Munkehus.

I henhold til skrivelse fra hærens arkiv af 30/5 1968 (se side 53) kan der ikke være tale om forveksling, idet oldefar er den eneste Hans Andersen fra Fyenske regiment lette dragoner, der har fået Sankt Helena Medaillen.

Indtryk fra oplevelserne i krigen 1813 levede oldefar på hele sit liv, og når kvinderne i hjemmet under krigene 1848-50 og 1864 af og til fældede tårer blev den gamle vred, for, som han sagde, det var ikke noget at græde for — nej, den gang han var med i Napoleonskrigen, da var det noget helt andet, og man kan ved læsning om begivenhederne dengang godt forstå, at han med stolthed dvælede ved disse minder, og at han, da han var blevet en gammel mand, fik svært ved at forstå, at noget kunne sammenlignes med dette.

Mor har fortalt, at oldefar bevarede sin friskhed og adræthed til højt op i årene, og han døde som en meget gammel mand (90 år). Mor fortalte, at han holdt af at ride, endog som gammel mand, og kom han til et markhegn, stod han ikke af hesten for at lukke et led op, men han satte hesten i spring over heget. Ligeledes holdt han af at danse, selv op mod de 90 år. Han dansede ved tante Annes bryllup, som fandt sted den 23/5 1874, altså 2 måneder før han døde. Tante Anne var kun 18 år, da hun blev gift, og kom som kone til »Lykkenssæde«, og at det skulle have været helt trist at se dette søde unge pigeansigt i den obligate ærværdige konedragt, som en gift kone dengang, uanset alder, skulle optræde i.

Hans Andersen og Anne Margrethe Hansdatter havde mange børn. Et sted angives 10, men jeg har i kirkebogen kun fundet 8, og deraf har de to samme navn, så den ældste Johanne Cathrine må antagelig være død ung.

1. Johanne Cathrinefødt 15/4 1818
2. Anders Hansenfødt 2/12 1820
3. Hans Henrik Hansenfødt 27/2 1823
4. Johanne Cathrinefødt 7/2 1826
5. Anna Mariafødt 7/7 1829

6. Christiane Louise Blæsbjærgfødt 17/3 1834
 7. Maren Kirstine Blæsbjærgfødt 9/1 1837
 8. Adam Christoffer Blæsbjærgfødt 27/10 1839

De sidste tre er døbt Blæsbjærg som mellemnavn. Adam Christoffer Blæsbjærg er opkaldt efter baron Adam Christoffer v. Holsten († 1879) på Langesø, og som fadder står bl.a. baronesse Augusta Magdalene v. Holsten, født v. Schilden, hvad der kunne tyde på, at familien i Blæsbjærg har stået i et godt forhold til dens herskab på Langesø.

Ved at gennemgå fadderlisterne i kirkebøgerne ser man, at familien i Blæsbjærg ligeledes har stået i et godt forhold til familierne på nabogårdene, idet vi stadig støder på navne som:

Karen Andersdatter af Gl. Munkehus, Rasmus Henriksen Gl. Munkehus, Jørgen Andersen, Ny Munkehus, Møller Larsen, Rødemølle, Rasmus Jørgensen, Møllegaard, Lars Rasmussen, Ny Møllegaard, Chr. Hansen, Lille Pederstrup m.fl.

Blæsbjærgstedet matr. nr. 4 af Blæsbjærg m.fl. ejerlav har ved oldefar Hans Andersens giftermål 1814 omfattet de parceller, der ved udstyknin-gen 1847 fik numrene 4a, 4b, 4c og 4d (se kort).

Ved matriklen 1844 er hele matr. nr. 4, ifølge journal ved landarkivet i Odense, beboet af Hans Andersen som fæsteejendom under Langesø gods. I 1847 foretages en udparcellering, hvorved matr. nr. 4 udstykkedes i matr. nr. 4 a, 4b, 4c og 4d. I henhold til journal ved landsarkivet står Anders Hansen som bruger af matr. nr. 4 a og Hans Andersen som bruger af matr. nr. 4 b, begge numre anføres som bebyggede. Matr. nr. 4 c og 4 d er gået over til Langesø gods.

Ifølge skrivelse af 16/8 1882 er matr. nr. 4 b yderligere delt i dette år i to numre matr. nr. 4 b og 4 e, og som bruger af det reducerede nr. 4 b er Jens Nielsen (gift med en datter af Hans Andersen) og som bruger af 4 e er Adam Christoffer Blæsbjærg indført. I 1891 er de 3 matr. nr. 4 a, 4 b og 4 e ved skøde fra Langesø gods overgået som selveje til de tre brugere af fæsterne henholdsvis Anders Hansen, Jens Nielsen og Adam Blæsbjærg.

Anders Hansen sælger matr. nr. 4 a et år senere (1892) til Jens Jakobsen, som, såvidt vides, ikke hører til slægten. Med hensyn til Hans Andersen siger kirkebogen, at han ved sin død 1874 var aftægtsmand i Blæsbjærghus. Dette kan næppe være andet end matr. nr. 4 b.

Ved folketællingen 1860 angives, at i de to Blæsbjærghuse 4a og 4 b bor henholdsvis Anders Hansen med hustru og 4 børn og Hans Andersen med hustru, Anne Margrethe Hansdatter, sønnen Hans Henrik Hansen, ugift og musikus, datteren Christiane ugift og sypige, datteren Maren Kirstine, ugift og sønnen Adam, ugift og musikus. Det er sandsynligt, at Hans Andersen, der i 1860 var 75 år, ved Jens Niensens og Christianes giftermål har afstået sit fæstemål af huset til dem og derefter er gået på

aftægt hos dem og har boet der til sin død i 1874. Hans hustru Anne Margrethe Hansdatter døde den 30/6 1871, 76 år gammel. Adam Christoffer Blæsbjærg, der i 1860 også boede i huset matr. nr. 4 b som 21-årig, har antagelig boet der i nogle år. Han blev gift i 1870, og ved den lejlighed anføres han som boende i Nymarkshus. Hvad navnet Nymarkshus angiver, kan ikke oplyses, om det er matr. 4 b, der kaldes således, eller det er et andet hus er uvist. Ved udparcelleringen 1882 bliver han imidlertid fæster af matr. nr. 4 e, idet matr. nr. 4 b deles i to lodder 4 e og 4 b. I 1891 får han og Jens Nielsen skøde på henholdsvis 4 e og 4 b på Langesø gods.

Den omstændighed, at de forskellige beboere i Blæsbjærg ejerlav tidligere blev benævnt ved fornavn med tilføjelsen Blæsbjærg, uden at de behøver at have tilknytning til vor familie, gør en udredning af den gamle slægt lidt kompliceret. Samtidig med, at den lod, der har matr. nr. 4, og som ligger umiddelbart vest for Blæsbjærg ejerlav, hører under Langesø hovedgaards ejerlav og er kaldt Blæsbjærgshuse uden at have noget at gøre med de Blæsbjærgshuse og det Blæsbjærg, hvor vor familie har boet.

Endelig er der i den nyere tid et hus, der ligger vestligere, i den vestlige udkant af skoven, der på Geodætisk Instituts Kort i 1:20.000 (1967) er benævnt Blæsbjærgshuse, men som heller ikke har noget med vor familie at gøre.

Anders Hansen (min bedstefar) født 2/12 1820 og ældste søn af Hans Andersen, overtog den ejendom i Blæsbjærg, der på matrikelskortet er benævnt 4 a, og som er udstykket fra det gamle Blæsbjærgstød matr. nr. 4, først som fæsteejendom under Langesø, men senere (1891) som selveje.

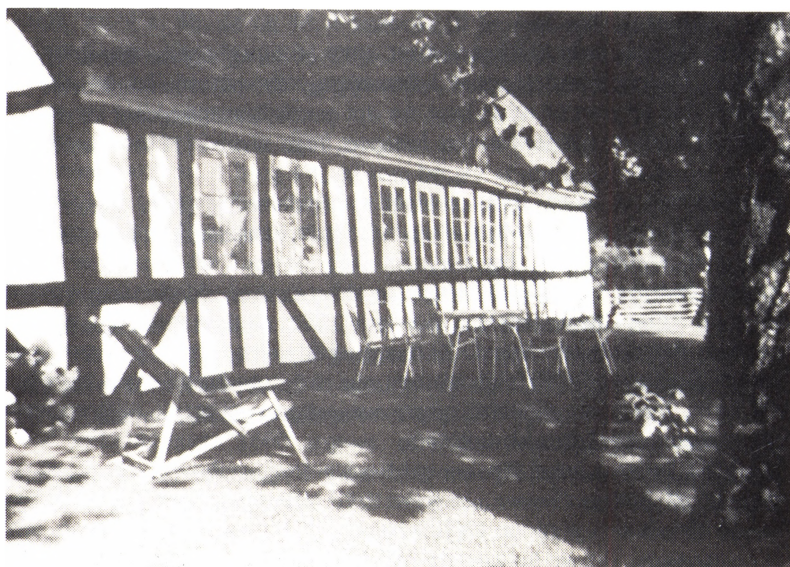
Ejendommen er senere delvis brændt ved lynnedslag, (hvor ejeren blev dræbt) og genopbygget. Bebyggelsen har altså set anderledes ud i Anders Hansens tid, end den gør i dag.

Anders Hansen var gift to gange (se slægtstavlen) første gang 10/10 1846 med Anne Christensdatter, der døde 1851, og med hvem han havde en datter, der døde som spæd. Anden gang blev han gift 9/8 1851 med Karen Pedersdatter fra Uglebjærglund (min bedstemoder), med hvem han fik 6 børn, hvoraf de to sidste piger antagelig er døde som små, da de ældre søskende aldrig har omtalt dem.

1/7 1863 købte Anders Hansen gården Ny Ryggemose (skøde fra Jens Jørgensen til Anders Hansen, tinglyst 2/7-1863) med hartkorn 1 td. 2 fdk. 1/2 alb. Denne gård var i 1862 bleven udskilt fra nabogården Gammel Ryggemose, der er beliggende umiddelbart øst for Blæsbjærg. Der forlyder intet om, at Anders Hansens familie har boet i Ny Ryggemose. Det har altid været sagt, at mor havde sit barndomshjem i Blæsbjærg, så



Uglebjærglund, hvorfra bedstemor (Karen Pedersdatter) stammer.



Ryggemose, som bedstefar (Anders Hansen) købte 1863 og solgte til sin datter Gertrud Marie og hendes mand, Knud Nielsen.

jeg må formode, at Anders Hansen er blevet boende i huset i Blæsbjærg efter købet af Ny Ryggemose og har drevet gården derfra.

Da Ny Ryggemose ligger i Ubberud sogn, medens Blæsbjærgshuset ligger i Vigerslev sogn, har Anders Hansen haft sine to ejendomme liggende i hver sit sogn, og det er forklaringen på, at hans to ældste døtre, Anne Marie og Gertrud Marie, er blevet viet i Ubberud kirke henholdsvis den 23/5 1874 og 21/11 1885, medens hans yngste datter (min mor) blev viet i Langesø kapel 27/5 1885.

Den 9/12 1885 solgte Anders Hansen Ny Ryggemose til svigersønnen Knud Nielsen, der var gift med datteren Gertrud Marie. Knud Nielsen havde Ny Ryggemose indtil 18/8 1894, hvor han solgte gården (til L. Larsen) og købte en gård i Højme.

Nu da vi taler om Ubberud sogn, kan jeg ikke tilbageholde en historie, jeg har fundet om dette sogn:

Om Ubberud sogn og kirke fortælles i en beskrivelse af sognet af Hans de Hofman 1760, at der i gammel tid i sognet skal have boet 4 brødre af fornem stand: Ubbe, Troels, Høyer og Gunde, hvorom endnu haves gamle viser, og der findes endnu steder med navne efter dem, Ubberud, Troelsrød (Troelse), Gundersø og Højbjerg.

Ubbe, som havde de fleste midler, skal have bygget kirken, og han blev i sin alderdom blind. Han skal have elsket kallun, og da hans tjenestepige tog en hatte-filt til suppe i stedet for kallun, hvilket han ej kunne spise, og et barn det åbenbarede, blev han derover så vred at han gav sig i Sct. Knuds kloster og forærede alt sit Gods dertil, hvorom endnu haves et ordsprog: at Ubberud skov blev givet til klostret for et kallun. Skoven kaldes endnu Kallunskoven. I 1512 blev Ubberud lagt til Trøstrup-Korup, som i de katolske tider har tilhørt Sct. Knuds kloster.

Anders Hansen Blæsbjærg var kendt som en dygtig musiker, og sammen med andre medlemmer af den musikalske Blæsbjærg-familie dannede han det musikensemble, der på egnen kaldtes »Blæsbjærg-Musikken», som efterhånden blev berømt, og som betød en hel del for det musikalske liv deromkring. At musikken har betydet meget i hans liv ses bl.a. af, at han flere steder i kirkebøgerne står opført som musiker. Det er utvivlsomt, at Anders Blæsbjærg har været aktivt med i Blæsbjærg-Musikken i begyndelsen og antageligt har været med til at starte den, men det ser ud til, at han efterhånden har trukket sig ud, idet han ved folketællingen 1860 står opført som husfæster (der har levet af sin jordlod) i modsætning til hans to brødre Hans Henrik og Adam Christoffer, der står opført som »musikus».

Anders Blæsbjærgs søn, Hans Peter, lærte ikke at spille, selvom han hele sit liv holdt meget af musik. Det er muligt, at Anders Blæsbjærg har ønsket, at sønnen skulle uddannes i et andet erhverv, der var mere fremtid i, og det tyder på, at interessen for Anders Blæsbjærgs vedkommende i nogen grad er

Karen Blæsbjerg



*Anders Hansen Blæsbjerg
gårdejer og
landsbymusikant*

gået tabt, og at han efterhånden har helliget sig sit landbrug. Han købte jo i 1863 gården Ny Ryggemose, som han drev sammen med Blæsbjærgstedet.

Blæsbjærgmusikken er ført videre af brødrene og svogeren Jens Nielsen (Jens Blæsbjærg), som også blev aktivt medlem sammen med senere sine to sønner Hans og Christian. Desværre foreligger der ingen oplysninger om Blæsbjærgmusikken fra dens første tid udover, hvad der som nævnt er anført i folketællingen 1860, hvor de to brødre er angivet som »musikus», men en datter af Anders Hansens søsterdatter, malerinden, frøken Louise Møller, Odense, der i en årrække som barn har boet hos sine bedsteforældre Christiane og Jens Nielsen i Blæsbjærg (matr. nr. 4 b) fortæller, at hun fra sine barneår i slutningen af 1800-tallet husker, at Blæsbjærgmusikken var i fuld virksomhed med hendes bedstefader Jens Nielsen og dennes svoger Adam Blæsbjærg, hendes onkler Hans og Christian (sønner af Jens Nielsen) som aktive deltagere.

Som medlem nævnes også Mads Christian Andersen, Magtenbølle, der skal have været meget dygtig til at spille på horn. Man fortæller, at han lærte den senere så berømte komponist Carl Nielsen, der i sin ungdom var militærmusiker, at spille de gamle hornsignaler, og Carl Nielsen skulle have udtalt, at han ville ønske, at han engang kunne lære at spille dem ligeså godt som Mads Christian Andersen.

Jens Nielsen (Jens Blæsbjærg) spillede violin, Adam Blæsbjærg spillede på stort horn og cello, Hans Blæsbjærg på horn og violin. Christian Blæsbjærg på fløjte og Chr. Torp (ikke af Blæsbjærgfamilien) fra Højbjerg spillede på klarinet.

Foruden de to nævnte sønner Hans og Christian Blæsbjærg havde Jens Nielsen også sønnen Niels Blæsbjærg. Han dyrkede ikke musikken, men interesserede sig for farverne.

Frøken Møller fortæller, at ensemblet øvede sig i et lysthus på Blæsbjærgs husets grund ved skovkanten ind mod »Dyregravvæde skov».

Blæsbjærg-musikken var meget anerkendt og meget benyttet ved festlige lejligheder, baller m.m. og ensemblet gav også en tid koncerter, hvad det dog efterhånden holdt op med, da tilhørerne hellere ville nyde musikken uden for vinduerne gratis end betale billet for at komme ind.

Jens Blæsbjærg gav undervisning i musik og havde en del elever. Han oprettede også en danseskole.

Sine sidste år henlevede Anders Blæsbjærg i Vigerslev i den gård, som hans søn -- onkel Hans Peter -- havde købt, og som han drev i nogle år sammen med Tværskov Mølle, inden han selv med familien flyttede derop. Jeg husker bedstefar, som han så ud, når vi kom på besøg fra Tværskov Mølle.

Her døde Anders Blæsbjærg den 7/5 1896, 76 år gammel, medens bedstemor levede her hos sin søn og svigerdatter til sin død den 9/12 1908.

Når man beskæftiger sig med den gamle Blæsbjergslægt, vil man snart blive opmærksom på, at interessen og sansen for de skønne kunster, musik, tegning og malekunst, har været et særpræg for denne slægt i en tid, hvor disse interesser og færdigheder ikke var almindelige blandt jævne folk, og jeg tror at tørde sige, at dette præg stadig hviler over slægten.

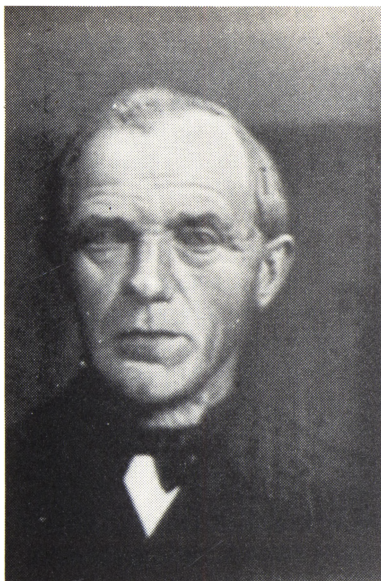
Jeg har senere i mine beskrivelser fortalt om, hvorledes musikken prægede mit eget hjem, og hvilken glæde det var for min onkel i Vigerslev (søn af Anders Blæsbjerg), når der her blev musiceret, og på samme måde kan man sige, at male- og tegnekunsten i andre grene af familien, ved dens glæde ved farver og proportioner, har været et karakteristisk træk inden for denne slægt.

Forøvrigt mener jeg, at der også er andre egenskaber, der præger Blæsbjergslægten, således som jeg kender den i de generationer, jeg har kendt, og som må være taget i arv fra de gamle: de var hjertemennesker, vennessele, med lune og sans for lidt humor.

Inden jeg fortsætter med, hvad jeg videre ved om min egen nærmeste slægt, vil jeg gerne opholde mig lidt ved Anders Blæsbjergs søstersøn — Jens Nielsens og Christianes søn — malermester Niels Nielsen — almindeligvis kaldet Niels Blæsbjerg, som boede i en årrække som ugift i sit fødehjem i Blæsbjerg (matr. nr. 4 b) men flyttede ved sit giftermål i 1902 til Bredbjerg.

I Fynske årbøger fra Historisk Samfund for Fyns Stift VII 3 har forfatteren Tove Kjærboe i sin velskrevne og friske afhandling om »Jacob Jørgensen som kunstner og far« omtalt Niels Blæsbjerg, idet Jacob Jørgensen stod i lære hos Niels Blæsbjerg og boede i disse læreår hos ham i Blæsbjerg.

Jeg anfører en delvis afskrift af dette afsnit af Tove Kjærboe, idet jeg mener, at det har sin store interesse også i slægtens historie, i denne forbindelse forholdene for Niels Blæsbjerg og hans lærling, den senere kendte kunstmaler Jacob Jørgensen. Det viser, at Niels Blæsbjerg var anset som en dygtig maler, der kunne male både på slotte og i bondehjem. Han var meget benyttet både på Heshbjerg og Langesø slot, idet han var mere end en almindelig håndværker, men en kunstner på sit felt. Det belyser imidlertid også på en frisk og fornøjelig måde forholdene dengang for en malermester og malerlærling på landet. Vi lader i hovedsagen Tove Kjærboe selv fortælle: Da det gik op for Jacob Jørgensen, at han ville male billeder og fortalte det hjemme, kom det som et chok for hans mor og morfar, for for dem var det at male billeder det samme som at være gøgler, og de så noget uværdigt og unødvendigt deri — som om ikke oliestykkerne af Jesus og hans familie var gode nok — men så sagde den rare og fornuftige farmor, at når drengen absolut ville have en pensel i hånden, så kunne han komme i malerlære.



Jens og Christiane Louise Nielsen (Blæsbjærg) malet af sønnen Niels Nielsen



*Selvportræt af Niels Nielsen
malet i 1880-erne.*

»Send ham ned til Nails Maler i Blæsbjærg, så får vi se, hvad han duer til», sagde hun. Det syntes både far og mor var en god ide, og Nails Maler — malermester Niels Nielsen i Blæsbjærg — var villig til at tage drengen, og en kontrakt blev oprettet, hvorefter far skulle begynde 1. maj 1894 i en alder af 14 1/2 år.

Han skulle stå fire år i lære og »nyde kost og logi hos læremesteren, men iøvrigt ikke modtage vederlag».

Af kontrakten ser man, at læremesteren foruden at skulle oplære eleven i faget, også skal våge over hans opførelse og sædelige forhold, og såvidt det står til ham, værne ham mod umoralsk påvirkning. Lærlingen på sin side skal vise mester troskab, lydighed og ærbødighed. Der stod også noget om, at han skulle arbejde for fuld drøn og tage del i alt forefaldende arbejde.

Far mor heftede sig mest ved det med lydigheden, og hver søndag, når far kom hjem, sagde hun: »Du er vel ordentlig og gør som han siger, Nail».

Det er ikke så forfærdelig meget, far har fortalt om sin læretid. Malermesteren havde arbejdet på godset, og det er måske grunden til, at han havde endnu en læredreng og et par svende. De to drenge samt en af svendene delte både værelse og seng. En af de store kassesenge med halm. Megen plads var der ikke til tre personer, og de måtte da også ligge på siden som rejer i en dåse. Svenden regerede suverænt i kammer og seng, og når han i nattens løb ønskede at skifte stilling, råbte han: »så vender vi».

Noget af det første, der skete, da far kom i lære, var, at han blev fotograferet sammen med hele staben. Mester og de to svende betragter sagligt en tegning, de holder imellem sig, den ældste lærling stirrer fortvivlet frem for sig til trods for, at han har fået lov til at holde »Store Christoffer», den største pensel inden for faget.

Far er den, der laver noget — han rører i klisterpotten. Hans tøj ser helt godt ud i betragtning af, at det er moderen, der har syet det. Kun mester og yngste lærling bærer kravetøj.

Når han var ude i hjemmene som lærling og senere som svend, lagde han mærke til alt. Han havde et utal af sjove historier, som oftest stod og faldt med dialekten. Jeg husker, at han fortalte, hvor angst han var for at komme i et bestemt hjem sidst på måneden, for da fik man altid »Bænkevælling» — håndværkeren spiste altid på arbejdsstedet — og det var et sammensurium af alle tænkelige retter, også dem, der ikke passede sammen. Grødklumper, sødsuppesjatter, fisk, kød, og kartofler rørt rundt i een uappetitlig masse, serveret i en stor terrin midt på bordet, hvor hver især langede til.

På de tider, da far kom i lære, var det moderne, at døre, vinduer og bjælkelofter var røde med sorte kanter, men senere kom dekorationerne frem, lavet efter skabelon, og man begyndte at »aadre». Det var, da menneskene blev forlorne, og ville være mere, end de var, og fyrretræ skulle ligne egetræ.



Huset i Blæsbjærg (matr. 4 b) som tilhørte Jens og Christiane Louise Nielsen (Blæsbjærg). Fotograferet efter en akvarel malet i 1880'erne af sønnen malermester Niels Nielsen.



Malermester Niels Nielsen (søn af Jens Nielsen, født i Blæsbjærg) og hustru Christiane f. Madsen, gift 9-3-1902 og boet i Bredbjærg.

Billedet er fra ca. 1926

Man gik til sit arbejde dengang, cykler var sjældne, og det kunne være drøjt nok for sådan en knægt at slide i det en hel dag og så oven i købet skulle spadsere — ofte langt — frem og tilbage. Men engang, da far som malerdreng skulle igennem en stor privat skov — den hed Vosmose — hvor ejeren holdt vildsvin, fik han sig en extra løbetur. Fredelig var han kommen slentrende for udgående med sin malerkuvs, da han fik fornemmelsen af, at nogen kom efter ham. Han blev bange, gik hurtigere og turde ikke vende sig om. Da han omsider skævede bagud, så han, at dette »noget« var en vildorme, som var i færd med at hidse sig gevaldigt op. Og da far stak i rend, nåede dyrets vrede klimax, og den satte efter, så sten og jord stod den om ørerne. Til sidst så far ingen anden udvej end at klatre op i et træ, han havde aldrig været god til den slags, men det lykkedes ham da at komme op, og her var han i sikkerhed, så længe han kunne holde sig fast. Bæstet stod nedenunder og brummede og skrabede, og far var meget bange. Han havde stadig kurven i hånden, for den var jo mesters ejendom, og han havde jo lovet ham huldskab og ærbødighed — men da han efterhånden blev klar over, at han ikke havde mange chancer for at slippe helskindet fra denne historie, gav han pokker i ærbødighed og bombarderede dyret med malerpotterne. Først smed han den røde, så den sorte, og til sidst den hvide — og det blev for meget for forfølgeren. Ikke alene fik den maling i øjne og mund, men den var også lige ved at komme til at ligne en zebra. Den snoede brat omkring og løb ind i skoven, og far kravlede ned og gik tilbage til mester efter en ny forsyning af maling.

Malermester Niels Nielsen boede i hjemmet i Blæsbjærg sammen med sine forældre. Jens og Christiane Louise Nielsen (Blæsbjærg), og sine dengang ugifte brødre Hans og Christian Blæsbjærg, så længe han var ugift. Da han giftede sig i 1902, flyttede han til Bredbjærg.

Malermester Niels Nielsens ældste søn er den kendte exlibristegner Christian Blæsbjærg, som inden for sit felt er en anerkendt kunstner både herhjemme og ude i den store verden. (Se Kristen Rasmussen: Christian Blæsbjærg og hans exlibris. Forlaget Helio, Odense.)

Min faders slægt

Far og mor (datter af Anders Hansen) blev viet i Langesø kapel den 27/5 1885, og man fortæller, at baronesse Berner Schilden Holsten havde ønsket at pynte kirken ved den lejlighed, fordi det var den første brudevielse i Langesø kapel, efter at herskabet var flyttet til Langesø fra Clausholm. Min farfar, Niels Jørgensen, der var enkemand dengang, boede i Store Gråbrødrestrede nr. 7 b, Odense, hvor far og mor fik deres første hjem.

Angående farfars slægt vides forholdsvis lidt. (Se anetavler)

Farfar er født i Vaadager, Søllinge sogn på Fyn.

Hans far var bødker og hed Jørgen Nielsen (se anetavle).



*Kirstine Jørgensen
født Jensen*



*Niels Jørgensen
børstefabrikant, Odense*



Slægtens gamle dåbskjole, som de fleste børn i slægten har båret til og med den nuværende generation. Dåbskjolen menes at være op mod 250 år gammel.

Hans morfar hed Lorents Johansen Sandhøj og boede i Holte i Køng sogn på Fyn. Han døde 1828, men hans ophav kan næppe findes. Ikke engang hans enke vidste, hvor han er født udover, at han er født i »den yderste udkant i Jylland«. Således siger skifteprotokollen.

Enken var hans anden hustru og hed Ane Marie Christensdatter og altså ikke stammor til vor familie. Hans første hustru hed Maren Andersdatter (f. 23/4 1752, begr. 15/11 1789). Hendes datter Christiane Lorentsdatter (f. 7/10-1781, død 4/6 1847) var gift med farfars far Jørgen Nielsen (f. 1784, død 20/4 1852).

Farfars anetavle er langt fra fuldstændig, og det skyldes især, at kirkebøgerne er så dårligt ført somme steder og ikke går særlig langt tilbage i tiden. I Køng sogns kirkebog er der ingen indførsler før 1775 – Præsten døde det år, – og det er netop det år, som har dobbelt interesse, idet et dødsfald for det år ikke er noteret, og det samme gælder en vielse. Om farfars ungdom vides faktisk intet bestemt. I familien fortælles, at han har været kusk på Erholm, og at farmor har været kammerpige sammesteds, men trods grundig gennemgang af folketællingslisterne for årene 1840 og 1845 har dette ikke kunne konstateres. Derimod siger listen fra 1845, at farfar dette år har været kusk i Odense og boet i Overgade. Det ser ud, som om der først er oprettet herskabsstald på Erholm i 1850, og at den første kusk hed Mortensen. Farfar giftede sig med farmor Kirsten Jensen fra Assens i 1853 og købte ejendommen Gråbrødrestræde 7 b i Odense hvor han nedsatte sig som børstenbinder og efterhånden fik en god og indbringende forretning med kontakt til flere af Fyns herregårde og større institutioner som bryggerier og skoler i Odense. Farfar blev efterhånden en efter tiden ret velstående mand, og han er beskrevet som en meget bestemt mand, der efterhånden nød megen respekt og agtelse i Odense.

Farmor Kirsten Jensens slægtsforhold fremgår dels af den anførte anetavle, hvad der indeholder, hvad man har kunnet finde frem om hendes afstamning. Som supplement til denne anetavle kan anføres en del oplysninger, som fars fætter, skræddermester L. C. Larsen, Georgsgade i Odense har nedfældet i et brev sendt til min bror, pastor A. N. Jørgensen Kauslunde, efter at L. C. Larsen havde besøgt far på Odense sygehus, kort forinden far døde i 1939.

Her fortæller L. C. Larsen, at farmor Kirsten Jensen (f. 29/8 1818, død 26/7 1864) stammer fra den ansete skibsbygger-slægt Jørgen Andersen Jensen Ring, som endnu dengang i 1939 havde skibsbyggeri på Thurø ved Svendborg.

Farmors far hed Lars Jensen Ring og boede i Assens. Han var oprindelig kvaseskipper, men da han blev ældre, solgte han kvasen og købte sig en båd og blev bådfører i Assens. Hans kone Christense Rasmusdatter var en gårdmandsdatter fra Saltofte (se anetavle).



Billedet er fra 1925. Far og mor på trappen til Langesø Kapel, hvor de var blevet viet i 1885.

I ægteskabet var der 5 døtre. Den ældste var lettere åndssvag og var ugift. Nr. 2 blev gift med snedkermester Knap i Assens. Nr. 3 blev gift med apoteker Lauritsen i Grenaa. Nr. 4 var farmor Kirsten Jensen, og nr. 5 f. 28/11 1826 var gift med mestersvend på Kaalsmølle i Assens. Denne døde efter tilbagetoget fra Dannevirke 1864. Deres søn var skræddermester L. C. Larsen, Georgsgade 47, Odense (1939) f. 10/10 1864.

Farmors mor Christense Rasmusdatter, der stammede fra Saltofte (f. 13/11 1791, død 1/2 1860) havde en bror, der var møller i Viby på Vestfyn, (måske den møller N. Rasmussen, der i kirkebogen står opført som fadder til fars yngre bror, Peter Anton Jørgensen (f. 3/5 1860), ved dennes dåb i Sct. Knuds kirke.

Møller N. Rasmussen Viby Mølle havde 2 døtre, hvoraf den ene blev gift med gdr. Wisbech Olsen på Wisbechsminde, Kauslunde.

En anden bror til Christense Rasmusdatter var gårdejer Lars Rasmussen, Lundager ved Assens.

I ægteskabet mellem farfar Niels Jørgensen og farmor Kirsten Jensen (gift 1853) var der tre børn, hvis data er anført i følgende slægtstavle:

Niels Jørgensen f. 23/4 1812 i Vådager Sallinge S. d. 31/1 1887 i Odense	<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> 25/5 1853 i Sct. Knuds Kirke Odense	Kirsten Jensen f. 29/8 1818 i Saltofte d 26/7 1864 i Odense
---	---	---

- 1) Eline Christiane Jørgensen
 f. 17/2 1854 i Odense
 død 30/9 1897 i Århus
 viet 1873 til Peder Hansen Langvardt
 f. 24/12 1846
 d. 12/7 1913
- 2) Lauritz Christian Jørgensen,
 f. 16/1 1857 i Odense
 d. 14/11 1939 i Odense
 viet 27/5 1885 i Langesø Kapel til
 Johanne Cathrine Andersen
 f. 2/1 1859
 d. 27/12 1931
- 3) Peter Anton Jørgensen
 f. 3/5 1860 i Odense
 d. 19/4 1883 i Odense

Den 26/7 1864 døde farmor 46 år gammel, og farfar har stået alene tilbage med sine 3 børn på henholdsvis 10, 7 og 4 år. At farfar har givet børnene en god opdragelse er der ingen tvivl om. De to sønner blev konfirmeret af stiftsprovst Damgaard, og han har i kirkebogen givet konfirmanderne karakterer. De to drenge har begge fået mg, som var den højeste karakter stiftprovsten benyttede, både for kundskaber og for opførsel. Der er ikke tvivl om, at det har været et par kvikke og velopdragne drenge, og det samme gælder sikkert datteren Christiane.

Far har som dreng haft særlige anlæg for musik, hvad farfar må have opdaget, idet far som dreng har fået en grundig uddannelse i både violinspil og fløjtespil, og hans interesse derfor fulgte ham hele livet. Imidlertid har farfar ønsket, at sønnen skulle oplæres i et solidt håndværk, sådan så man jo på det dengang. Man opfattede ikke musikken som noget, der kunne skabe et solidt levebrød, det måtte højest være en fritidsbeskæftigelse, og da sønnen Peter døde allerede som ung mand på 23 år, har farfar antagelig set sådan på det, at det var nødvendigt, at den eneste søn, der var tilbage, skulle gå i faderens fodspor, så at han kunne føre den solide og ret indbringende forretning, som farfar selv havde grundet og oparbejdet, videre.

Far skulle uddannes til børstenbinder, selv om det vist aldrig har interesseret ham særligt. Jeg ved, at far som ung var i Tyskland og Schweiz, som de fleste andre unge håndværkere dengang, og jeg ved også, at han i de store tyske byer har været til koncerter og operaer.

Der var et punkt, hvor man hos far mærkede, at han havde manglet en mors omsorg og opdragelse, han blev aldrig noget ordensmenneske, hvad der til tider godt kunne irritere mor.

Som nævnt siger overleveringen, at farfar har været kusk på Erholm, og at farmor har været kammerpige samme sted, og da det er far der har fortalt dette, må det vel have sin rigtighed, idet disse oplysninger antagelig stammer fra farfar selv, selvom man ikke kan dokumentere det. Da folketællingerne kun skete hvert femte år, er det jo ikke udelukket, at farfars og farmors ophold på Erholm kan have fundet sted mellem to tællinger. Til gunst for en tilknytning til Erholm taler også den omstændighed, at der i Gråbrødrestræde 7 b i en årrække i farfars tid har boet en jomfru Olsen, som i flere år har været jomfru på Erholm, og det er jo ikke utænkeligt, at der fra Erholm har været et bekendtskab mellem jomfru Olsen og farfar og farmor, som har bevirket, at jomfru Olsen kom til at bo hos dem i Gråbrødrestræde. Jomfru Olsen skulle, efter hvad der fortælles, ved sin afrejse fra Erholm have fået foræret et taffelur, fremstillet af Urban Jørgensen og Sønnen, der var tidens fornemste urmager. Dette taffelur er fra jomfru Olsen overgået til vor familie, og det er enten af farfar eller af jomfru Olsen selv skænket til fars ældre søster Christiane og derfra gået i arv til datteren Johanne, som blev gift med min ældste bror Arthur. Nu (1970) ejes uret af deres datter Bodil.

I farfars hjem har endvidere stået et gammelt særpræget mahognichatol, som far arvede, og som gennem årene har prydet mit hjem, indtil det efter fars død gik i arv til min ældste bror, hvis ældste søn, Niels C. Jørgensen, vicetoldinspektør i Padborg (1970), nu ejer det.

Også om dette vil overleveringen fortælle, at det stammer fra Erholm, og man støtter sin antagelse dels med, at far selv har fortalt det, og dels med, at der i et hemmeligt gemme i chatollet er fundet et dokument fra 1811, skrevet på plattysk, idet familien Cederfeld de Simonsen Erholm jo som bekendt stammer fra Sønderjylland. Alt det er dog kun formodning. At farfar selv skulle have fået det fra Erholm er dog mere end tvivlsomt, da han, hvis han havde været på Erholm, kun kan have været der nogle år mellem to folketællinger.

Den mulighed er der jo også, at chatollet ligesom taffeluret har været jomfru Olsens og maské på den måde virkelig stammer fra Erholm.

Fra farmørs død 1864 og indtil mor blev gift med far 27/5 1885 må huset have været styret af husbestyrerinde, og det tidsrum har altså strakt sig over 21 år. Der fortælles, at mor blev husbestyrerinde for farfar og far på den måde, at datteren Christiane handlede på Odense Torv med tante Anne, der i mange år hver lørdag havde sit faste stode der. Christiane skulle have spurgt hende, om hun ikke kendte en ung pige, der kunne bruges til husbestyrerinde, og på tante Annes anbefaling blev mor antaget, hvad der så endte med forlovelse og giftermål.

Da Christiane blev gift og rejste til Århus allerede den 27/5 1873, på hvilket tidspunkt mor kun har været 14 år, må denne antagelse til husbestyrerinde være sket ved et besøg af Christiane i Odense en halv snes år senere.

Desværre har far talt meget lidt om sit hjem og sine drenge- og ungdomsår, og vi unge havde dengang ikke interesse og modenhed nok til at spørge.

Far var et af de mest musikalske mennesker, jeg har kendt. Han elskede musik, og jeg tror, at hans bedste stunder havde han, når han var i selskab med sin violin og fløjte. Han skrev selv noder af, når der var noget musik, han gerne ville eje, og vi havde hjemme mange nodeafskrifter, som far havde foretaget. Desværre er de gået tabt. Han havde stor færdighed i at spille både udenad og efter noder, og det var ofte ret svære kompositioner, han mestrede. Han spillede, så længe han levede, og jeg husker, hvordan han på sin 80-års fødselsdag underholdt selskabet med sin musik.

Jeg har i min senere omtale af hjemmet i Vestergade 91 fortalt om, hvad musikken betød i vort hjem, og jeg tror, at denne udprægede musikalitet hos far bevirkede, at han ikke tålte mislyde også i tale og omgang, men altid forlod stuen, hvis der var tale om ufred eller hårde ord. Jeg kan huske i de år, hvor vi drenge lærte at spille, at det var en fysisk smerte for far, når vi



*Johanne Jørgensen
f. Andersen*



Laurits Chr. Jørgensen

spillede forkert, og man kunne høre et suk eller en stønnen fra ham, når vi lavede en disharmoni.

Efter nogle år i Gråbrødrestræde købte far ejendommen Vestergade 91, og far og mor flyttede ind i 1. sals lejligheden der, hvor vi børn blev født, og der havde vi vort dejlige barndomshjem, som jeg nærmere har omtalt i det efterfølgende.

Jeg skylder at fortælle, at far og mor var gift i over 5 år, inden min ældste bror kom til verden, og jeg tror, at de havde opgivet at få børn, hvorfor onkel Hans Peters og tante Hannes ældste datter, kusine Camilla eller Milla, som hun altid hed, som var født i 1880, fik lov til at blive optaget som datter af huset, og forblev i vort hjem, indtil hun var 18-19 år. Vi børn har altid betragtet Milla som en søster, og hun blev af far og mor behandlet fuldstændig som en datter. Til gengæld kan jeg sige, at Milla hele sit liv har vist en stor kærlighed til mor og far og også til os fætre, og denne kærlighed var gensidig. Da mor og far blev ældre og fik svigerdøtre, var det dog Milla, der stod deres hjerte nærmest. Det var hende, de bedst kunne tale med, og som bedst forstod dem, og mange dejlige minder har vi fra hendes og Mads Andersens hjem i Melby og Teglværksgården.

Vi har været fem søskende nemlig:

- 1) Arthur Nikolaj Jørgensen f. 17/9 1890 i Odense d. 4/6 1945 i Odense
gift 1917 med sin kusine Johanne Langvardt, Århus.
f. 28/2 1887 i Århus d. 7/10 1967 i Odense
var sognepræst i:
 - 1) Tørring-Heldum ved Lemvig 1917-22
 - 2) Ejlbymelby, Fyn 1922-36
 - 3) Kauslunde, Fyn 1936-1944

- 2) Oskar Christoffer Jørgensen f. 7/5 1893 i Odense
gift 1) 7/5 1925 med Johanne Marie Holst,
f. 19/2 1894 i Skelskør d. 30/10 1945 i Roskilde
2) 26/10 1946 med Gudrun Larsen, født Tommerup, Barløsegaard,
f. 26/11 1904 i Voldbro
Kaptajn i hæren og ved Geodætisk Institut indtil 1946.
Ejer af Frydendal pr. Oppesundby 1925-42
og senere Barløsegaard pr. Sandager 1946-66

- 3) Ella Kristine Jørgensen f. 4/7 1896 i Odense d. 7/8 1903 i Odense

- 4) Svend Aage Emil Jørgensen f. 4/10 1898 i Odense.
Har skilt sig ud fra familien og ført en noget omtumlet tilværelse. Har skrevet en del noveller til dagblade og tidsskrifter.

5) Niels Børge Jørgensen f. 8/2 1907 i Odense
gift 7/5 1936 med Else Franke Jensen, Maribo (senere skilt)
cand. jur. sagfører i Bogense
senere kontorchef i København

I første halvdel af 1920'erne solgte far ejendommen Vestergade 91 og købte en villa på Clausens Alle nr. 18, og her levede far og mor indtil mor døde 27/12 1931. Far kunne ikke være alene Han var vant til de gammeldags forhold, hvor det var kvinden i huset, der sørgede for alle de dagligdags ting i et hjem, ikke alene mad og rengøring, men også mandens tøj og påklædning, og i den retning var far, som de fleste ægtemænd i de tider, i høj grad forvænt. Efter at mor var død, fandt far sig aldrig tilrette i tilværelsen. Villaen på Clausens Alle blev solgt, og efter en kort tid i et privat hjem i Odense, flyttede far ud til sin ældste søn og svigerdatter i Ejlbj præstegaard, hvor alt blev gjort, for at far skulle finde sig tilpas og falde til ro. Men livet på landet var ikke rigtig noget for ham. Far havde levet hele sit liv i Odense og var bymenneske med liv og sjæl, så efter et par års forløb måtte han tilbage til Odense og kom til at bo i et pensionat i en villa på Vandværksvej. Her faldt han tilsyneladende til ro. Det at kunne færdes i Odense, hvor han kendte menneskene, og navnlig det, at han hver dag kunne gå op i læseforeningen og læse aviserne og snakke med folk, var blevet en livsformøndenhed for ham, og det var en stor lykke, at han lige til det sidste kunne færdes frit omkring. Han bevægede sig som en ung mand og kunne se og læse uden briller, og det lavede ham op, når han kunne komme en tur til Ejlbj præstegaard engang imellem, og når Milla og Mads Andersen hentede ham op til Teglværksgården.

Far døde af en hjertelammelse i 1939.

Når man i det skønne terrain omkring Langesø ser det sted i Blæsbjærg, hvor mor den 2/1 1859 blev født, og hvor hun har levet sin barndom, så forstår man, at det har været under meget nøjsomme og beskedne forhold, hun er vokset op. Mor har fortalt, hvordan hun som barn, når hun kom hjem fra skole måtte ud at hjælpe til i landbruget, sådan som det var skik i de mindre landbrug i gamle dage, og hun måtte gå på sine ben, når hun skulle til konfirmationsforberedelse i Vigerslev Præstegaard, der var dog 1 mil derop og 1 mil hjem igen, men den slags regnede man som noget selvfølgelig dengang. Bedstefar og bedstemor må have givet deres børn en god opdragelse, idet alle tre døtre blev meget dygtige husmødre, dygtige til alle de færdigheder, der hørte en landhusmor til dengang, og deres eneste søn, onkel Hans Peter, blev en fremragende dygtig landmand, hvilket jeg har beskrevet i mine afsnit om Vigerslev, Belling og Højme. Alle fire søskende har jo nok været ude fra hjemmet for at dygtiggøre sig, da de fik alderen dertil, men der er ingen tvivl om, at når alle fire blev så dygtige, som de

gjorde, må det have været opdragelsen i hjemmet, der først og fremmest har præget dem. Jeg kan tænke mig, at bedstemor selv har været en dygtig husmor og samtidig en streng og krævende mor. Jeg har kun kendt hende i min barndom, hun døde, da jeg var 15 år, men jeg mindes hende som en bestemt gammel kone, som vi børn nærmest var lidt bange for. Hun gav sig ikke af med os, og hun havde sjældent et venligt smil eller en hyggelig og fornøjelig bemærkning til os. Hun var af den gamle skole og kunne ikke følge med i den udvikling, der skete omkring hende. Jeg husker, hvor vred hun var på onkel Hans Peter, fordi han begyndte at bruge kunstgødning i sine marker. Hun mente at det kun var noget affald, som købmændene fejede sammen på deres lofter og solgte i dyre domme til landmændene. Ligeledes husker jeg, hvor forarget hun var, da kusine Milla, der havde lært husholdning på Stadagergaard ved Baaring hos løjtnant Salicath, kom hjem og lavede små fine boller til suppen i stedet for de store gammeldags »kløser«, som hun altid havde været vant til. Hun havde stærke sympatier og antipatier. Den eneste på gården i Vigerslev, som hun særlig holdt af foruden sin søn, var kusine Hansine, som med sit friske og livsglade væsen forstod at omgås hende.

Når jeg nu så mange år efter går omkring i den egn, hvor mor har levet sin barndom, og i tankerne ser det lille beskedne sted, der var hendes hjem, så kommer jeg til mere end nogensinde at beundre mor for den udvikling, hun har kunnet gennemgå og tilegne sig, og jeg spørger mig selv, hvorfra hun har lært de egenskaber, hvormed vi børn mindes hende? Hjemme har hun nok fået en solid og grundig belæring om livets grundlæggende ting, men hvor har hun lært den fine og taktfulde optræden, der var så karakteristisk for hende? Mor var altid smagfuld og elegant i sin påklædning. Hun så ungdommelig og godt ud og førte sig naturligt og værdigt. Alt var ægte hos hende, der var ikke noget påtaget. Det undrer mig navnlig, at hun talte et korrekt dansk sprog uden særlig fynsk accent. Man kunne ikke høre, at mor var fra landet. Hun skrev fejlfrit dansk til trods for, at hun kun havde gået i en lille landsbyskole, til hun var fjorten år.

Mor havde sans for skønne ting og formede sit hjem med smag og orden. Vi børn var altid klædt som de pæneste i skolen, og mor var stolt over os, når vi i vort bedste tøj var til eksamen eller i danseskole. For hende var hendes børns uddannelse og opdragelse det vigtigste i livet. Vi skulle i de bedste skoler. Vi fik undervisning i musik i alle skoleårene. Intet var for godt eller for dyrt, når det gjaldt vor uddannelse. Da jeg havde bestemt mig til at gå officersvejen, fik jeg undervisning i ridning, for at jeg kunne hævde mig på officersskolen, og da mit første jakkesæt skulle sys, skulle det være hos den dyreste og fineste skrædder i Odense.

Mor var et udpræget følelsesmenneske. Hun kunne le, så tårerne trillede ned ad kinderne på hende, men hun kunne også græde, og jeg mindes hendes grænseløse sorg, da lille Ella døde i 1903, syv år gammel. Hun kunne være

streng, og hun krævede i grunden meget af os, og der kunne godt vanke en ordentlig omgang skænd, hvis hun fandt, at vi havde opført os på en måde, hun ikke syntes var rigtig. Mor var interesseret i vor skolegang og musikundervisning, og navnlig den sidste tog hun sig meget af. Jeg husker, at hun i den første tid sad ved siden af os, når vi øvede os, og så efter om vi bøjedede fingrene, og hun passede meget på til enhver tid, at vi øvede os den fastsatte tid. Der var ikke noget med at snyde de sidste 5 minutter. Mor havde selv lært at spille klaver efter at hun var blevet gift, og da kusine Milla kom i huset hos mor og far, bekostede de hendes uddannelse i en af byens bedste skoler samt i musik, sang og dans.

Efterhånden som vi blev større, måtte vi hjælpe til hjemme, navnlig efterhånden, som det blev for dyrt at holde megen fremmed hjælp, og vi lærte tidligt både at vaske op, bone gulve og trække vaskemaskine, hvad vi jo sandelig heller ingen skade tog af. Sidste gang, jeg så mor rask var i december måned 1931, hvor jeg var hjemme på besøg. Jeg skulle hjemme fra villaen på Clausens Alle tidligt om morgenen ved 4-tiden for at nå det første morgentog til København, og jeg husker, at da jeg sagde farvel til mor og far i soveværelset, omfavnede mor mig og knugede mig ind til sig på en så hjertelig måde, som jeg aldrig tidligere har følt det. Mor havde aldrig været af dem, der ødslede med sine kærtegn, men jeg tror, at hun den morgen havde en forudfølelse af, at det var sidste gang, hun så mig hjemme.

2. juledag blev jeg kaldt til Odense på grund af, at mor skulle gennemgå en alvorlig operation. Jeg nåede først sygehuset om aftenen, efter at mor var opereret, og jeg sad hos hende om natten, og den følgende formiddag, hvor hun havde nogle klare øjeblikke, og jeg blev hos hende, til hun hen på formiddagen den 27. december 1931 sov stille ind.

I mindet om min onkel sognefoged Hans Peter Andersen, Vigerslev

I minderne fra barndommens og ungdommens tid indtager det gamle Vigerslev med onkel Hans Peters og tante Hannes gode og trygge hjem en fremskudt plads. Vigerslev var som et andet hjem for os drenge, og der var en rig tumleplads for os i den ret store bedrift med al dens virksomme travlhed, og der var udløsning for vor fantasi i de dejlige og hyggelige omgivelser i den gamle gård med dens hyggelige have med den lille idylliske å, hvadenten det var i den lune sommertid med høhøst og kornhøst under de gammeldags former, eller det var ved vintertid med skøjteløb i stjerneklare frostaftener og slædekørsel.

Ak, i dag har udviklingen med dens regulering af både veje og vandløb berøvet os disse skønhedsværdier. Hvad er ikke gået tabt af landskabelig skønhed og fredfyldte steder, hvor menneskene kunne finde ro og stilhed, og hvor fantasien kunne udfolde sig uhindret. Du lille skønne å, hvor kendte jeg dig i hele dit løb gennem den gamle Vigerslev by, forbi gårde og haver, hvor træer og buske hældede ud over dig og gav den vidunderlig vekslen af skygge og sol over dit rindende vand. Videre løb du under vejen, der fører op til kirken, hen gennem den åbne plads midt i byen kaldet »Torvet«, hvor dit vand blev stemmet op, så vandvognene kunne fyldes af dit vand til brug for kreaturerne, når de om sommeren var på græs. — — — — — Skønnest var du vel i dit løb videre mellem præstegårdens vidunderlige skønne have og onkels gård og have. Her løb du skjult af havens træer og med skræppefyldte bredder, først langs med gangen i den oprindelige gamle have. Denne gang kaldtes »asfalten«, fordi onkel havde belagt den med slagter, hvorved der var bleven en fast og ren vej. Det var onkels stolthed, og det var en virkelig forbedring i sammenligning med den tidligere snavsede og mudrede vej. Det var her, at et spang forbandt præstegårdshaven med onkels gård, og det var her, at den gamle stentrappe gik ned fra bryggeret under skyggen af de store valnøddetrær. Under vore feriebesøg i Vigerslev vaskede vi drenge os altid i bryggeret. Der var ikke tid til at gøre servanter i orden i gæsteværelset. Vi hentede selv vort vand i vandfadet nede i åen, og hvor husker jeg disse sommermorgener ved åen på dette sted med dets skygge og solstrefj mellem hinanden. Fra haven løb du videre gennem engene til stighbordet, hvor dit vand kunne stemmes op, således at det kunne ledes ud over engene, når disse trængte til det. Her ved stighbordet var den lokale badeanstalt, hvor vi unge fra gården badede ved at stille os op foran stighbordet og åbne dette ganske lidt, så der stod et brus ud gennem revnen.



Vigerslevgaard set fra vejen.

Hvor husker jeg den nydelse, det var i de varme sommerdage og sommeraftener, og hvor tilbragte vi megen tid her i de varme sommerdage splitternøgne skiftevis i vandet og på den bløde duftende eng.

Nu er al denne skønhed forsvunden og har måttet vige for vejreguleringer og andre former for system. Ingen løvhang hvælver sig over det rindende vand, men alt former sig efter udviklingens krav, måske praktisk og rigtigt efter teknikkens beregninger, men uden fantasi og landskabelig skønhed. Vi, der har elsket den gamle skønne å, tænker vemodigt på al den rigdom, der er gået tabt.

Onkel Hans Peter var i sin ungdom en tid ansat på Lunde-Skam herredskontor i Odense, da bedstefar og bedstemor ønskede, at han skulle uddannes som kontormand. Heldigvis for onkel viste det sig ret hurtigt, at hans øjne var for dårlige til kontorvirksomhed, og han fik så lov til at følge sin lyst at blive uddannet til landmand. Jeg ved, at onkel en tid var på Zastrov og var med til at plante Søndersø skov til, men ellers ved jeg ikke, hvor onkel fik sin uddannelse.

Da han og tante Hanne giftede sig, var han i Odense, men jeg ved ikke, hvor han har virket på det tidspunkt, kun ved jeg som sagt, at han på et eller andet tidspunkt har været på Lunde-Skam herredskontor og vist også en tid på landbrugsskolen i Vindegade i Odense.

Han og tante Hanne blev viet i Sct. Knuds kirke i 1880. Deres første hjem var i Albanigade 30, og her blev deres første datter Camilla født, men da den næste datter Hansine blev født i 1882, var de flyttet til Vigerslev og ejede »den gamle gård«, der lå overfor den gamle smedie. Her er de også i 1885, da den tredje datter Cathrine blev født.

I denne gamle gård startede de under små og beskedne kår. Meget var der vist ikke at komme i gang med, og jeg har ladet mig fortælle, at tante Hannes familie, den ret velstående og selvbevidste Hans Lorenzens familie i Troelse, ikke så med udelt tilfredshed på det parti, tante Hanne havde gjort, idet de sagde, at onkel Hans Peter ikke var til stort andet end til at vugge. Det skulle imidlertid snart vise sig, at onkel var en fremragende dygtig landmand, langt forud for sin tid, der forstod ved energi og dygtighed at skabe respekt om sit navn, og som gennem årene gav sin familie et godt hjem og efterhånden blev en velstillet mand.

Efter i nogle år at have virket i den mindre gård i Vigerslev, forpagtede han Tværskov Mølle, hvor han drev både møllen og landbruget, medens han stadig ejede den gamle gård i Vigerslev, og deres fjerde barn, sønnen Hans Lorenz, blev født i Tværskov Mølle 1888. Her boede de stadig i 1890, da deres femte og sidste barn, sønnen Anders Christian, fødtes. Han døde imidlertid som dreng.

Jeg husker enkelte træk fra Tværskov Mølle, men som helhed står hjemmet der dunkelt i min erindring. Jeg husker den gamle vandmølle, og navnlig husker jeg trappen uden for stuehuset, hvor der var bænke, hvor vi

kunne sidde og navnlig i sommeraftenerne nyde udsigten til haven og engen på den anden side vejen.

Efter at have været en årrække i Tværskov Mølle, flyttede onkel Hans Peter og Tante Hanne til Vigerslev til den gård, der tidligere har været kaldt Teglværksgården, antagelig fordi der engang i ældre tid har været drevet et teglværk. I hvert fald husker jeg den store lergrav, der lå nord for gården, hvor vi drenge om vinteren løb på skøjter. I onkel Hans Peters tid og mange år bagefter, kaldtes gården Sognefogedgården, fordi onkel i mange år var sognefoged. Først i den nyere tid har gården fået navnet Vigerslevgaard. Fra denne gård har jeg de skønneste barndoms minder. Min ældre bror Arthur og jeg har både forinden og under skoleårene tilbragt så at sige alle vore ferier og en stor del af vore søndage i Vigerslev. Det var en selvfølge, at når skoleporten lukkede lørdag eftermiddag eller forinden en ferie, så gjaldt det om snarest muligt at komme af sted til Vigerslev. Vi behøvede aldrig at spørge, om vi måtte komme, det var ganske overflødigt, vi tog derud som til vort eget hjem og gik ind i huset som en helt naturlig ting, og jeg mindes aldrig at have haft indtrykket af, at vi kom til ulejlighed, eller at onkel og tante lod sig mærke med, at de syntes, at det var vel ofte, vi kom. Jeg kan endnu mærke den noget tørverøgblandede luft i køkkenet. I de dage opholdt familien sig jo altid i køkkenet dagen lang på søgnedage. Først hen under aften blev der tændt op i dagligstuen, hvor familien samledes i vinteraftenerne.

Rejsen fra Odense til Vigerslev var i den første del af skoletiden noget af et problem. Cykler var ikke almindelige dengang, og det var utænkeligt, at vi drenge kunne gøre os håb om at få cykle. Nej, rejsen foretoges som oftest i dagvognen, som kørte fra Fællesforeningens gård i Nørregade kl. 4 om eftermiddagen. Det var sandelig ikke nogen forlystelse at tage den tur. Dagvognen var en stor lukket kasse med to bænke langs vognsiderne. Der var altid stopfuldt. Alle slags mennesker mellem hinanden blev maset sammen. Når det var koldt, måtte døren være lukket, og det var efterhånden en temmelig tung luft, der kunne blive inde i kassen. I forvæggen var der en lille luftrude ud til kuskesædet, men da dette også i reglen var tæt pakket med passagerer, var lufthullet altid udfyldt af en eller anden bagdel, så frisk luft ad den vej var der sjældent chance for. Dagvognen sneglede sig afsted forspændt med 2 eller 3 heste. Når man nåede Næsbyhoved-Broby kro, gjordes holdt, og det var i høj grad velgørende og tiltrængt at komme ud og strække benene lidt og få lidt frisk luft. Var det dårligt vejr, måtte man opholde sig i skænkestuen med det sandbestrøede gulv i hvilepausen, som varede ca. 20 minutter, for at hestene kunne få sig et velfortjent foder. Efter at alle igen var blevet stuvet ind i vognen, sneglede vi videre gennem Søndersø skov, hvor vejen gik den gang, gennem Vedby, og kl. 7 1/2 kunne vi gøre os håb om at være i Vigerslev. Det var 3 1/2 time for at tilbagelægge de ca. 15 km. En anden måde at komme til Vigerslev på var at tage med

postvognen. Denne startede fra Posthuset på Gråbrødreplads om morgenen ved 7-tiden. Postvognen var en åben char-a-banc med 2 heste for, og det kunne vinterdage være en temmelig kølig tur. Den kørte til Søndersø, så vi måtte stå af ved »Vedbygyden», som vejen fra landevejen til Vedby kaldtes, og så måtte vi pr. fodmarch tilbagelægge de ca. 2 1/2 km til Vigerslev. Hvis far og mor skulle med til Vigerslev, har vi ofte spadseret det første stykke af vejen fra Odense og ud langs kanalen gennem Næsby, og onkel havde så sendt os vogn i møde. Først på et senere tidspunkt kom nordvestfynske jernbane i gang, og det betød en stor lettelse for os, da vi kunne tage med toget til Farstrup station.

Jo besværligere rejsen var, jo dejligere var det at nå vejs ende. Efterhånden blev cyklerne imidlertid så almindelige, at vi drenge fik en hver. Det var en stor begivenhed, da vi fik den første cykel. Den gang var det ikke som nu, da børn næsten er født på en cykel, og hvor man slet ikke kender dette, at man skal »lære» at cykle. De voksne, der dengang fik en cykel, måtte først tage undervisning i den vanskelige kunst. I Odense var det almindeligvis garnisonens underofficerer, der var »kørelærere», og undervisningen foregik på kasernens gymnastikplads. Da mor skulle lære at køre på cykel, fik hun undervisning deri af en underofficer, og da det tidspunkt var inde, da hun mente, at det gik nogenlunde, skulle far ud at se på hende med det resultat, at mor så efter far i stedet for at passe sin cykel, og ligemeget hvor far gik hen, styrede mor efter med det resultat, at hun væltede og slog sig sådan, at hun ikke oftere vovede at bestige en cykel. Selv husker jeg, at jeg lærte at cykle i Kirkegårdsalleen og gjorde gentagne gange attentat mod de store træer. Selv på cykel syntes vi dengang, at det var en lang tur fra Odense til Vigerslev, selv om det kun var 15 km. Nu om dage regner man jo ikke dette for noget, men de asfalterede veje, man har nuomdage, er jo også lettere at cykle på end de gammeldags opkørte grusveje. Fra nu af foregik turene til Vigerslev altid på cykel og ikke altid uden uheld. Engang cyklede min ældste bror og jeg på vej til Vigerslev, men i Næsby kom jeg for nær til grøftkanten og væltede med det resultat, at jeg forvred min ene arm i albueleddet. Det var en meget ubehagelig omgang, da armen var af led. Det at rekvirere en bil kunne jo ikke tænkes den gang, jeg husker ikke, om der overhovedet fandtes hyrevogne. Min bror og jeg måtte vente på Næsby station, indtil der kom et tog fra Bogense, og det var en meget ubehagelig ventetid. Da vi endelig kom til Odense, rekvirerede vi en hestedroske, som kørte os til vor læge Schroll, som imidlertid ikke var hjemme. Fra dr. Schroll kørte vi til stiftsfysikus Seedorf i Nørregade, som arbejdede længe med armen uden at det lykkedes at få den i led. Tilsidst opgav han det, og sendte os til sygehuset, som dengang lå i Albanigade. Her lykkedes det endelig at få armen i led. Så vanskelig var cyklingens kunst dengang. Nu går det lettere. — Jeg var som dreng meget interesseret i alt vedrørende gårdens drift. Jeg var kun 5 år, da jeg kendte numrene og navnene på hver ko til trods for, at der

Køkkendøren i Vigerslev



Vigerslev

var nogle og tredive malkekøer. Selv om sommeren, når køerne var på græs og stod i tøj, kunne jeg på afstand kende hver eneste ko med nummer og navn, selv hønsene kendte jeg og var straks klar over, hvis der var kommet en fremmed høne ind blandt vore egne. Den gang havde man jo ikke som nu racerene høns, hvor alle er ens, det var blandinger, og hver enkelt høne havde sit særpræg med farve og aftegn, nogle var sorte, nogle blågrå eller brune, hvide eller perlegrå, nogle havde hvide stænk på halen, og nogle på kroppen, nogle havde opstående kam og nogle hængende kam osv. Onkel Hans Peter var meget energisk og vågen i sin bedrift, og han var altid på færde. Jeg ser ham for mig i sin hvide lærredsjakke og stråhat og med stok. Han gik altid til sine marker til trods for, at det var store afstande, han således daglig tilbagelagde. Jordene lå forholdsvis spredt, og han drev ca. 150 tdr. land ialt, idet han foruden sin egen gård havde forpagtet præstegårdsjorden og skolejorden. Onkel holdt af at have os drenge om sig, og han har ofte taget mig med rundt i markerne, når han var ude for at tilse arbejdet eller se til køerne. Vi drenge elskede onkel Hans Peter, og han holdt af os. Han kunne tale med os børn, og han havde altid et smil eller en spøg på læben og kunne more sig over vore påfund og vore bemærkninger.

Den kærlighed til landmandens liv og gerning, som lige fra barndommen har ligget dybest i mit sind, og som så kraftig slog igennem, da jeg som voksen brød alle broer af i min militære gerning for at ty ud på landet, skyldtes måske nok inderst inde, at jeg havde bondeblodet i årerne gennem min mors slægt, men den blev vakt og næret i Vigerslev først og fremmest af onkel Hans Peter, som selv elskede sin gerning og landmandens frie og selvstændige liv.

Jeg tror, at det, der mest af alt gjorde, at vi børn elskede Vigerslev, var det smukke forhold, der var mellem onkel Hans Peter og tante Hanne. Jeg mindes ikke at have hørt et hårdt eller ondt ord imellem dem. Onkel Hans Peter var hyggeligheden selv. Meget lune havde han og altid et blink i øjet. Han elskede en god historie og kunne more sig over små pudsige oplevelser. Den gang var man ikke så forvænt med vittighedsblade og deslige, som man nu er. Det eneste, man havde, var »Blæksprutten«, som også dengang kom ved juletid. Jeg husker, hvordan man kunne more sig over den og le hjerteligt over billederne og teksten. Blæksprutten hørte med til julen i Vigerslev. Nu om dage kan det jo sommetider være lidt svært at henfalde i hjertelig latter over den slags, men vi er jo bleven forvænte af »Storm P«, og »Ærbødigst« m.fl. Onkel var en hel del forkælet. Allerede som dreng blev han forkælet af bedstemor. Han var jo eneste dreng med tre yngre søstre. Mor har fortalt, at han blev vugget til han var en temmelig stor dreng, og det hændte, når bedstemor standsede vuggen, at han løftede hovedet og sagde: »Vug nu«. Han var måske lidt af en tyran overfor sine yngre søstre, og mor som den yngste blev undertiden beordret med, når han skulle på WC uden W for at holde hans hoved. Tante Hanne forkælede ham også, men det var

forøvrigt ret almindeligt i de tider, at manden i huset havde særlige rettigheder. Det forhold har jo tiden ændret. I Vigerslev spiste man som alle andre steder på landet frokost, eller som det hed mellemmad, ved 8 1/2-9 tiden. Onkel fik, når der ikke var andet særligt, altid to blødkogte æg, hvad ingen andre af familien fik, ja de fik overhovedet ikke blødkogte æg. I aspargestiden fik onkel stuvede asparges til frokost hver dag, det var hans livret, og han kunne personlig spise alle asparges fra havens to lange bede. Det var der ingen, der tog anstød af. Haven havde endvidere to meget store valnøddetræer, og hver vinteraften kom der valnødder ind i en stor skål. Hele familien knækkede valnødder og fjernede den brune, bitre hinde og lagde hovedparten af de fine hvide nøddekærner på en tallerken til onkel Hans Peter, som i reglen sad og læste, og uden at tage øjnene fra bogen med mellemrum tog sig en håndfuld valnøddekærner fra tallerkenen ligeså hurtigt, som hele den øvrige familie kunne fylde tallerkenen. I nutiden ville man vel kalde det helt meningsløst og utiltalende, og den familiefar findes vel ikke mere, der kan vente sig sligt, men den gang var der ingen, der syntes, at der var noget urimeligt deri. Vi elskede alle onkel Hans Peter, og vi fandt kun, at det var helt naturligt, at han blev forkælet.

Hvor husker jeg disse hyggelige aftener med den lille petroleumslampe på bordet og familien samlet deromkring. Onkel læsende i en bog, tante Hanne i regelen læsende i avisen eller et af ugebladene »Hjemmet» eller »Familie-Journalen». Kusinerne syede altid, navnlig da de begyndte at sy udstyr. Der syedes navne og »huller» både på lagener og pudebetræk, og hver aften skulle der sys et bestemt antal huller, inden man kunne tænke på at gå i seng.

Onkel Hans Peter kunne ikke tage sit kravetøj på, uden at tante Hanne skulle hjælpe ham, og dengang havde man dog altid fastknyttede slips – at binde et slips selv var noget utænkeligt. Onkel gik altid med små sorte sløjfer, når han skulle være særlig pæn. Til daglig hjemme gik han med sort stukken krave, der sad som en hagesmæk om halsen under vesten.

Lejligheden i Vigerslev var ikke særlig praktisk og velindrettet. Der var i stuehuset som overalt på landet dengang to døre, en hovedindgang og en køkkenindgang. Køkkengangen havde en dør tilhøjre ind til det ret store køkken og en dør ligefrem til folkestuen. Onkels spiste ikke sammen med karlene, de havde deres egen stue. Til venstre førte en dør ind til det store bryggers, hvorfra der var trappe til loftet. I bryggerset stod den store gamle ovn, der i den første tid, jeg mindes, blev benyttet ved juletid, når tante Hanne bagte brød, og »prossekage», den herlige gamle fynske ret, som tante Hanne var en mester i at bage. Hun bagte prossekage i store flade mælkefade, og der kunne skæres nogle ordentlige skiver af disse store kager. I tante Hannes prossekage var der svedsker, hvad der gjorde den særlig lækker. Skiverne blev stegt op på en pande og serveret varme med sukker og syltetøj til. I den store ovn tørredes også æbler, pærer og svedskeblommer

om efteråret. I køkkenet var der flisegulv. Langs vinduerne stod et langt bord, hvorpå ølkruset havde sin faste plads. Dette uundværlige inventar tømtes mange gange om dagen og fyldtes igen. Alle, både familiens medlemmer, landposten og andre fremmede, slukkede deres tørst deri. For den ene ende af bordet stod tørvekassen, hvor jeg som dreng havde min faste plads. Langs bordets modsatte langvæg stod et skuffedarium med mange skuffer, der indeholdt sukker, mel, krydderier, sukkertænger til at nappe kandissukkeret i stykker, proptrækkere og meget, meget andet. I forbindelse med køkkenet var et ret stort spisekammer ud mod haven, og her blev skåret oceaner af »mellemmad'eren, som blev lagt i tejnere og båret i marken til karlene både formiddag og eftermiddag. Hvor har vi drenge båret mange tejnere og øldunke ud i marken til karlene. Rugbrødet var store lispunds brød, som blev skåret i skiver i hånden. Tante Hanne havde et læderbryst, som hun spændte på, når hun skulle skære mellemmad med brødkniven.

Onkel var sognefoged og havde mange andre tillidshverv, bl.a. var han aktiv i arbejdet for at få gennemført nordvestfynske jernbane. Jeg husker engang, vi kørte med hestekøretøj fra Vigerslev til Lykkegaard, og på et sted af vejen, hvor det var planen, at den nye bane skulle skære vejen, mødte vi en spadserende mand fra egnen. Da vi nærmede os stedet stoppede onkel hestene og råbte til manden: »Toget er vel ikke ved at komme». Manden kiggede lidt uforstående på onkel, men pludselig gled der et stort smil over hans ansigt, da spøgen gik op for ham. Sådan var onkel fuld af lune. Han kørte i mange år med to lette sorte heste Fritz og Betty, og jeg husker mange gange at have kørt med onkel hjem fra Odense til Vigerslev, fra Bryggergården, hvor onkel altid holdt ind, gennem Nørregade og Nørrebro og videre ad Bogense landevej.

Onkel interesserede sig meget for os drenge, og vi måtte altid referere, hvordan det gik i skolen og ikke mindst med musikundervisningen. Onkel elskede musik, han var jo ud af den musikalske Blæsbjærgfamilie, og det var noget, der fulgte af sig selv, at når onkel kom på besøg hjemme, skulle der spilles, og når vi kom til Vigerslev, skulle vi helst have noder med for at spille for onkel på det gamle klaver i havestuen. Hans interesse for os gav sig bl.a. også udslag deri, at han inviterede mig med til København engang, han skulle derind for at snakke jernbane i ministeriet.

Vi boede på Grundtvigs Hus, og det var en stor oplevelse for mig skoledreng at komme til København og se mange af de seværdigheder, jeg havde hørt om i skolen. Det var en selvfølge, at onkel betalte alle udgifter ved rejsen. Da vi drenge, min ældre bror og jeg blev konfirmeret, var det onkel, der forærede os vort første sølvur, og ved konfirmationsfesterne var det ham, der kunne kaste særlig glans over festen, fordi han kunne holde tale, hvad der ikke var andre af familien, der kunne.



Hanne Andersen



Hans Peter Andersen



Vigerslevgaard ca. 1905. I havestuedøren onkel Hans Peter. Længst til venstre tante Hanne og datteren Cathrina.

I 1905 skete den katastrofale brand i Vigerslev, hvorved 2 gårde og skolen nedbrændte. Ilden opstod i Bendt Bendtsens gård, der lå i byens nordside ned mod åen, og branden bredte sig snart til Anton Haugaards gård, der lå ved siden af. På grund af blæsten blæste en brændende del af stråtaget fra disse gårde op til skolen og lagde sig på skolens stråtag, hvorved denne bygning også brændte. Jeg husker, at vi hjemme fik meddelelsen om branden pr. telefon, og vi drenge satte os straks på cyklerne og kørte til Vigerslev for at overvære denne katastrofe, hvorved 3 familier blev hjemløse, deriblandt lærerfamilien med en børneflokk. Onkel Hans Peter og tante Hanne åbnede straks deres hjem for lærer Nielsens familie, og denne boede i 1/2 år i gården i Vigerslev. Det må have været en stor byrde navnlig for tante Hanne med denne store indkvartering i så lang tid af en familie med en flok små børn, men onkel og tante betragtede det som en selvfølge, at de måtte yde denne hjælp til deres lærerfamilie. Ildens årsag blev aldrig opklaret, kun vidste man, at ilden opstod i Bendt Bendtsens gård. Både denne og Anton Haugaards gård blev genopbygget, den sidste på det gamle sted, medens Bendt Bendtsens gård blev flyttet til den nordligste udkant af byen over for kirken.

Da onkel i den unge alder af 57 år døde i 1911, det år jeg blev student, da følte vi i familien, at en af grundpillerne i vort liv blev slået bort under os, og det følte vi stærkere og stærkere i de år, der kom. Vigerslev blev aldrig, hvad det havde været i onkels tid.

Onkel Hans Peter var et stort og ædelt menneske med store menneskelige egenskaber parret med dygtighed og energi og med en brændende kærlighed til den gerning, der blev hans. Han var den gode type på en ægte fynsk landmand med lune og sans for humor ved siden af de andre store egenskaber, han ejede.

Det følte vi børn rent instinktivt, og derfor elskede vi ham.

Få år efter min fætter Hans Lorentz Andersens død 1923 blev »Vigerslevgaard» solgt, og gik ud af familiens eje. Det gamle stuehus blev brækket ned og et nyt bygget, medens de gamle avlsbygninger bestod, indtil de ved lynnedslag nedbrændte den 20/7 1967.

Lykkenssæde på Bellinge Mark og Højme

Foruden onkel og tante i Vigerslev havde vi drenge onkel Jens og tante Anne på Lykkenssæde på Bellinge mark og onkel Knud og tante Mie (Gertrud Marie) i Højme. De to tanter var mors søstre. Begge steder var vi ofte i ferier og på fridage, selvom det ikke skete så ofte som i Vigerslev.

Onkel Jens og tante Anne og livet på Lykkenssæde var noget helt for sig, og alt foregik her på en hel anden måde end i Vigerslev. Onkel Jens var fornøjelig og hyggelig trods tantes herskesyge, for det var hende, der regerede både i hjemmet og i landbruget. Mor fortalte, at sådan havde hun været lige fra ganske ung. Som 16-årig kom hun ud til fremmede, men overalt, hvor hun kom, tog hun styret og herskede. Allerede som 18-årig blev hun gift og kom som husmor til Lykkenssæde, og her udfoldede hun sig som den eminente dygtighed, hun var, men også som den herskesyge husmor, der regerede med både mand, piger og karle. Børn havde de ingen af, men ligesom alt i tantes virksomhed var overdrevet, således var også hendes kærlighedstrang og følelsesliv stærkt, hvad der blandt andet gav sig udslag i, at hun var umådelig gæstfri og holdt af at have huset fuldt af ferie børn — engang havde hun 11 på en gang. Vi børn holdt af hende og frygtede hende på en gang, og jeg tror, at hun led under, at hun selv gav så meget og så fuldt, men at hun til gengæld følte, at andre ikke holdt af hende på samme fulde måde, som hun gav sig selv, måske fordi man var lidt bange for hende.

Vi børn holdt mere af Vigerslev end af Bellinge, fordi der i Vigerslev var fred i hjemmet, og alt gik der i ro og fordragelighed. I Bellinge derimod gik bølgerne altid højt — alt var sat på spidsen — der blev i det ene øjeblik skældt ud, så huset rystede, og i det næste kysset og favnet, så man var ved at tabe vejret. Det gjaldt både overfor onkel Jens, pigerne og os børn. Det ene øjeblik fik onkel Jens det glatte lag for i det næste at blive omfavnet og kysset og kaldt: Min lille elskede ven. Alt var overdrevent ved tante Anne. Onkel Jens led af mavekatar, og som følge deraf blev der lavet særlig morgenmad til ham: Havregrød, cacao og grahamsbrød, og vi ferie børn fik lov til at nyde godt af disse særlige lækkerier sammen med onkel Jens. Jeg tror nu ikke, at tantes diætkost var særlig helbredende på en dårlig mave, for havregrøden var kogt i fløde og cacaoen ligesådan, og på grahamsbrødet blev lagt et tykt lag smør. Det skulle jo være så godt, og så blev det overdrevet. Tantes madlavning var ligesom alt andet overgod, men som oftest smagte maden vidunderligt. Der var ingen, der kunne stege kyllinger og lave sovs som tante Anne. Jeg husker, når vi fik tarteletter med hummerfyldning, så

blev denne farvet med hummerfarve, så den var blodrød, og sådan var det med altting.

Gæstfriheden på Lykkenssæde var meget stor. Onkel Jens og tante Anne kørte hver lørdag til Odense torv, som de fleste andre fra almindelige gårde i Odenses omegn, og tante var berømt for sine varer og blev søgt af mange af de kendteste Odensehusmødre. Der var intet sted på Odense torv, hvor man fik sådanne rygeoste og sådan skinke og flæsk som hos tante Anne, og der var ingen steder, hvor byboerne kunne få en god snak som der, og resultatet var, at hun inviterede en mængde mennesker hjem til Lykkenssæde til om søndagen.

Jeg husker, hvordan der sommersøndage sommetider blev dækket et langt bord i den store have under et par store pæretræer, og her blev serveret af tantes dejlige mad. Særlig gjorde det indtryk på mig en lørdag aften, da vi andre skulle til at gå i seng, at tante sagde, at hun skulle lige ud i hønsehuset og fange 11 kyllinger, som skulle slagtes og gøres i stand, inden hun skulle i seng.

De skulle bruges om søndagen til gæster. Når gæsterne havde spist, og vi sad og hyggede os ved en passiar i stuerne, kunne tante komme ind og deltage i snakken, men så havde hun sommetider knivbrædtet med og knivene, som hun så pudsede, mens snakken gik. Der var ikke noget med, at de kunne ligge til næste dag, for da havde hun ikke tid til sådan noget. Jeg husker fra den tid, hvor ivrigt man diskuterede politik, Højre contra Venstre. Engang havde far købt sig en blød filthat, som landmandssvognene håned ham for, fordi det var en Venstrehat, som han ikke kunne være bekendt at gå med.

Jeg ser endnu for mig køretøjet, som onkel og tante kørte til torvs med de 10 km fra Bellinge Mark til Odense. Det var et enspænderkøretøj med en rød hest for, der hed Valdemar, som havde »glasøje». På sædet sad onkel og tante om vinteren i pelse og med fodposer af lammeskind, og tante havde sin store pengetaske i rem om halsen. Bag på vognen stod flere grønmalede kasser med alt det herlige indhold i form af landlige delikatesser. Jeg husker navnlig kasserne, hvor rygeostene lå på hylder med dugvådt græs som underlag. Det var vist ikke småpenge tante kom hjem med hver lørdag. I hvert fald var vi børn imponeret af denne taske fuld af pengestykker i form af 1 og 2-kroner. Onkel og tante kørte altid ind i gården til os i Vestergade 91, inden de kørte hjem, og vi drenge måtte så ned i gården med karakterbogen. Når tante havde set den, greb hun ned i tasken og gav os hver en 2 krone. — Det var mange penge dengang.

Når de kom hjem til Lykkenssæde lørdag eftermiddag, skulle pigen have alt i orden, og Gud nåde hende, hvis alt ikke var i orden. Jeg husker engang, jeg var med hjem på vognen, og pigen havde vasket om formiddagen, men ikke fået gruekedlen gjort ren. Tante tog et vandfad og gav hende dette fuldt af snavset lud lige i hovedet.



Lykkenssæde på Bellinge Mark ca. 1908. I midten bedstemor Karen Pedersdatter med mor med Niels Børge på skødet til højre og tante Anne til venstre. Onkel Jens står bag bedstemor og far og jeg til højre i billedets bageste række.

Tantes speciale var rygeoste, og i de senere år på Lykkenssæde havde hun fået aftale med en mand i Nyborg om, at hun hver uge skulle levere 500 stk., så det blev efterhånden til en hel fabriksvirksomhed. Jeg mindes altid tante i disse år stående i bryggerset under den store skorsten rygende oste med havrehalm. Vi drenge fik altid, når vi var på ferie, det hverv at løbe mellem tante og mælkekælderen hentende de urøgede oste til tante og bringende de færdigrøgede ned i mælkekælderen, hvor de skulle sættes på gulvet i to lag, således at det øverste hvilede på kanterne af de underste tallerkener, uden at ostene blev trykket.

I Bellinge var der strenge regler for, at der skulle spises op. Onkel Jens sagde altid: »Hellere revne end levne», og når man kendte tantes hang til overdriivelse, også når det drejede sig om portionernes størrelse, var det sandelig ikke let altid at overholde reglementet. Fik vi børn mavepine, hvad der jo kunne ske som følge heraf, så fik vi en perikonbitter, som tante selv

havde lavet og som i reglen hjalp. Ellers var universalmedicinen i Bellinge »panixpiller«, som blev brugt til alt, og som havde sin plads på en hylde i den alkove, som onkel og tante sov i, og som derfor altid lugtede af panixpiller. Onkel og tante sov, så længe de boede på Lykkenssæde i en gammeldags alkove med døre ud til dagligstuen. Jeg har selv som lille dreng ligget der mellem onkel og tante, men befandt mig ikke særlig godt derved.

Onkel Jens led af gift, og for at bøde herpå, havde lægen anbefalet et særligt svedekabinet, som bestod af en stor firkantet kasse med hul i låget, hvor hovedet kunne stikke op. Når man skulle benytte det, blev man placeret på en stol med en lampe under, og kassen blev lukket tæt om en, således at hovedet alene var udenfor. Der blev ulidelig varmt inde i kassen, og man svedte, så vandet løb af en. Efter at have siddet i denne kasse helt afklædt i en bestemt tid, kom man ud, og tante brusede os så over med en vandkande med koldt vand. Det var ganske interessant, men ikke særlig morsomt endsige behageligt. Ja, tante tog sig af vort ve og vel på alle måder. En gang min bror havde været ulydig, blev han puttet ned i den store tørvekasse og låget lukket til, så kunne han sidde der, til han blev god.

Tante malkede de ca. 15 køer, der hørte til gården, og hun var ikke bange for at hjælpe til i høst og med andet arbejde i bedriften. En stor have var der til Lykkenssæde med mange hindbær, jordbær, svedskeblommer og alt andet, hvad der kunne bruges i huset, og alt det fik tante plukket og syltet, og det var altid i store kvantiteter. Haven var forøvrigt meget smuk som prydhave. Onkel Jens var meget interesseret i at oculere roser, og der var i haven en mængde smukke højstammede roser, nogle med flere farver på samme stamme. Jeg mindes også en stor imponerende bladgruppe, som man dengang yndede, og som altid var meget sirligt arrangeret og pragtfuld at skue.

Ledighed lå ikke for tante. Jeg har aldrig set, at hun hjemme har siddet ubeskæftiget. Hun lærte at kniple og anskaffede sig et kniplebrædt, hvor hun frembragte mange og lange stykker kniplinger. Hun broderede også pålægsbroderi bl.a. jagthunde på grøn baggrund, der blev indrammet og hængt op på væggen — ikke særlig smukt — og kakkelovns-skærm med gule roser, der slyngede sig over skærmen. Når vi om søndagene tog til Lykkenssæde, tog vi med toget til Holmstrup station og gik fra stationen til gården. Så var det tit, at tante gik os i møde, men altid med en strikkestrømpe i hånden.

Hun overkom det fabelagtige, og hun så stort på alle ting. Engang i Odense så hun, at Vett og Wessels forretning på hjørnet af Vestergade og Store Gråbrødrestræde havde deres store udstillingsvinduer dekoreret med en mængde gardiner. Hun gik ind i forretningen og spurgte, om hun kunne købe alle de gardiner, der hang i vinduerne til en billigere pris, når de skulle tages ned. Det kunne hun, og hun fik derved en mængde dejlige ny gardiner til billige penge.

Vi drenge, der efterhånden gik på latinskolen, var ikke begejstrede for at møde tante Anne eller onkel Jens på gaden i Odense. Tante Anne gik i mange år med et temmelig langt sort fløjlsrag med astrakanskanter — en ikke helt almindelig påklædning — og når vi løb på hende på gaden, omfavnede hun os hjerteligt og kyssede os, uanset om vi var i selskab med kammerater, og det var ikke noget, vi store drenge holdt af. En gang senere, da hun og onkel var flyttet til Pederstrup, og jeg var blevet kornet, var jeg en søndag taget med toget til Pederstrup station for at besøge dem. Da jeg gik fra stationen i min fineste nye uniform, kom tante mig i møde i et stort nystroget bomuldsforklæde med smæk og med en strikkestrømpe i hånden. Da hun så mig, blev hun så glad, at hun omfavnede og kyssede mig lige midt på landevejen — og i det samme kørte en vogn forbi med min bataillonschef, oberstløjtnant Mørch, som også havde været med toget til Pederstrup for at besøge sin familie, skovriderens på Ravnholt. Jeg ærgrede mig selvfølgelig i min ungdommelige stolthed over tantes overdrevne hjertelighed. Det var også noget af et mareridt, når onkel Jens af og til fandt på at gå om til Latinskolen og i frikvarteret stille sig op i porten i sit almindelige tørvetøj og med sin stok eller paraply sigte imod en, når han havde fået øje på os blandt kammeraterne. Så måtte vi jo, enten vi holdt af det eller ej, gå hen og snakke med ham.

Tante var som sagt storslået og skyede aldrig ulejlighed. Mange gange, når mor skulle vaske storvask, har tante sagt, at hun skulle tage ud til hende og vaske det, det var nemmere end i byen, hvor man kun havde et tørveloft at hænge tøjet op på. Mor kørte så ud om morgenen med char-a-banc'en fuld af snavset tøj og kom hjem om aftenen med vognen fuld af rent tøj, der var blevet vasket og tørret i Bellinge.

Jeg glemmer heller ikke tante for hendes tilbud til far og mor, da vor lille søster var syg og skulle ligge i telt i frisk luft. I den første tid blev teltet rejst hjemme i haven i Vestergade, og lille Ella blev båret derned hver morgen, men tante syntes, at luften var renere og bedre ude hos hende, og hun tilbød, at mor måtte komme ud til Lykkenssæde med vor lille syge søster. Teltet blev så kørt derud, og mor og lille Ella boede derude til Ella døde den 7. august 1903, 7 år gammel. Det var en tung, tung tid for mor og far og et hårdt slag, som mor aldrig forvandt, men der viste tante Anne sit hjertelag og hjælpsomme sind.

Tante blev alvorlig syg af lungebetændelse, såvidt jeg husker i 1908, og det blev klart, at hun ikke bagefter kunne overkomme det enorme arbejde, hun hidtil havde ydet, og som hun mente var nødvendigt, sålænge de havde gården. Derfor solgte de Lykkenssæde og købte et hus i Pederstrup, hvor de levede til onkel døde, hvorefter tante flyttede til Odense.

Selvom tante ofte kunne virke lidt grov både i tale og udseende, var der dog mange mennesker der, når de havde lært hende at kende, satte meget pris på hende. Hun var umiddelbar i hele sit væsen og kunne med sin djærve

og skarpe tale virke morsom med alle sine overdrivelser, hvadenten det gjaldt mennesker eller situationer. Hun havde ordet i sin magt, og når hun udtalte sig, var det lige ud af karsken bælg. Omsvøb og forsigtighed i tale kendte hun ikke, men man vidste, hvor man havde hende, og havde man lært hendes store og gode sider at kende: hendes storslåede gæstfrihed, hendes fantastiske arbejdskraft og hendes hjertelige hjælpsomhed, så holdt man af hende, selv om der vankede lidt knubs engang imellem.

Et dusinmenneske var tante i hvert fald ikke.

Tante Mie i Højme var en hel anden natur. Hun var ikke så storslået som tante Anne, men til gengæld nemmere at have med at gøre. Lagde tante Anne ingen bånd på sig selv, så var tante Mie til gengæld overdreven forsigtig og bange for at sige noget forkert. Tante Mie og onkel Knud havde heller ingen børn, men de var altid gæstfrie og gode ved os drenge. For tante Mie betød orden og gennemført properhed i huset umådelig meget, og hjemmet var præget deraf. Da vi børn var mindre og kom på besøg i Højme, sørgede tante Mie altid for at hæfte gardinerne op, idet disse efter datidens mode lå et stykke ud på gulvet, og hun ville ikke risikere, at vi børn skulle komme til at træde på dem. Tante Mie var ekspert i at bage kager, og hun kunne bage ligeså fine kager som konditoren, og det satte vi børn jo megen pris på.

Onkel Knud og tante Mie solgte forholdsvis tidligt gården i Højme og flyttede til Odense, hvor onkel Knud døde i en forholdsvis ung alder.

Det mærkelige ved tante Mie var, at så længe onkel Knud levede, var hun noget af det mest uselvstændige. Alle spørgsmål skulle henvises til onkel Knuds afgørelse, og tante Mie så et stort lys i onkel Knud, som forøvrigt også var meget dygtig og fornuftig og med sans for humor.

Vi børn kunne godt lide onkel Knud. Efter hans forholdsvis tidlige død viste tante Mie imidlertid slet ikke ringe selvstændighed og megen sans for fornuftige dispositioner, som navnlig gav sig udslag i hendes stadige handler med ejendomme.

Efter at hun var blevet alene, sluttede hun sig meget til mor og far og kom daglig hjemme.

Tante Mie tog megen del i vort ve og vel og var altid hjælpsom og god mod os alle, ikke mindst i årene efter mors død. Vi holdt alle meget af hende og skønnede på hendes gode og hjælpsomme sind.

Efterskrift

Så har jeg sluttet denne slægtsbeskrivelse, og jeg vil straks sige, at arbejdet dermed har beredt mig megen glæde.

Fra at kende et par enkelte navne på de ældre er kredsen blevet udvidet, og steder er kommet med ind, som vi ikke tidligere har følt tilknytning til, som Sct. Jørgensgade, Munkehus og Møllegaard. Foruden de tørre navne og data er nogle af de særlige begivenheder og også den egne historie, de gamle har levet i, inddraget for på den måde at gøre personerne levende, og det er den store glæde ved et sådant arbejde, at man efterhånden, som arbejdet skrider frem, føler, at man begynder at kende dem alle og kan se dem, som de har levet og virket hver især på de steder og i de begivenheder, hvor de har hørt hjemme. Det er, som hvis man kunne tænke sig en dag at møde en af de gamle, så ville man kende hinanden, og så ville vi have meget at tale sammen om.

Nu er, hvad jeg har kunnet finde frem af historie om dem skrevet, og det er mit håb, at der er enkelte måske navnlig af de ældre i familien, som vil kunne glæde sig ved at læse det, og det er min drøm, så fremt mine blade ikke af en eller anden grund går tabt, at der måske ud i fremtiden vil komme en af slægten, der vil fatte interesse derfor og føre optegnelserne videre og måske udvide dem også til andre grene af slægten.

Jeg føler, at jeg er kommet de gamle på nært hold, og jeg er kommet til at holde af dem, selv dem, der ligger flere generationer tilbage, og jeg er i særlig grad kommen til at holde af det gamle Blæsbjærgnavn, for selv om de ældre generationer i denne slægt har levet under nøjsomme kår, så har de været mennesker, der har haft særlige evner og interesser, der har været værdifulde.

De er mine forfædre, og de vil være mine efterkommeres forfædre, og meget af det, som præger os hver især, er måske egenskaber arvede fra en eller anden af de gamle i slægten. De har sat deres spor, som vi, der følger efter, enten vi vil eller ej, må følge, nogle på een måde, andre på en anden.

Har jeg bidraget til at en del af de gamle navne er undgået den totale forglemmelse og er bleven draget frem til at indtage en plads i slægtens lange række, så har mit arbejde ikke været forgæves. Vi lever, så længe vi mindes, når ingen husker os mere, er vi først rigtig døde.

Aksel Sandemose skriver herom i et brev:

»Dine gamle lever, så længe Dit lys er tændt. Vi kommer langt væk fra vore forældre i mange år, men så møder vi dem igen, når vi selv sidder med de gamles visdom, møder dem så nært og inderligt som aldrig før. For nu

forstår vi dem og deres gode vilje, vi forstår både deres vellykkede og mislykkede forsøg på at gøre os godt. Og vi tænker vemodigt, men med fuld tilgivelse på de gange, da de fejlede og håber, vi engang skal få samme overbærenhed. Det samme vil vore børn opleve over for os, når de engang begynder at trække på årene».

Derfor er jeg glad for, at jeg fik ridset de gamle i slægten en minderune, nu mens mit lys endnu brænder nogenlunde, så at de gamle navne må leve videre i slægtens bog.

Under mit arbejde med at udrede den gamle slægt og dens liv har jeg modtaget megen værdifuld hjælp fra forskellige medlemmer af Blæsbjærgslægten, og også af fars slægt, og i særlig grad har jeg modtaget kyndig hjælp til at udrede de gamle navne fra kirkebøger, fæsteprotokoller m.v. ved landsarkivet i Odense ved civilingeniør Hans Chr. Nielsen, hvis rutine og erfaring i disse spørgsmål har været af største betydning for mit arbejde.

Endvidere har jeg modtaget værdifuld hjælp fra hærens arkiv og matrikuldirektoratets arkiv i København.

For denne hjælp, jeg således fra ovennævnte har modtaget, er jeg megen tak skyldig.

Anetavle for Niels Jørgensen

Christen Jørgensen Ferritslev 18/11 1703 (i Rolsted K) Maren Lauritsdatter	Søren Nielsen Sdr. Nærá Hudevad Rolsted S 1. Karen Pedersdatter 3. Maren Henriksdatter 23/11 1713 (i Sdr. Nærá K) d. 31/8 1680 Kirstine Søfrensatter død 20/8 1741 (i Hudevad)	Hans Rasmussen Højby ca. 1707								Søfren Nielsen Aarslev født 1636 beg. 23/4 1724 Dorthe Nielsdatter født 1650 begr. 15/12 1702
Jørgen Christensen d. 30/11 1710 (i Rolsted K) beg. 31/5 1771 Sdr. Næraa	Karen Sørensatter d. 22/9 1714 beg. 25/5 1796 1/2 1741 (i Rolsted K) 2. Jens Pedersen	Hans Hansen Højby ca. 1742	Sidsel Kirstine			Anders Madsen d. 26/1 1721 død 1775 Holte	Anna Pedersdatter d. 8/12 1715 beg. 8/6 1800 11/8 1751 (i Kong K.) 1. Anders Nielsen			
Niels Jørgensen fremstil. 4/4 1752 (i Sdr. Nærá K.) Højby	Giertrud Hansdatter født 1747 død 28/3 1837 24/10 1777 (i Fraugde K)	Lorentz Johansen Sandhøj født 1748 (i Jylland) død 18/2 1828 ca. 1775 Holte, Kong S. 2. Ane Marie Christensdatter	Maren Andersdatter d. 23/4 1752 beg. 15/11 1789							
Jørgen Nielsen født 1784 Vaadager, Søllinge Sogn	1811 (i Søllinge K)	Christiane Lorentzdatter d. 7/10 1781 død 4/6 1847								
Niels Jørgensen f. 23/4 1812	Kirsten Jensen født 26/5 1853 (i St. Knuds K.) død 31/1 1887	Kirsten Jensen f. 29/8 1818 død 26/7 1864								

Slægtstavle for Anders Hansen
(Anders Blæsbjærg) Blæsbjærg

Lars Madsen Emmelev Hjadstrup S. beg. 1/10 1741	Maren Larsdatter født 1663 beg. 1/4 1746	Hans Jørgensen født 1673 beg. 5/3 1738 ∪ ca. 1699	Anna Andersdatter født 1674 beg. 11/2 1738	Lars Hansen født 1689 beg. 15/9 1734	Ernebjerg ∪ 27/5-1725	Anna Margrethe Hansdatter født 1693 beg. 6/8 1755 ∪ 2. Thomas Jørgensen	Anders Rasmussen født ca. 1698 beg. 12/2 1729	Munkehus ∪ 2/7 1728	Maren Andersdatter født 1701 beg. 9/2 1774 ∪ 2. Søren Larsen død 1773	Anders Hansen (Skræp) født 1699 beg. 22/7 1769	Odense uden St. Jørgen Skræppegård ∪ ca. 1727	Maren Hieresdatter døbt 21/6 1705	Marcus Pedersen Holmer født 18/5 1721 beg. 8/8 1774	Odense, uden St. Jørgens Rødegaard ∪ 2. Johanne Andersdatter 1/7 1757 ∪ 4/8 1747 (i Vor Frue K.)	Sidsel Andersdatter født 1721 beg. 7/2 1757 ∪ 1. Jørgen Hansen
Lars Larsen døbt 21/7 1695 beg. 15/4 1774	Johanne Hansdatter født 1710 beg. 16/9 1784	Hans Larsen fremstil. 2/12 1731 beg. 22/12 1783	Maren Andersdatter d. 27/2 1729 beg. 11/6 1797	Henrik Jørgensen født i Etterup	Anna Sophie Olufsdatter 15/9 1720 (i Haarslev K.)	Hiere Andersen Schrep d. 13/3 1732 beg. 18/1 1777	Anna Marie Marcusdatter d. 8/5 1748 død 5/5 1821								
∪ 1. Karen Sørensdatte død 1732 Møllegaard, Vigerslev S.	∪ 2/6 1732 (Ubberud K)	Højbjerg Ubberud S.	∪ 17/10 1755 (i Vigerslev K.)	Gamby	∪ 6/11 1769 i Frue K.	Odense, uden St. Jørgen Skræppegården	∪ 2. Rasmus Ibsen ∪ 3. Volrath Bernhard Henrichsen								
Anders Larsen d. 2/2 1751	Margrethe Hansdatter død 7/8 1816	∪ 19/12 1773 (i Ubberud K)	Hans Henriksen født 5/3 1730 død i Nov. 1802	Johanne Hieresdatter d. 15/2 1774 død i aug. 1800	∪ 18/11 1795 (Vor Frue K., Odense)	Skifte 2/9 1800									
Munkehus	∪ 1. Margrethe Vincentsdatter født 1738 ∪ 3. Anna Cathrine Jørgensdatter død 1795	∪ 2. Søren Larsen død 1773	∪ 2. Rasmus Ibsen død 1795	∪ 2. Johanne Andersdatter 1/7 1757	∪ 2. Karen Pedersdatter af Uglebjerglund født ca. 1822 21/6 død 9/12 1908										
Blæsbjærg	Hans Andersen født 1785 (fødsel ej indført i Kb)	død 16/7 1874	∪ 4/5 1814 (i Vigerslev K)	Anna Margrethe Hansdatter d. 10/7 1796	død 30/6 1871										
Blæsbjærg, Ny Ryggemose	Anders Hansen født 2/12 1820 ∪ 2. 9/8 1851 (i Vigerslev K)	død 7/5 1896	∪ 1. Anna Christensdatter af Vigerslev 10/10-1846 i Vigerslev død 1851 25/3 33 år	∪ 2. Karen Pedersdatter af Uglebjerglund født ca. 1822 21/6 død 9/12 1908											

Fortsættelse af slægtstavlen for Anders Hansen

Anders Hansen
f. 2/12 1820 i Blæsbjerg
død 7/5 1896 i Vigerslev

5

1) Anne Christensdatter
f. 1818
død 25/3 1851, 33 år

2) Karen Pedersdatter
f. 21/6 1822 i Uglebjærglund, Vigerslev S.
død 9/12 1908 i Vigerslev

2) Hans Peter Andersen
født 11/3 1854
død 2/7 1911

gift 1880 med

Johanne Hansen
født 10/1 1850
i Troelse
død 6/12 1929
viet i Sct. Knuds K. Odense

2) Anne Marie Andersen
født 24/9 1855

gift 23/5 1874 med

Jens Rasmussen
fra Rughavegaard
viet i Ubberud K.

2) Gertrud Marie Andersen
født 9/4 1857

gift 21/11 1885 med

Knud Nielsen fra Farstrup
viet i Ubberud K.
Knud Nielsens forældre
gmd. Niels Christensen og
Anne Margrethe Andersen,
Farstrup

2) Johanne Cathrine Andersen
f. 2/1 1859
død 27/12 1931

gift 27/5 1885 med

Lauritz Christian Jørgensen,
Odense
født 16/1 1857
død 14/11 1939 i Odense

Viet i Langesø Kapel

2) Cathrine
2) Louise
Margrete Andersen

døde som små

Videreførelse af slægtstavle for Oskar Christoffer Jørgensen

S
i Horne K.

1) Oskar Christoffer Jørgensen
født i Odense 7/5 1893

7/5 1925 med Johanne Marie Holst
født i Skelskør 19/2 1894
død i Roskilde 30/10 1945

Knud Torben Jørgensen
født 20/9 1926 på Frydendal
Snodstrup S.

Hans Henning Jørgensen
f. 16/2 1928 på Frydendal
Snodstrup S.

gift 15/3 1952 (i Barløse K.)
med Kirsten Toxværd Larsen
født 19/3 1926
datter af forpagter L. Larsen,
Brahesholm
(forpagter af Højbjærggaard
og Lundehavegaard under
Krengerup gods.)

gift 29/5 1951 med
Catharina Östenson
(i Olaus-Petri Kyrkan
i Helsingfors)
født 22/9 1928
datter af vicehäradschef
K. E. Östenson, Helsingfors
(major i livgarden og
hærstaben)

Claus Jørgensen
f. 15/8 1954
Johanne Marie Jørgensen
f. 20/6 1957
Lars Jørgensen
f. 31/5 1962

Kristian Erik Jørgensen
f. 10/9 1952
Michael Johan Jørgensen
f. 15/3 1954
Hans Ole Jørgensen
f. 2/11 1956
Susanne Jørgensen
f. 16/9 1961
Cathrine Maria Jørgensen
f. 15/9 1967

S
26/10 1946 i Barløse K.

2) Oskar Christoffer Jørgensen

med Gudrun Larsen f. Tommerup
født 26/11 1904 på
Voldbrogaard Gamtofte S.

Anne Johanne Jørgensen
født 6/5 1948
på Barløsegaard,
Barløse S.

Videreførelse af slægtstavle for Arthur Nikolaj Jørgensen

Arthur Nikolaj Jørgensen
født 17/9 1890 i Odense
død 4/6 1945 i Odense
Student 1909, cand. theol 1916
ordineret i Tørring K. 17/5 1917
17/4 1917 sognepræst f. Tørring Hildum
25/10 1922 sognepræst f. Ejlbj-Melby
18/1 1936 sognepræst f. Kauslunde

2

Johanne Langvardt
f. 28/2 1887 i Aarhus
død 7/10 1967 i Odense
gift 23/5 1917 i Aarhus Domkirke

Niels Christian Jørgensen
f. 11/3 1918 i Tørring (v. Lemvig)
gift 23/1 1944 i Kauslunde
med Bertha Ragnhild Andersen
f. 11/10 1917 i Kolding
Viceoldinspektør i Padborg

Poul Immanuel Jørgensen
f. 9/3 1920 i Tørring
gift 28/9 1946 i Korsør
med Kirsten Mølvig
f. 30/10 1921 i Zions sogn København
Sognepræst i Skanderborg

Erik Lau Jørgensen
f. 26/5 1921 i Tørring
gift 21/5 1944 i Ringsted
med Else Hansen
f. 20/11 1924 i Næstved
Redaktør Morsø Folkeblad

Bodil Johanne Jørgensen
f. 23/1 1923 i Ejlbj

Børnehaveder i Dalum

1) Ole Jørgensen
f. 21/1 1946 i Odense

2) Lis Jørgensen
f. 17/3 1949 i Odense

1) Karen Johanne Jørgensen
f. 30/8 1948 i Sønderborg

2) Hans Henrik Jørgensen
f. 29/1 1950 i Sønderborg

1) Jes Arthur Lau Jørgensen
f. 20/9 1945 i Randers

2) Lisbeth Jørgensen
f. 15/3 1947 i Roskilde
gift 1/8 1970 i Nykøbing M.
med seminarieadjunkt
Gerhard Crone Nielsen
Balling

3) Marianne Lau Jørgensen
f. 1/5 1951 i Middelfart
gift 20/10 1968
med urmager Poul Bech Nielsen,
Nykøbing Mors

Katja Bech Nielsen
f. 25/4 1969

